

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

**COVID-19 KÜRESEL SALGINININ TOPLUMSAL VE
BİREYSEL ETKİLERİ; İÇ ANADOLU BÖLGESİ
ÖRNEĞİNDE BİR İNCELEME**

Mustafa ÖZER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Orhan GÖKCE

KONYA-2021

ÖNSÖZ

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizi de birçok yönden etkileyen Koronavirüs salgınının vatandaşlar üzerinde ne gibi etkilerinin olduğunu incelemeye yönelik yapılan bu araştırmada ilk olarak salgınla birlikte gerek bireylerde gerekse toplumlarda değişen siyasal, sosyal ve beşeri ilişkiler ile bireylerde ortaya çıkan gelecek kaygısıyla ilgili kavramsal çerçeve ele alınmıştır. Hipotezlerin test edilmesi ise kavramsal çerçeveye dayanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada birey, koronavirüs salgını süresince anlamlı davranışlar sergileyebiliyor mu? Birey salgın hastalık ile ilgili nasıl bir siyasi ve sosyal tutum içinde? Birey koronavirüs salgınının toplumda ortaya çıkardığı olgulardan ne derecede etkilenmektedir? Birey salgın sonrası gelecek ile ilgili ne tür kaygılara sahip? Bu sorular ile bireylerin koronavirüs salgınıyla ilgili gelecek kaygılarının gerek siyasal gerek sosyal gerekse psikolojik açıdan etkilerinin ortaya konması amacıyla yapılan bu çalışmanın akademik bilim dünyasına katkı sağlayacağını ümit ediyorum.

TEŞEKKÜR;

Çalışmam sırasında engin bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak beni aydınlatan danışmanın Sayın Prof. Dr. Orhan GÖKÇE hocama teşekkürlerimi sunarım.

Akademik olarak bu yola çıkmam için beni telkin eden ve her zaman bana içtenlikle destek olan hayat arkadaşım Nergiz Özer'e ve bu süreçte aramıza katılan Hatice Asel'imize;

Bana hep inarak desteklerini esirgemeyen babam Ali Özer'e, anneme ve kardeşlerime;

Ve çalışmalarım sırasında büyük veya küçük yardımlarını esirgemeyen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa ÖZER**Konya - 2021**

ÖZET

Geçmişten günümüze kadar olan süre zarfında, dünya üzerinde yaşanan salgın hastalıklar, milyonlarca insanı sadece tıbbi açıdan değil; siyasi, sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan da etkilemiştir. Yaşanan salgınlar birçok devletin yıkılmasına, yönetimlerin değişmesine ve insanlık tarihini etkileyen birçok dönüşümün ortaya çıkmasına neden olmuştur. 2019 yılında Çin’de ortaya çıkarak büyük bir hızla tüm dünyaya yayılan SARS-Cov-2 pandemisi de böyle bir etki oluşturarak tüm dünyayı etkilemiş ve 21. yüzyılın en büyük sağlık felaketi olmuştur.

Koronavirüs salgınının yayılmasının önlenmesi amacıyla birçok devlet sosyal yaşamı kısıtlayan kararlar almıştır. Bu çalışmada ise, sosyal yaşamı kısıtlayan ya da sınırlandıran kararların toplumlarda bırakmış olduğu veya bırakması muhtemel siyasi, sosyal, ekonomik ve psikolojik etkiler üzerinde çalışılacaktır.

Araştırmanın teorik bölümünde bireylerin Koronavirüs salgınıyla birlikte edindikleri siyasi, sosyal, ekonomik tutumlar ve davranışlar ile kuramsal yaklaşımlar işlenmeye çalışılmış, bu yaklaşımların temel özellikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmanın uygulama kısmında ise İç Anadolu Bölgesinde yaşayan bireylerin siyasi, sosyal, ekonomik ve psikolojik olarak Koronavirüs salgınından ne derecede etkilendikleri, bunun sosyal yaşantılarına ne şekilde yansıdığı ve bireysel davranışlarına olan etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Birey, Toplum, Tutum, İç Anadolu Bölgesi

ABSTRACT

The infectious diseases all over the world from the past to the present day have affected millions of people medically, socially, politically, economically and psychologically. The pandemic appeared have caused breaking down of many emerging of many transformations The epidemics experienced caused the collapse of many states, the change of administrations and the emergence of many transformations that affected the history of humanity. The SARS-Cov-2 pandemic, which emerged in China in 2019 and spread rapidly all over the world, had such an effect and affected the whole world and became the biggest health disaster of the 21st century.

In order to prevent the spread of the coronavirus epidemic, many states have taken decisions that restrict social life. In this study, it will be studied on the political, social, economic and psychological effects that the decisions that restrict or limit social life have left or are likely to leave on societies.

In the theoretical part of the research, the political, social, economic attitudes and behaviors of individuals with the coronavirus epidemic and theoretical approaches were tried to be studied, and the basic features of these approaches were examined in detail. In the application part of the study, it was tried to determine to what extent the individuals living in the Central Anatolia Region were affected by the coronavirus epidemic politically, socially, economically and psychologically, how this was reflected in their social life and its effects on their individual behaviors.

Key Words: Covid-19 Pandemic, Individual, Community, Attitude, Middle Anatolia Region

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
TEŞEKKÜR;	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLOLAR LİSTESİ.....	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
SALGIN HASTALIKLAR, KORONAVİRÜS VE TOPLUMSAL YAŞAM.....	6
1. Tarihsel Süreçte Yaşanan Küresel Salgın Hastalıklar	6
2. Koronavirüs Pandemisi ve Küresel Yansımaları	10
3. Koronavirüs Pandemisi ve Risk Olgusu	19
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
TÜRKİYE’DE KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN TOPLUMSAL ETKİLERİ ...	23
2.1. Covid-19 Salgınının Toplumsal Kurumlar Üzerindeki Etkisi	23
2.2. Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkisi	25
2.3. Siyasal Yaşam Üzerindeki Etkisi	30
2.4. Ekonomik Yaşam Üzerindeki Etkisi	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
KORONAVİRÜS SALGINININ TOPLUMSAL VE BİREYSEL ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI	43
3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	43
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	44

3.3. Araştırmanın Kısıtları.....	44
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	44
3.5. Araştırmanın Verileri ve Analizi.....	44
3.5.1. Genel İstatistikî Veriler.....	45
3.5.2. İlişki Analizi	45
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	118
KAYNAKÇA.....	120
EKLER.....	127

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İnsanlık tarihini etkileyen salgın hastalıklar	10
Tablo 2: Dünya Covid-19 İstatistikleri	11
Tablo 3: Covid-19 aşısının ülkelere göre uygulanma oranları.....	17
Tablo 4: G20 Ülkelerinin Yıllık Büyüme Hızları	38
Tablo 5: G20 Ülkelerindeki İşsizlik Oranları.....	41
Tablo 6: Ankete Katılanların Sorulara Verdikleri Cevapların Dökümü	46
Tablo 7: Cinsiyet.....	49
Tablo 8: Medeni Durum.....	49
Tablo 9: Şehir.....	50
Tablo 10: Yaş.....	51
Tablo 11: Çalışma Durumu.....	51
Tablo 12: Birlikte Yaşanılan Kişi	52
Tablo 13: Öğrenim Durumu.....	52
Tablo 14: Yakın Çevrenin Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumu	53
Tablo 15: Katılımcıların Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumları	53
Tablo 16: Katılımcıların Yakın Çevrelerinden Salgın Sebebiyle Vefat Olup Olmadığı Bilgisi	54
Tablo 17: Sosyal Hayatı Sınırlandıran Tedbirlerin Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkisi.....	54
Tablo 18: Aile içi iletişim	55
Tablo 19: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İbadete Yönelme.....	55

Tablo 20: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İbadetten Kaçınma	56
Tablo 21: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İnsanlardan Uzaklaşma	56
Tablo 22: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Aileyi Keşfetme	57
Tablo 23: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Uyku Bozukluğu.....	57
Tablo 24: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Korku, Endişe	58
Tablo 25: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Depresyon	58
Tablo 26: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Sigara Tüketiminin Artması	59
Tablo 27: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Alkol Tüketiminin Artması	59
Tablo 28: Salgının Olumsuz Etkileri.....	60
Tablo 29: Tedbirlerin Psikolojik Etkileri	61
Tablo 30: Yaşanılan Şehirdeki Değişikliklerin Belirlenmesi.....	62
Tablo 31: Salgın Sonrası Yaşamdan Beklentinin Ölçülmesi	63
Tablo 32: Salgının Toplumsal Etkisinin Ölçülmesi	63
Tablo 33: Salgının Sosyal ve Beşeri İlişkiler Üzerindeki Etkilerinin Ölçülmesi.....	64
Tablo 34: Salgının Siyasi Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Ölçülmesi	64
Tablo 35: Salgınla Mücadelede En Başarılı Ülke	65
Tablo 36: Türkiye'nin Salgınla Mücadelede Başarısının Ölçülmesi	66
Tablo 37: Türkiye'nin Aşılama Politikası.....	66
Tablo 38: Türkiye'nin Geleceği.....	67
Tablo 39: Salgının Kişisel Gelir Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi	67
Tablo 40: Nesiller Arası Sosyal İlişki	67
Tablo 41: Salgın Süresince Sosyal Medya Kullanımı.....	68
Tablo 42: Sosyal Medya Kullanımının Sosyal Çevreye Olan Etkisinin Ölçülmesi.....	68
Tablo 43: Kısıtlamalara Uyma	69
Tablo 44: Salgınla Mücadele Kapsamında Alınan Tedbirlere Karşı Tutumların Belirlenmesi	69
Tablo 45: Gelecek Yaşamla İlgili Beklentinin Ölçülmesi	70
Tablo 46: Takip Edilen Haber Kaynağı	70
Tablo 47: Cinsiyet ile Salgına Yakalanma İlişkisi	71
Tablo 48: Cinsiyet ile tedbirlerin olumsuz etkileri ilişkisi.....	72
Tablo 49: Cinsiyet ile aile içi iletişim ilişkisi.....	73
Tablo 50: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadete Yönelme” ilişkisi.....	74
Tablo 51: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadetten Kaçınma” ilişkisi.....	75
Tablo 52: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İnsanlardan Uzaklaşma” ilişkisi.....	76

Tablo 53: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Aileyi Keşfetme” ilişkisi.....	77
Tablo 54: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Uyku Bozukluğu” ilişkisi.....	78
Tablo 55: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Korku Endişe” ilişkisi.....	79
Tablo 56: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Depresyon” ilişkisi.....	80
Tablo 57: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Sigara tüketiminin artması” ilişkisi.....	81
Tablo 58: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Alkol tüketiminin artması” ilişkisi.....	82
Tablo 59: Cinsiyet ile salgının olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi.....	83
Tablo 60: Cinsiyet ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi.....	84
Tablo 61: Cinsiyet ile salgının toplumsal etkileri arasındaki ilişkisi	85
Tablo 62: Cinsiyet ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki.....	86
Tablo 63: Cinsiyet ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişkisi	87
Tablo 64: Cinsiyet ile nesiller arası sosyal ilişki.....	88
Tablo 65: Cinsiyet ile kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki	89
Tablo 66: Cinsiyet ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişkisi	90
Tablo 67: Öğrenim durumu ile salgına yakalanma arasındaki ilişkisi	91
Tablo 68: Öğrenim durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi	92
Tablo 69: Öğrenim durumu ile salgının etkileri arasındaki ilişkisi.....	93
Tablo 70: Öğrenim durumu ile tedbirlerin olumsuz etkisi arasındaki ilişkisi	95
Tablo 71: Öğrenim Durumu ile salgının toplumsal etkileri arasındaki ilişkisi	97
Tablo 72: Öğrenim durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki	99
Tablo 73: Öğrenim durumu ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişki.....	100
Tablo 74: Öğrenim durumu ile salgınla mücadele amacıyla getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki	101
Tablo 75: Öğrenim durumu ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişkisi.....	103
Tablo 76: Çalışma durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi	104
Tablo 77: Çalışma durumu ile aile içi iletişim arasındaki ilişkisi	105
Tablo 78: Çalışma durumu ile salgının etkileri arasındaki ilişkisi.....	106
Tablo 79: Çalışma durumu ile tedbirler arasındaki etki.....	107
Tablo 80: Çalışma durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki.....	108
Tablo 81: Çalışma durumu ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişki.....	109
Tablo 82: Çalışma durumu ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişki.....	110
Tablo 83: Yaşanılan şehir ile salgın sonucu etkilenilen durumlar arası ilişki.....	111
Tablo 84: Yaşanılan şehir ile tedbirlerin etkisi arasındaki ilişki	115

GİRİŞ

İlk insandan günümüze kadar insanlık tarihini etkileyerek ona yön veren birçok dönüşüm, kriz ve toplumsal olay yaşanmıştır. Meydana gelen bu olaylar kimi zaman bir savaş ile ortaya çıkarken kimi zaman bilimsel gelişmeler ile kimi zamansa salgın hastalıklar ile olmuştur. Bu bakımdan günümüzde yaşanan ve literatürdeki adıyla Covid-19 pandemisinin neden olduğu kriz, insanlık tarihine yön vererek yeni bir dönemi başlatmıştır.

Sosyal bir varlık olan insanoğlu, ilk insandan itibaren sürekli başka insanlarla iletişim kurarak etkileşim içinde olmuştur. Bu etkileşimler, içinde yaşanan dönemin şartlarına göre gerçekleşirken 21. yüzyılla birlikte teknoloji ve ulaşım araçlarında yaşanan gelişmeler insanların birbirleriyle iletişim kurmalarını kolaylaştırmış, uzakların yakın olmasını sağlamış ve insanların sosyal çevre sınırlarını ortadan kaldırmıştır. Günümüzde ulaşım imkânlarının kolay ve erişilebilir olması tarihte yaşanan salgın hastalıkların aksine Koronavirüs salgınının daha çabuk ve hızlı bir şekilde yayılmasına sebep olmuştur (Afacan & Avcı, 2020, s. 3).

Salgın hastalığa yakalanan kişi sayısında yaşanan ani artışlar ülkelerin sağlık sistemlerini çalışamaz hale getirmiş ve bireyler tarafından yeterli sağlık hizmetinin alınamamasına neden olmuştur. Ülkelerin sağlık sistemlerinde meydana gelen aksamlar başta toplumsal yaşam olmak üzere siyasal ve ekonomik olumsuzlukların yaşanmasına neden olmuştur. Meydana gelen sorunların önüne geçmek ve salgının yayılım hızını düşürmek amacıyla birçok hükümet, sokağa çıkma yasakları ve sosyal izolasyon gibi sosyal yaşantıyı kısıtlayan başlıca tedbirler almışlardır. Alınan bu tedbirler sağlık alanında olumlu etkiler oluşturmuş olsa da; siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda olumsuz etkiler bıraktığı anlaşılmıştır.

İnsanların günlük yaşantılarına yön veren birden fazla faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere; medya, ekonomi, inanç, kültür, sağlık, eğitim, güvenlik, aile ve arkadaş grupları örnek olarak gösterilebilir. Ancak, Koronavirüs salgınıyla birlikte bireylerin yaşantılarına yön veren birçok sosyal faktörde değişikliğe uğramış ve salgın öncesinden farklı yeni bir döneme girilmiştir. Bu yeni dönemin toplumsal etkileri

siyaset biliminin ve siyaset sosyolojisinin ana konularındandır. Bu çalışmanın konusunu da Koronavirüs küresel salgınının toplumsal ve bireysel etkileri oluşturmaktadır.

Sosyal yaşamı kısıtlayan tedbirlerin uygulanma süreleri uzadıkça bireyler üzerindeki psikolojik baskı daha da artmış ve bundan dolayı bireylerin normal olmayan davranışlar sergileme ihtimallerini arttırmıştır.

Bu çalışma ile Koronavirüs salgınının siyasal, toplumsal, ekonomik ve psikolojik faktörlerin İç Anadolu Bölgesinde yaşayan bireylerde meydana getirmiş olduğu etkilerinin belirlenebilmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın başlıca sorunu, İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan bireylerin salgın süresince hangi durumdan ya da durumlardan etkilendiklerinin belirlenebilmesi ve bu bağlamda "Koronavirüs salgınının yayılımının önlenmesi amacıyla getirilen kısıtlamalarla birey davranışları arasında nasıl bir ilişki olduğudur." Çalışmanın ana sorununa tatmin edici bir cevap bulmak amacıyla ana sorudan oluşan bir dizi alt soru türetilmiştir. Bu sorular şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1) Koronavirüs salgınının sosyal yaşamınıza (ibadete yönelme, ibadetten kaçınma, insanlardan uzaklaşma, aileyi keşfetme, uyku bozukluğu, korku ve endişe, depresyon, sigara tüketiminde artış, alkol tüketiminde artış) olan etkileri nedir?
- 2) Salgınla birlikte aile içi iletişiminiz nasıl etkilenmiştir?
- 3) Koronavirüs salgını sonucunda meydana gelen değişimlerden hangisi sizi daha çok etkilemiştir?
- 4) Salgınla mücadele kapsamında alınan tedbir ve önlemlerin zihinsel ve ruhsal sağlığınız üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?
- 5) Bulduğunuz ilde Koronavirüs salgınıyla birlikte sizi en çok etkileyen değişim ya da değişimler nelerdir?
- 6) Koronavirüs salgını sonrası yaşama dair beklentileriniz nedir?
- 7) Koronavirüs salgını toplumumuzu nasıl değiştirmiştir?
- 8) Gelecek yaşamınızla ilgili olarak Koronavirüs salgını sosyal ve beşeri ilişkileriniz üzerinde olumsuz kalıcı etkiler bırakabilir mi?

- 9) Koronavirüs salgını mevcut siyasi tutum ve davranışlarınızda nasıl bir değişim meydana getirmiştir?
- 10) Koronavirüs salgını nesiller arasındaki ilişkileri nasıl etkilemiştir?
- 11) Koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında getirilen kısıtlamalara ne derecede uydunuz?
- 12) Koronavirüs salgınıyla birlikte dijital iletişim araçları (sosyal medya ağları, blog/forum siteleri, çevrimiçi sohbet uygulamaları vb.) kullanımınız nasıl değişmiştir?
- 13) Gelecek yaşamınızla ilgili nasıl bir beklenti içindedesiniz?

Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi web sayfasında ve online ortamlarda yapılan ulusal ve uluslararası makale taramaları sonucunda Covid-19 – toplum – risk – birey kavramları çerçevesinde yapılmış kısıtlı çalışmalar bulunmaktadır. Literatürde Covid-19 – sağlık bağlamında birçok çalışma bulunmasına karşın Covid-19 – toplumsal ve birey ilişkisi kapsamında çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Yıldırım (2020) tarafından yapılan çalışma salgının sosyal psikolojik görünümü örneklem alanında gerçekleşmiştir. Tüm toplumu ilgilendiren sorunların ortaya çıkarmış oldukları problemler toplumlar için gelecekte sosyolojik ve psikolojik etkileri ile ortaya konmuştur.

Tönbül (2020) tarafından yapılan çalışma Koronavirüs salgınının toplumun çalışan kesimini oluşturan 20-60 yaş arası bireylerdeki psikolojik dayanıklılıkların bazı değişkenler tarafından nasıl etkilendiği ortaya konmuştur.

Bilge ve Bilge (2020) tarafından da yapılan çalışma Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkileri ortaya konmuştur.

Yılmaz (2020) tarafından yapılan “Koronavirüs sonrası küreselleşme hareketleri ve ulus devlet konumu” çalışması, salgınla birlikte mevcut küreselleşme hareketlerinin sekteye uğradığını, özellikle gelişmekte olan ülkeler için küreselleşmenin etkisini yitirdiği ve ulus devlet düşüncesinin önem kazandığı düşüncesi ortaya konmuştur.

Afacan ve Avcı (2020) ise Koronavirüs salgınına sosyolojik olarak incelemişlerdir. Buna göre insanların birbirlerini potansiyel virüs taşıyıcı olarak görmeleri sonucu toplumsal yabancılaşmanın da artabileceğini savunmuşlardır.

Güreşçi (2020), “Koronavirüs salgınında Türkiye’de kriz yönetimi iletişimi: T.C. Sağlık Bakanlığı” başlıklı çalışmada krizin tanımını yapmıştır. Buna göre krizler dört aşamada meydana gelmektedir. Bunlar; *krizin oluşum aşaması – krizin ortaya çıkma aşaması – krizin süregelen hale gelme aşaması – krizin çözülmesi aşaması*’dır. Ayrıca, Güreşçi çalışmada Sağlık Bakanlığının genel salgın stratejisinin ortaya koymaktadır.

Retief, Francois, Cilliers ve Louise (2005) çalışmada küresel salgınların genel terminolojisi ortaya konmuştur. Aynı zamanda salgınların toplumsal yaşama olan etkilerinden bahsedilmiştir.

Cronin ve Evans (2020) yapmış oldukları incelemede Koronavirüs salgını nedeniyle alınan tedbirlerin toplumsal sonuçlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Geçer 2020 yılında salgın hastalıkların kültürel psikoloji ve politikalara yerel bir yaklaşım sergilediği çalışmasını sosyal mesafe kavramı üzerine kurduğunu görülmektedir. Buna göre *sosyal mesafe* kavramı bireysel ve sosyal yaşam üzerinde oluşturacağı etki sonucunda bireyselliğin güçleneceği, toplumsallaşmanın zayıflayacağı ve tüm bunların toplumda ötekileştirmenin artmasına neden olacağını savunmuştur. Sonuç olarak toplumsal bağları ayakta tutan dayanışma kültürünün zayıflamasıyla aile, eğitim, din gibi birçok toplumsal kurum büyük zararlar görecektir.

Macar ve Asal (2020) çalışmalarında Koronavirüs salgınına tarih, ekonomi ve siyaset ekseninde incelemişlerdir. Buna göre salgın hastalıkların geçmişten günümüze siyasal ve sosyal sonuçları değerlendirilmiş ve bu sonuçların günümüze yansımalarını ekonomik olarak incelemişlerdir.

Yapılan çalışmaların şüphesiz literatüre büyük katkıları olmuştur. Ancak belirli bir bölge ele alınarak (İç Anadolu Bölgesi) başka bir çalışma yapılmamıştır. Aynı zamanda çalışma başlığını ve spesifik olarak İç Anadolu Bölgesini kapsayan başka bir

çalışma bulunmamakla birlikte Koronavirüs salgınının siyasi, ekonomik ve toplumsal etkilerinin birçok ülke ile kıyaslanması ve bunun önce Türkiye ve ardından İç Anadolu bölgesi özelinde incelenmesi açısından başkaca bir çalışma bulunmamaktadır. Bu bakımdan yapmış olduğumuz çalışma literatüre katkısının olması hedeflenmektedir.

Çalışmamızın test edilebilmesi için gerekli olan veriler online anket yöntemi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Ayrıca ölçekler aracılığıyla görüş ve değerlendirmeler için toplanan veriler sınıflandırma ölçeği ile sayısallaştırılmıştır.

Koronavirüs salgınının Türkiye’de ilk görüldüğü günden günümüze kadar uygulanan ve uygulanmakta olan politikalarla birlikte ulusal ve uluslararası işbirliğinin ve koordinasyonun tam anlamıyla sağlanmış olması salgınla mücadelede etkinliği ve sürekliliği sağlamıştır. Türkiye’de salgın sürecinde yaşanan ekonomik olumsuzluklar, gerekli finansmanların sağlanması ve sosyal yardımlar ile en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma kapsamında Koronavirüs salgınının toplum ve bireyler üzerindeki siyasal, sosyal ve ekonomik etkileri ile gelecek yaşamlarına yönelik kaygıları ele alınmıştır. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, tarihsel süreçte yaşanan salgınlar ve bu salgınların etkileri kronolojik olarak incelenmiş, Koronavirüs salgını ve bu salgının küresel yansımaları araştırılmış, Koronavirüs salgınının toplumlarda ve bireylerde risk algısını nasıl etkilediği incelenmiş ve karşılaştırmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, Türkiye’de salgının toplumsal kurumlara olan etkilerinin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Üçüncü bölüm, araştırma konumuz açısından uygulamalı kısmı oluşturmaktadır. Bu kısımda bireylerde Koronavirüs salgınının etkilerinin araştırılması amacıyla oluşturulan sorular temelinde hazırlanmış olan anket formunun örnek bölge olarak alınan İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan insanlara çevrimiçi anket tekniği ile uygulanması sonucu elde edilen verilerin döküm ve analizi yapılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SALGIN HASTALIKLAR, KORONAVİRÜS VE TOPLUMSAL YAŞAM

Dünya tarihi boyunca yaşanan salgın hastalıklar birçok dönüşümün ve değişimin başlangıcı olmuştur. Bu bağlamda salgınlarla birlikte birçok devlet yıkılmış ya da yönetimleri el değiştirmiş, baskıcı iktidarlar yönetime geçmiş ya da yönetimden ayrılmış, Avrupa'da karanlık çağ başlamış ve yine Avrupa'da salgın sonucunda aydınlanma dönemine geçilmiştir. Bu açıdan bakıldığında salgınlar insanlık tarihini etkileyen birçok siyasal, sosyal, ekonomik ve toplumsal dönüşümü de tetiklemiştir. Günümüzde yaşanan Koronavirüs salgını da ortaya çıktığı günden itibaren gerek sosyal gerek siyasal gerekse ekonomik olarak birçok dönüşümün yaşanmasına neden olmuştur. Koronavirüs salgını tıpkı kendisinden önceki salgınlar gibi sağlık sisteminden sonra ilk olarak sosyal yapıya zarar vermiş ardından hem siyasal hem de ekonomik açıdan ülkeleri ve toplumları olumsuz etkilemiştir (Aşkın, 2020, s. 5). Aşağıda tarih boyunca yaşanan salgın hastalıklar, Koronavirüs salgını ve bu salgının küresel yansımaları ile risk olgusu irdelenmeye çalışılmaktadır.

1. Tarihsel Süreçte Yaşanan Küresel Salgın Hastalıklar

Tarih boyunca dünya üzerinde birçok küresel salgın yaşanmış ve yaşanan bu salgınlar tüm dünya toplumlarını etkilemiştir. Ulaşım imkânlarının kısıtlı olması ve çok nüfuslu şehirlerin oluşmamış olması toplumsal hareketliliğin kısıtlı olmasına neden olmuş ve salgınların etki alanının belirli bölgelerle sınırlı kalmasını sağlamıştır. Ancak tarihte yaşanan salgınların aksine teknolojideki gelişmeler, ulaşım imkânlarının ucuz ve erişilebilir olması kentleşmenin ve toplumsal hareketliliğin artmasını sağlamış, toplumsal hareketliliğin artması ise Koronavirüs salgınının kıtalar arasında çok hızlı bir şekilde yayılmasına yol açmıştır.

Toplumsal yaşama olumsuz yansımaları olan salgın hastalıkların tarih boyunca bireylerdeki güvenlik algısını ne yönde etkilediği, uluslararası kurum, kuruluş ya da aktörlerin toplumlardaki bu algıyı nasıl yönlendirdiği ve devletlerin nasıl bir tutum içinde olduklarının bilinmesi farklı bakış açılarının geniş perspektiflerin oluşabilmesi bakımından önemli bir yere sahiptir (Ak, 2020, s. 273).

Yaşanan salgınların ortak özelliği insanları hastalandırması ya da öldürmesinin dışında siyasal, sosyal, ekonomik ve toplumsal olarak bıraktığı olumsuz etkilerin toplumlara ve devletleri de etkilemesidir.

Tarih boyunca ortaya çıkan salgınlar sonucunda birçok devlet; siyasi, ekonomik, toplumsal ve psikolojik açıdan güç kaybetmiştir. 165 – 180 yılları arasında yaşanan “Antoninus Vebası” Roma İmparatorluğunun tamamına yayılmış ve bunun sonucunda nüfusun büyük bir bölümünü oluşturan 15 milyona yakın kişi hayatını kaybetmiştir. Tarihte bilinen ilk salgın olma özelliği taşıyan Antoninus vebasının sağlık üzerindeki etkilerinin haricinde siyasi etkileri de ortaya çıkmıştır. Buna göre salgın sonucunda Roma İmparatorluğunun yıkılış süreci başlamıştır (Karakuş, 2018, s. 39-40).

541 – 542 yılları arasında yaşanan ve 750 yılına kadar aralıklarla yinelenen “Justinianus Vebası” Antoninus salgınının aksine tarihte belgelenmiş ilk salgın olarak kayıtlara geçmiştir. Başta Doğu Roma İmparatorluğu olmak üzere Akdeniz çevresinde bulunan tüm devletleri ve kentleri etkilemiş olan salgın sonucunda 35 ila 50 milyon arasında insan hayatını kaybetmiş, Batı Roma İmparatorluğu çökmüş ve Avrupa’da karanlık çağ olarak adlandırılan dönem başlamıştır. Altıncı ve yedinci yüzyıllar arasında Justinianus vebası aralıklarla Anadolu, Avrupa, Ortadoğu, Orta Asya, Güney Asya gibi bölgelerde devam etmiş ve salgından ölen kişi sayısı 50 milyona ulaşmıştır (Retief & Louise, 2006, s. 90).

1347 – 1351 yılları arasında yaşanan “İkinci Büyük Veba Salgını” ya da diğer adıyla “Kara Veba Salgını” Çin’de ortaya çıkmış, Moğollar tarafından Fransa’ya ardından da tüm Avrupa’ya yayılarak 200 milyona yakın kişinin ölümüne sebep olmuştur. Yaşanan salgın Avrupa’da Kilisenin ve feodalizmin güç kaybetmesine neden olmuş ve aydınlanma çağının başlamasına ön ayak olmuştur (Özden & Özmat, 2014, s. 63). Kara veba salgınıyla birlikte Avrupa’da ilk karantina uygulaması yapılmıştır. Buna göre Venedikliler salgının ülkelerine gelen ticaret gemilerinde çalışan mürettebattan yayıldığını fark etmeleriyle, gemi ve mürettebatlarını 40 gün süreyle karantina altına almaya başlamışlardır. Bu salgının ekonomik ve sosyal etkileri incelendiğinde ise; salgın sonucunda yaşanan nüfus kaybı hayatta kalan insanların yaşam kalitelerinin salgın öncesi yaşama göre çok daha iyi olmasını sağlamıştır.

Siyasi, sosyal ve ekonomik olarak güçlenen toplum sonucunda kölelik önemli ölçüde azalmış, gücünü kaybetmeye başlayan feodalizmin Avrupa’da ticaret temelli yeni bir sisteme geçiş yapılmasını kolaylaştırmıştır. Ticaretin ardından sanayileşme etkisini göstermiş ve Avrupa’da tamamen yeni ve farklı bir yönetim sistemine geçişte ön ayak olmuştur (Genç & Akyürek, 2020, s. 50-57).

İlk olarak nerede ortaya çıktığı bilinmeyen “Çiçek Salgını ve Kızamık Salgını” dünya genelinde 300 ila 500 milyon arasında insanın ölümüne yol açmıştır (Geddes, 2006, s. 153).

1629 – 1631 yılları arasında İtalya’da yaşanan ve “Kara Veba (İtalya Vebası)” olarak adlandırılan salgın İtalyan nüfusunun yaklaşık yarısının ölümüne neden olmuş, siyasi ve ekonomik buhrana yol açmıştır (Alfani & Percoco, 2019, s. 1177).

Dünyada ilk kez 1817 – 1824 yılları arasında Hindistan’da görülen Kolera salgını daha sonra; 1826 – 1837, 1846 – 1860, 1863 – 1875, 1881 – 1896, 1899 – 1923, 1961 – 1975 tarihlerinde toplam 7 kez yaşanmış ve 10 milyondan fazla kişi hayatını kaybetmiştir. Kolera salgınının ortaya çıkmasına temiz olmayan su ve yiyeceklerin sebep olduğu Dünya Sağlık Örgütü tarafından ifade edilmektedir (Sammanasu, 2020, s. 102).

1800’lerin sonunda Güney Amerika ve Afrika ülkelerinde görülen “Sarı Humma Salgını” 150 binden fazla insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Salgın 1846 – 1850 yılları arasında ABD’ye 500 milyon dolardan fazla ekonomik kayıp yaşatmış, tarım ve üretim ise ciddi şekilde azalmıştır (Uyar & Akçalı, 2006, s. 73).

1855 yılında Çin’de başlayarak tüm dünyaya yayılan “Hıyarcıklı Veba” (3. Veba) salgını 12 milyondan fazla insanın ölümüne yol açmıştır (Keeling & Gilligan, 2000, s. 905).

1918 – 1920 yılları arasında 75 ila 100 milyon arasında kişinin ölümüne neden olan “İspanyol Gribi” salgını toplam sermaye gelirlerinin %5 azalmasına, yoksulluğun %11 artmasına ve üretim faaliyetlerinin neredeyse yarı yarıya azalmasına neden olmuştur (Aslan R. , 2020, s. 37-38).

1976 yılında Afrika’da tespit edilen ve günümüze kadar 40 milyon kişinin ölümüne neden olan “HIV-AIDS” salgını 1981 yılında DSÖ tarafından küresel salgın ilan edilmiştir. Birçok ülkede HIV’in olumsuz ekonomik etkileri görülürken, Afrika ülkelerinde bu etki çok büyük boyutlara ulaşmıştır (Aslan R. , 2020, s. 38).

2002 – 2004 yılları arasında Çin’de ortaya çıkarak birçok ülkeye yayılan “SARS” salgınından 8.098 kişi etkilenmiş, 774 kişi ise hayatını kaybetmiştir. Çin ekonomisi ise 40 milyar dolar ekonomik zarara uğramıştır (Aslan R. , 2020, s. 38).

2014 yılında Afrika kıtasında ortaya çıkan ve binlerce insanın ölümüne yol açan “EBOLA” salgını dolayısıyla; Liberya ve Sierra Leone’de yaşayan halk %43 gelir kaybı yaşarken ülke ekonomileri de olumsuz etkilenmiştir (Aslan & Altındış, 2016, s. 12).

2015 yılında Arap Yarımadasında ortaya çıkan ve 850 kişinin hayatını kaybetmesine neden olan “MERS” salgını başta turizm, konaklama, yiyecek, içecek ve havacılık sektörleri olmak üzere birçok sektörü etkilemiştir (Aslan & Altındış, 2016, s. 14).

Tablo 1: İnsanlık tarihini etkileyen salgın hastalıklar

Salgın Adı	Zaman (M.S)	Tahmini Ölüm Sayısı
Antoninus Vebası	165 – 180	15 milyon
Justinianus Vebası (1. Veba Salgını)	541 – 542	35 – 50 milyon
2. (Büyük) Veba Salgını	1347 – 1351	200 milyon
Çiçek Salgını	Bilinmiyor - Günümüz	300 – 500 milyon
Kara Veba (İtalya Vebası)	1629 – 1631	1 milyon
Kolera Salgınları 1-7	1817 - 1975	> 10 milyon
Sarı Humma Salgını	1800 - Günümüz	100 – 150 bin
3. (Hıyarcıklı) Veba Salgını	1855 - 1859	12 milyon
İspanyol Gribi	1918 - 1920	75 – 100 milyon
HIV/AIDS	1976 - Günümüz	> 40 milyon
SARS	2002 - 2004	774
H1N1 Domuz Gribi	2009 - 2010	200 bin
EBOLA	2014 - 2016	11 bin
MERS	2012 - Günümüz	850
SARS-CoV-2 (Covid-19)	2019 - Günümüz	4.316.399

Kaynak: <https://www.history.com/>, <https://www.who.int/> İlk Erişim: 22.02.2021 Son Erişim: 10.08.2021

2019'un son çeyreğinde Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkarak tüm dünyayı etkisi altına alan ve 10 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla 204.155.396 kişinin hastalanmasına, 4.316.399 kişinin ise hayatını kaybetmesine neden olan (<https://corona.cbddo.gov.tr>, 2021) Koronavirüs salgını, yalnızca insan sağlığı üzerinde değil toplumlar üzerinde de siyasi, ekonomik, psikolojik ve sosyolojik etkiler bırakmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Koronavirüs salgınının çok hızlı yayılması ve artan ölüm sayılarına bağlı olarak 11 Mart 2020 tarihinde Koronavirüsü pandemi olarak ilan etmiş ve devletlere salgına karşı önlem almaları için uyarılarda bulunmuştur. Alınan tedbirlere rağmen salgın durdurulamamış ve toplumsal statüye bakmaksızın kısa sürede dünyanın dört bir yanına yayılarak milyonlarca insanı etkilemiştir.

2. Koronavirüs Pandemisi ve Küresel Yansımaları

Resmi olarak DSÖ'nün 11 Mart 2020 tarihinde pandemi ilan ettiği Koronavirüs; 2019 yılının Aralık ayında, Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan kentinde ortaya çıkmıştır. Çin'in ulaşım ağının merkezi konumunda bulunan Vuhan kenti, insan etkileşiminin de çok yoğun bir şekilde yaşandığı bölgelerin başında gelmektedir. Ulaşımın ve insan

etkileşimin yoğun bir şekilde yaşanması Koronavirüs salgınının tüm dünyaya hızlı bir şekilde yayılmasına neden olmuştur.

Geçmişlerinde birçok salgın hastalık geçiren uzak doğu ülkelerinin, Çin’de ortaya çıkan Koronavirüs salgınına karşı başka ülkelere göre daha hazırlıklı oldukları görülmüştür. Başta Çin olmak üzere Güney Kore, Singapur, Hong Kong, Vietnam ve Tayvan gibi ülkelerin Koronavirüs salgınıyla mücadelede diğer ülkelere göre daha başarılı olmalarının nedeni de bununla ilgilidir. Koronavirüs salgının ortaya çıkmasından itibaren DSÖ’nün açıklamaları beklenilmeksizin salgınla mücadele merkezleri kurulmuş ve bazı Uzakdoğu ülkelerinin birbirleriyle koordineli bir şekilde gerekli hazırlıkları yaptıkları görülmüştür. Bu kapsamda toplumların, virüsün ortaya çıkmasının hemen başlarında sosyal izolasyon ve fiziki mesafe kurallarına uygun önlemler aldıkları, hükümet yetkililerinden herhangi bir açıklama beklemeksizin maske takarak hijyen kurallarına azami ölçüde dikkat ettikleri görülmüştür (Doko, 2020, s. 76).

Tablo 2: Dünya Covid-19 İstatistikleri

	Tanı Konulan Kişi Sayısı	İyileşen Kişi Sayısı	Toplam Ölen Kişi Sayısı
21 Mart 2020	298.207	91.540	12.755
21 Haziran 2020	8.945.070	3.481.461	468.347
21 Eylül 2020	31.233.066	18.163.855	963.545
21 Aralık 2020	75.280.465	39.939.380	1.665.267
21 Mart 2021	123.643.154	106.048.436	2.847.124
21 Haziran 2021	179.479.001	164.297.854	3.905.772
21 Eylül 2021	230.418.451	206.646.528	4.724.876

Kaynak: <https://corona.cbddo.gov.tr/> İlk Erişim: 26.02.2021 Son Erişim: 21.09.2021

Koronavirüsün pandemi ilan edilmesinde geç kalmakla eleştirilen Dünya Sağlık Örgütü, 30 Ocak 2020’de küresel acil durum ilan etmiş ancak uluslararası ticaret ve seyahatlerle ilgili Şubat 2020’nin sonuna kadar herhangi bir tedbir önerisinde bulunmamıştır (Buzgan & Güner, 2020, s. 141). 15 Şubat 2020’de Fransa’da ve 20 Şubat 2020’de İtalya’da salgına bağlı ilk ölüm yaşanmıştır. Uzakdoğu’da ve Avrupa’da yaşanan ani vaka artışları ve ölümler sonucunda 29 Şubat 2020’de DSÖ,

Koronavirüs salgınının risk düzeyini en yüksek risk düzeyine çıkarmış ve Şubat ayının başında yapmış olduğu açıklamanın tam tersi bir açıklama yaparak; tüm dünyaya zorunlu haller dışında uluslararası ticaretin ve seyahatin durdurulması uyarısında bulunmuştur (WHO, 2020).

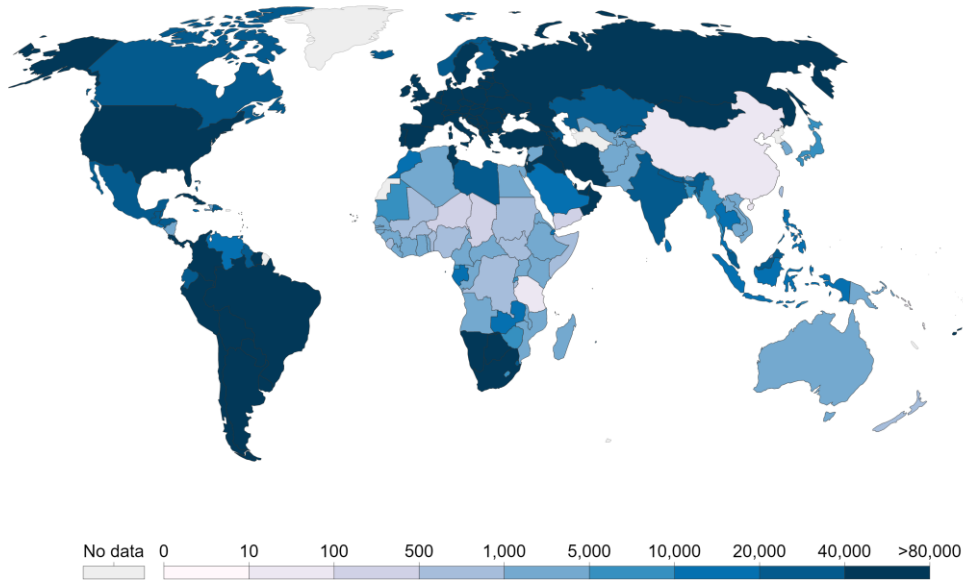
Koronavirüs salgınının ilk ortaya çıktığı ülke olan Çin'e; ABD başta olmak üzere bazı batılı devletler tarafından salgının başlangıcında yeterli önlem almadığı, vaka ve ölüm sayılarını bilerek gizlediğini iddia ederek Çin hükümetini hastalığın dünyaya yayılmasından sorumlu tutmuşlardır. Ancak Çin hükümeti salgının seyri ve bulaş oranı ortaya çıkınca yayılımının önlenmesi konusunda çok sert önlemler aldığı bilinmektedir. Bu kez aldığı tedbirlerin insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle birçok dünya ülkesi tarafından eleştirilen Çin hükümeti, salgının ilk ortaya çıktığı yer olan Vuhan kentinde zorunlu tecrit uygulaması gerçekleştirilmiş ve tecrit uygulamasına uymayanlara ise hapis cezası verilmiştir (Poyraz, 2020, s. 285). Buna ek olarak Çin'in Pekin ve Şanghay hariç tüm bölgelerinde toplu etkinlikler ve aktiviteler iptal edilmiş, okullar kapatılmış, kısa sürede çok sayıda hastane inşa edilmiş ve hatta Vuhan kentinde stadyumlar kitlesel karantina merkezlerine dönüştürülmüştür. Şehirlerarası seyahatler yasaklanmış ve başkent Pekin'e ve Şanghay'a dışarıdan gelenler bir süre karantinada tutulmuştur (bbc.com, 2020).

Kurulduğunda siyasi birlik olarak görülen ancak ilerleyen dönemlerde siyasi birlikten daha çok ekonomik ve parasal birlik halini alan Avrupa Birliği'nin kuruluş anlaşmalarında dayanışma, eşitlik ve sosyal yardım gibi konular yer almaktadır. Ancak, Koronavirüs salgınının Avrupa ülkelerinde görülmeye başlaması ve salgının beklenilenin aksine çok hızlı bir şekilde yayılması AB ülkelerinin sağlık sistemlerinin hazırlıksız yakalanarak çökmesine ve ölüm oranlarının kontrolden çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca salgından dolayı üretim faaliyetleri durmuş, birçok üye ülke mali zorluklarla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Koronavirüs salgınıyla birlikte bazı AB üyesi ülkelerde meydana gelen siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik tahribatın giderek artmasıyla birlikte AB'nin yaşanan problemlere trajik bir şekilde yanıt verememesi kuruluş ilke ve amaçlarından kopmasına neden olmuştur (Altinkaya,

2020, s. 24). AB ülkelerinin birbirlerinin yardım taleplerini geri çevirmeleri ve kendilerine gelen yardımlara el koymaları ise AB'nin temellerini sarsmıştır.

Koronavirüs salgınına karşı herhangi bir önlem almayacaklarını ve müdahalesizlik stratejisini benimsediğini açıklayan ve risk grubu dışındaki vatandaşların serbest bir şekilde dolaşarak Koronavirüse karşı sürü bağışıklığının kazanılmasını hedefleyen İngiltere'de Başbakan Boris Johnson; ülkede vaka ve ölüm oranlarında yaşanan ciddi artış sonucu bu hedefinden vazgeçmiştir (Tunç & Atıcı, 2020, s. 351).

Harita 1: 22 Ocak 2020 - 10 Ağustos 2021 tarihleri arasında Covid-19 vakalarının ülkelere göre dağılımı

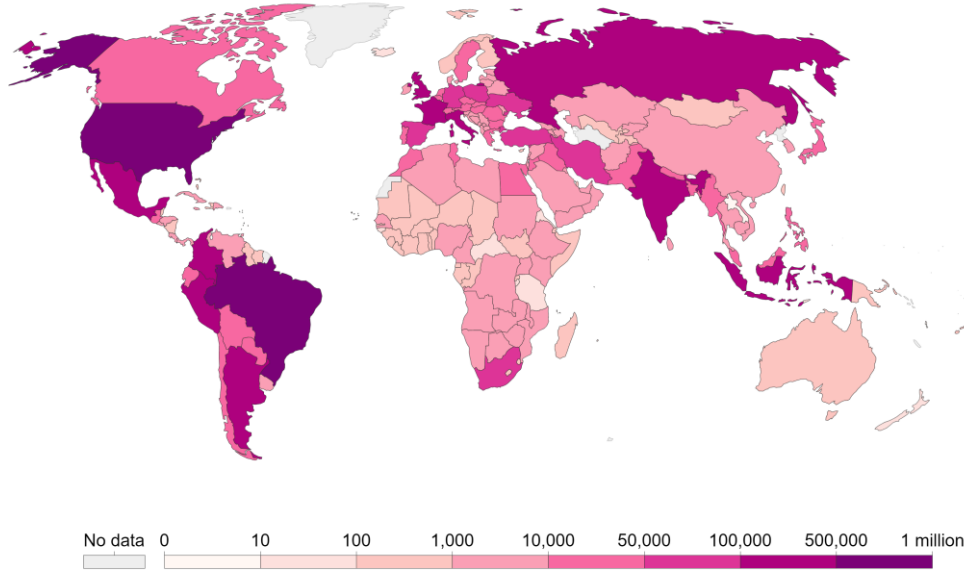
Kaynak: <https://ourworldindata.org/coronavirus> Erişim Tarihi: 10.08.2021.

Avrupa ülkeleri arasında Koronavirüs salgınından en çok etkilenen ülke şüphesiz İtalya olmuştur. Vakanın ilk görüldüğü tarih olan 8 Şubat 2020 tarihinden itibaren gerek sağlık sistemleri konusunda gerekse toplumsal açıdan büyük bir travma geçiren ülkede 60 milyon insan karantinaya alınmıştır (Karakaş, 2020, s. 548). Avrupa ülkelerinde Koronavirüs salgınına bağlı olarak artan vaka ve ölümler sonucunda DSÖ, salgının merkez üssünün Avrupa olduğunu açıklamıştır.

Koronavirüs salgınından İtalya'dan sonra en çok etkilenen ve en çok ölüm oranına sahip ikinci ülke konumunda olan İspanya'da salgının yayılımının önlenmesi amacıyla 14 Mart 2020'de olağanüstü hal ilan edilmiş ve ülkenin tamamı karantinaya alınmıştır. Ayrıca, alınan önlemler incelendiğinde bazı ülkelerden farklı olarak hükümet orduyu seferber etmiş ve İspanya, Fransa ve Portekiz'le olan kara sınırlarını kapatmıştır (Bayraklı & Güngörmez, 2020).

Amerika Birleşik Devletlerinde Koronavirüs salgınının ilk görüldüğü tarih olan 20 Ocak 2020'den itibaren birçok eyalet merkezi idarenin kararını beklemezsizin önceden önlem almaya başlamıştır. Bununla birlikte merkezi hükümet salgınla mücadele kapsamında politika geliştirmekte geç kalmış ve başarısız olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre 10 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla ABD'de toplam vaka sayısı 36.780.480 iken toplam ölüm ise 633.799 kişi olmuştur (WHO, 2021). Koronavirüsle mücadele kapsamında 31 Ocak 2020 tarihinde dönemin ABD başkanı Donald Trump, Çin'de bulunmuş olan tüm yabancıların ülkeye girişlerini durdurmuş ve ilerleyen tarihlerde benzer yasakları İran ve Avrupa'dan gelenler içinde almıştır. Salgınla mücadele kapsamında eğitime ara verilmesi ilk Koronavirüs vakasının görülmesinden yaklaşık iki ay sonra olmuştur. Eğlence mekânları, restoranlar, sinema salonları kapatılmış, bazı eyaletlerde sokağa çıkma yasakları uygulanmış ve toplu halde yapılan tüm etkinlikler ise yasaklanmıştır. Koronavirüsle mücadele kapsamında eyalet valilerine kısıtlama ve tedbir alma yetkisi verilmiştir. Son olarak Trump, iki ekonomik teşvik paketini imzalamış ve yürürlüğe girmiştir. Bu teşvik paketleri ile ücretsiz test kiti, raporlar, ücretli izin, küçük işletmelere verilecek krediler ve genişletilmiş işsizlik sigortası gibi önlemler alınmıştır (Özdemir G. , 2020, s. 2). Ancak Trump hükümeti, salgınının ABD'de görüldüğü ilk günden itibaren salgını önemsememesi, salgınla mücadele politikalarının geliştirilmesinde geç kalınması, sağlık sisteminde yaşanan test kiti ve tıbbi malzeme eksikliği ile tedavi ücretlerinin pahalı oluşu gibi birçok konuda başarısız olmuştur (Karakas, 2020, s. 560).

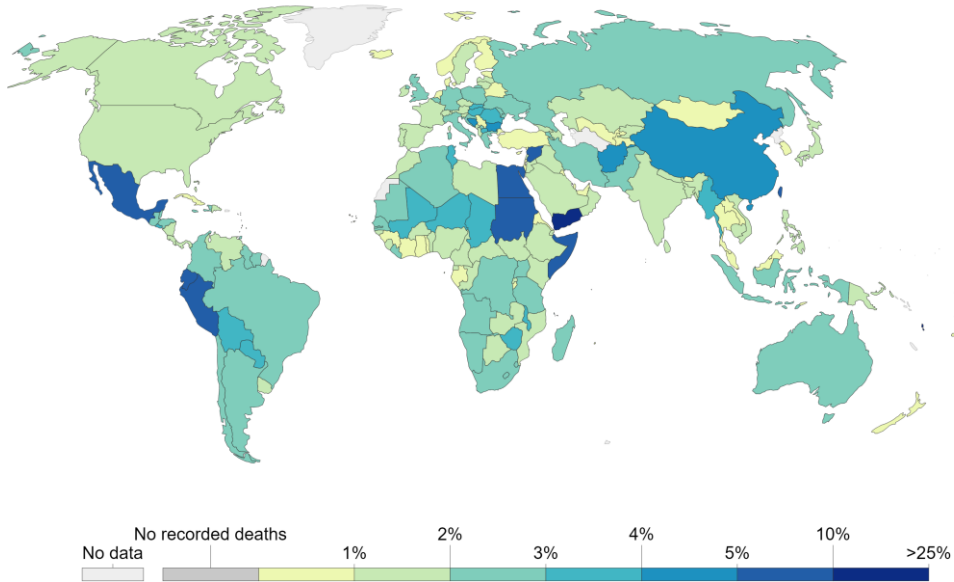
Harita 2: 22 Ocak 2020 - 10 Ağustos 2021 tarihleri arasında Covid-19 salgınına bağlı ölümlerin ülkelere göre dağılımı

Kaynak: <https://ourworldindata.org/coronavirus> Erişim Tarihi: 10.08.2021.

Türkiye’de ise ilk Koronavirüs vakası 11 Mart 2020 tarihinde görülmüş, salgına bağlı ilk ölüm ise 17 Mart 2020 tarihinde yaşanmıştır (trthaber.com, 2020). Türkiye’de Salgına bağlı olarak ilk ölümün yaşandığı tarihte 98 vaka bildirilmiştir (covid19.saglik.gov.tr, 2020). Bu tarihten sonra birçok ülkenin aksine salgınla ilgili bilgilerin en şeffaf olarak aktarıldığı ülke Türkiye olmuştur. Ayrıca gerek kendi vatandaşına gerekse dünya üzerinde sağlık hizmeti alamamış ve ölüme terk edilmiş birçok hasta tedavi edilmiştir. Birçok ülke sağlık malzemeleri konusunda sorun yaşarken Türkiye, üretim ve tedarik konusunda dünyanın sayılı ülkelerinden olmuştur. Ancak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de salgının yayılımının önlenmesi amacıyla alınan tedbire rağmen vaka ve ölüm sayıları düşürülemediği görülmüştür.

Harita 3: 22 Ocak 2020 – 10 Ağustos 2021 tarihleri arasında Covid-19 vaka ölüm oranlarının ülkelere göre dağılımı

Kaynak: <https://ourworldindata.org/coronavirus> Erişim Tarihi: 10.08.2021.

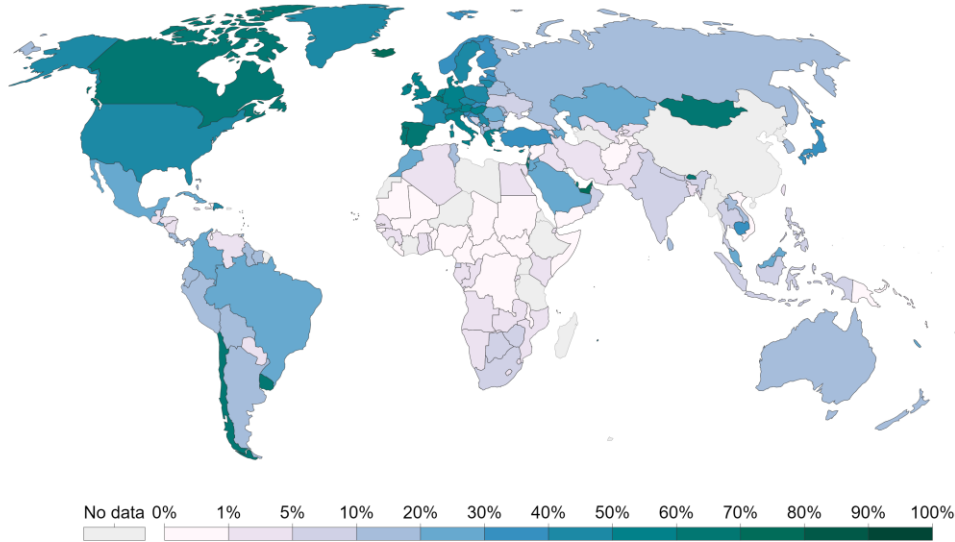
SARS-CoV, MERS-CoV ve Covid-19 (SARS-CoV-2) aynı aileden gelen virüslerdir. 2002-2004 yılları arasında Çin’de yaşanan SARS salgını ile 2012’de Suudi Arabistan’da ortaya çıkan MERS salgını için geliştirilen aşı ve ilaç çalışmalarına benzer şekilde Koronavirüs salgını içinde aşı çalışmaları başlatılmış ve birçoğu ilk aşamaları geçerek başarılı olmuştur. Birden fazla ilaç firması aşı çalışmalarında Faz-3 aşamasında olumlu sonuçlar aldıklarını duyurmuş ve birçok ülke vatandaşlarını aşılama başlamıştır (Gürlevik Laçın, 2020, s. 47-48). Tablo 3’te de görüldüğü üzere 10 Ağustos 2021 tarihi itibariyle dünya üzerinde toplam 4.033.274.676 kişiye aşı uygulanmıştır.

Tablo 3: Covid-19 aşısının ülkelere göre uygulanma oranları

Ülkeler	Toplamda uygulanan doz sayısı	Toplamda uygulanan iki doz oranı	100 kişiye uygulanan doz oranı	İlk dozu alanların sayısı	İki doz alanların sayısı
Küresel Toplam	4.033.274.676	% 30,03	-	1.593.892.312	798.067.972
Çin	1.808.092.000	BİLİNMIYOR	104,96	BİLİNMIYOR	BİLİNMIYOR
Hindistan	478.544.114	% 8,19	34,68	372.626.926	105.917.188
ABD	364.216.671	% 49,78	105,93	197.991.629	166.225.042
Brezilya	147.201.221	% 21,46	67,29	105.300.969	41.900.252
Almanya	92.425.426	% 54,41	111,1	51.358.261	41.067.165
İngiltere	85.336.436	% 58,08	125,7	46.872.411	38.464.025
Türkiye	84.787.739	% 49,47	87,1	43.232.936	41.554.803
Japonya	79.383.659	% 32,86	62,77	46.911.901	32.471.758
Fransa	74.071.126	% 49,37	110	42.533.100	31.538.026
Endonezya	69.645.812	% 8,69	25,46	48.148.817	21.496.995
İtalya	67.212.176	% 55,31	112,7	37.454.429	29.757.747
Rusya	62.225.609	% 18,95	42,6	36.759.116	25.466.493
İspanya	56.381.612	% 60,43	119,1	31.938.028	24.443.584
Kanada	50.240.516	% 61,8	134,04	27.146.305	23.094.211
Polonya	34.550.633	% 47,2	91	18.410.752	16.139.881
Arjantin	33.735.965	% 18,91	74,64	25.806.439	7.929.526
Suudi Arabistan	28.184.283	% 28,5	80,96	21.356.872	6.827.411
Güney Kore	23.751.780	% 15,06	44,12	16.893.124	6.858.656
Portekiz	12.232.869	% 60,86	118,8	7.054.182	5.178.687
İsrail	11.147.426	% 62,35	128,8	5.786.174	5.361.252
Yunanistan	10.456.491	% 51,44	97,6	5.637.221	4.819.270
Avusturya	9.506.322	% 53,76	106,8	5.148.835	4.357.487

Kaynak: www.who.int/ ve <https://ourworldindata.org/> verileri kullanılarak hazırlanmıştır. İlk Erişim: 19.04.2021 Son Erişim: 10.08.2021

Harita 4: 22 Ocak 2020 – 10 Ağustos 2021 tarihleri arasında Covid-19 aşı oranlarının ülkelere göre dağılımı

Kaynak: www.who.int/ ve <https://ourworldindata.org/> verileri kullanılarak hazırlanmıştır. Erişim Tarihi: 10.08.2021

Sonuçta Özetle, 2019 yılının Aralık ayında Çin’de ortaya çıkarak tüm dünyayı etkileyen ve 11 Mart 2020 tarihinde DSÖ’nün pandemi ilan ettiği Koronavirüs salgınından 10 Ağustos 2021 tarihi itibariyle toplamda 4.316.399 kişi ölmüş, 204.155.396 kişi ise enfekte olmuştur. Ancak vaka ve ölüm oranlarında yaşanan dalgalanmalar ülkelerin ekonomik göstergeleriyle doğru orantılı olarak bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Temiz kaynaklara erişim ve yeterli beslenmenin sağlanamadığı yoksul bölge ya da ülkelerde vaka ölüm oranları giderek arttığı görülmektedir. Bununla birlikte birçok Koronavirüs aşı çalışması testleri başarıyla geçerek ülkeler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Yapılan aşı çalışmalarının yanında, Şubat 2021 tarihli basın açıklamasında DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros Ghebreyesus; yoksul ülkelerin aşıya erişebilmelerinin sağlanması amacıyla 337 milyon doz aşı tahsis edildiğini ve bu aşuların 2021 yılının ilk altı ayında tamamlanmasının hedeflendiğini belirtmiştir (WHO, 2021). Koronavirüs aşularına dünya üzerinde eşit imkânda erişimin sağlanması halinde yakın tarihte vaka ölüm oranlarının düşmesi hedeflenmektedir.

3. Koronavirüs Pandemisi ve Risk Olgusu

21. yüzyıl toplumları içlerinde birçok riski barındırmaktadır. Bu risklerin ortaya çıkmasındaki en büyük neden olarak; ülkeler arasında giderek artan rekabet ve azalan kaynaklara alternatif yeni kaynaklara olan ihtiyacın her geçen gün daha da artması gösterilebilir. Bunların yanında küresel ısınma, salgın hastalıklar, artan terör olayları, yaşanan ekonomik krizler ve büyük çaplı toplumsal olaylarda günümüz toplumlarının riskli hale gelmesine neden olmuştur.

Ulrich Beck'in "Risk Toplumu: Yeni Bir Moderniteye Doğru" eserinde post-modern toplumu anlamak için farklı bir bakış açısı geliştirmiştir. Buna göre bu toplumun en belirgin özelliği risktir. Bu bakımdan içinde yaşadığımız toplumu birçok riski barındırdığı için risk toplumu olarak ifade etmiştir. Ulrich Beck, riski modernleşme sonucu meydana gelen tehlikelerle sürekli olarak ilişki içinde olmak şeklinde tanımlamıştır. Beck, riski modern toplum özelinde tanımlarken meydana gelen bu risklerin ise modern toplumun üretmiş olduğu küresel nedenlerden ortaya çıktığını savunmaktadır (Burgess, Wardman, & Mythen, 2018, s. 3).

Risk kavramı bir eylemin sonucunda eylemi gerçekleştiren kişiyi bekleyen tehditler olarak tanımlanabilir. Eylemi gerçekleştiren kişi ise yapmış olduğu faaliyetinin sonucunda meydana gelmesi kuvvetle muhtemel olan olumsuzlukları ve tehlikeleri bilerek hareket etmektedir. Bu bağlamda geleneksel toplumlarda risk, bireylerin eylemleri din ve inanç sistemleri üzerine kurulu olduğu için meydana gelen doğal afet, salgın ve diğer doğal olayları dinsel nedenlere bağlamışlardır (Koçak & Memiş, 2017, s. 254). Ancak modern topluma geçişle birlikte risk, cesaret ve macera ile özdeşleştirilmiştir.

Risk toplumu sanayi devrimi ile birlikte meydana gelen modernleşme sürecinde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan riskler geleneksel toplumlarda meydana gelen risklerden içerik ve etki anlamında çok farklıdır. Ulrich Beck'e göre modernleşme her şeyden bağımsız ve kontrol edilemeyen bir hale gelmiştir. Ancak modernleşme kendini revize ederek yenileme sürecinde girmiştir. Bu bağlamda sanayi modernliğinin yıpranma sürecinin yeni aracı risk toplumdur. Bunun sonucunda

sanayi toplumları ortaya çıkan tehlikeleri meşrulaştırarak riskleri arttırmaktadırlar (Çuhacı, 2007, s. 130-132).

Risk toplumu ile ortaya çıkan tehlikelerin küreselleşmenin de etkisiyle herkesi etkilemesini eşitsizlik olarak kabul eden Beck, zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasında riskin olumsuz etkileri açısından fark olmadığını ifade etmiştir. Ancak kaynakların bölüşümünde ise çok büyük farklar bulunmaktadır. Bu farklar arttıkça zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki düşmanca ilişkilerde artmaktadır. Beck'e göre bu riskleri üreten, ortaya çıkmasında yardımcı olan ve meşru hale getirenler ile bundan fayda sağlamaya çalışanlarda bu tehlikelerin içine düşeceklerdir (Beck, 2019, s. 27-28).

Refah bölüşümünün yerini risk bölüşümüne bıraktığı ikinci bir modernleşme döneminde olduğumuzu vurgulayan Beck; bu yeni dönemin teknolojiye yaşanan gelişmeler ile sosyal devlet anlayışında yaşanan değişimlerle meydana geldiğini ifade etmektedir. Buna göre sanayi toplumunun ortaya çıkmasını sağlayan klasik modernleşme yerini Beck'in "self-refleksif" ismini verdiği modernleşme almaktadır. Bu yeni modernleşme ile klasik sanayi toplumunun bilim ve teknoloji üzerindeki etkisi bozulmuş ve modernleşmenin sorgulanmasına neden olmuştur (Timur, 2017, s. 189)

Risklerin gözle görülmesi imkânsızken, meydana getirebileceği olumsuzluklar ise çoğu zaman telafisi mümkün olmayan hasarlara neden olmaktadır. Risklerin olumsuz etkilerinin azaltılması, meydana getirmesi muhtemel sonuçların daha katlanılabilir olması amacıyla riskler, kendi aralarında önemlerine göre gruplandırılabilen ve tehlikeli ya da tehlikesiz olarak gösterilebilmektedir.

Anthony Giddens, modernliğin yapısal olarak küreselleştirici etkisinden bahsederken bu olgunun olumsuz sonuçlarının modernliğin karakteristik döngüsüyle birleşerek risklerin ve tehlikelerin farklı bir yapıya dönüştüğü olaylar zincirini oluşturduğunu ifade etmiştir. Modernliğin küreselleştirici etkileri; bireyleri hem yerel hem de geniş ölçekli sistemlerle entegre hale getirmektedir. Bu açıdan modernite belirli sosyal alanlar ile yaşam tarzlarının risklerini azaltırken kendinden önceki dönemlerden daha yeni ve farklı risk değişkenlerini ortaya çıkarmaktadır (Giddens,

2014). Giddens, geç modernite döneminde olduğumuzu belirterek yoğun ve eskisinden farklı yağam tarzı ile birlikte var olan risklerin modernizmin karanlık yüzünü ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Bu açıdan Giddens, Ulrich Beck ile aynı evren üzerinde paralel dğncelere sahiptir.

Giddens'a göre riski meydana getiren olgulardan ilki riskin kreselleğmesidir. Buna göre riskin kserelleğmesi; meydana gelen salgın hastalıklar, nükleer savağ olasılıkları, küresel ısınma sonucu meydana gelen ya da gelmesi muhtemel olumsuzluklar ve küresel ekonomik kriz gibi olaylardan meydana gelmektedir. İkinci olgu ise, risk ortamlarının dünya üzerinde giderek artmasıdır. Üçüncüsü, meydana getirilmiğ yapay çevreden kaynaklanan risklerdir. Dördüncüsü, milyonlarca bireyin hayatlarının etkilenmesine neden olan kurumsal risk ortamlarının ortaya çıkmasıyla meydana gelen risklerdir. Beğincisi, artık riskin risk olarak farkına varıldığı ve dinsel etkilerden uzak olduğu risklerdir. Altıncısı, tüm topluma yayılmığ risk bilgisidir (Giddens, 2014).

Giddens, risk toplumuna atıfta bulunurken modernleğme ile kreselleğmenin i ie geçtiğini ve bilinmezliğin temelini oluğturduğunu ifade etmektedir. Kreselleğmeyi modernliğin bir sonucu olarak gören Giddens, kreselleğmenin tüm ulusları içerisine alan ve uluslar üstü bir belirsizlik nedeni olarak görmektedir.

2019 yılında ortaya çıkararak kısa bir süre içinde tüm dünyaya yayılan Koronavirüs salgınıyla birlikte milyonlarca insan enfekte olmuğ ve yine milyonlarca insan salgın sonucunda hayatını kaybetmiğtir. Bu sebeple birçok hükümet salgının yayılım hızını dğrmek ve bulağ / ölüm oranlarını azaltabilmek amacıyla sosyal yağamı kısıtlayan tedbirler almığlardır. Bulağ riskinin azaltılmasını hedefleyen bu tedbirler ekonomiden siyasete, sosyal yağamdan eğitime birçok sorunu da beraberinde getirmiğtir. Koronavirüs salgını haricinde meydana gelen doğal afetler, küresel ısınma, orman yangınları, terör ve savağ gibi birçok olumsuzlukta insanlığın büyük bir risk altında olduğunu göstermektedir (Yılmaz & Mutlu, 2020, s. 1969).

Koronavirüs salgınının ortaya çıktığı tarihten itibaren bağta sağlık olmak üzere tüm ekonomik, siyasal ve sosyal alanlar olumsuz etkilenmiğtir. Dünya ekonomisi ciddi

bir resesyon tehlikesi yaşarken, sosyal ve beşeri alanlarda da büyük sorunlar ortaya çıkmıştır.

Çin'in Vuhan kentinden dünyanın birçok yerine yapılan seyahatler Koronavirüs salgınının kısa bir süre içerisinde tüm dünyaya yayılmasına neden olduğu bilinmektedir. Ayrıca birçok ülkede salgına rastlanırken dünya üzerinde turizm alanında yaşanan hareketlerde salgının tüm dünyaya hızlı bir şekilde yayılması açısından büyük bir risk oluşturmuştur.

Gerek toplumsal gerek ekonomik gerekse siyasi açıdan birçok alan Koronavirüs salgını ile birlikte büyük bir risk altına girmiştir. Salgının ilk ortaya çıktığı tarihten itibaren giderek artan risk olgusunun; hükümetler, uluslararası sağlık kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından en asgari düzeyde tutulması için birçok çalışma yapılmıştır.

Toplumsal riskin asgari düzeyde tutulması amaçlanırken birçok ilaç firması yakın tarihlerde aşı çalışmalarını tamamladıklarını duyurarak aşılarda insanlığın kullanımına sunmuşlardır. Bu bağlamda birçok devlet toplumsal, siyasal, ekonomik ve daha birçok alanda salgının meydana getirmiş olduğu olumsuz etkilerin ve salgın sonucunda giderek artan tehditlerin önüne geçmek amacıyla aşılama çalışmalarını hızlandırmıştır. Ancak her konuda olduğu gibi aşılara erişim konusunda da gelişmiş ülkeler bencil bir tavır sergilemişler ve her ülkeye eşit aşı dağıtımının önüne geçmişlerdir. Geri kalmış ülkeler aşılara erişmekte büyük zorluk yaşarken gelişmiş ülkelerin aşı stoklamaları Koronavirüs salgınının tüm dünya için hala büyük bir risk olduğunu göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN TOPLUMSAL ETKİLERİ

Geçmişten günümüze kadar yaşanan tüm salgın hastalıkların tıbbi bir durum olmasının yanı sıra aynı zamanda bireyi ve toplumu her yönden etkileyerek bozulmalara neden olan sosyal bir olgu olduğu bilinmektedir. Bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkardığı tehdit ve risk algısı arttıkça stres, panik ve kriz yaşayan bireylerin, normal yaşantılarındaki davranışların aksine daha farklı ve normal olmayan davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Salgın döneminde artan stres ve panik duygusuyla birlikte bireyler tahmin edilenden daha fazla korku ve endişeye bağlı davranışlar sergilemişlerdir (Karataş, 2020, s. 6-10). Bu bölümde Türkiye'de Koronavirüs salgınının toplumsal kurumlara, sosyal, ekonomik ve siyasi yaşama olan etkileri irdelenmeye çalışılmaktadır.

2.1. Covid-19 Salgınının Toplumsal Kurumlar Üzerindeki Etkisi

Dünyada bulunan her toplum, uygulanış ve içerik farkı olmasına rağmen; ekonomi, siyaset, eğitim, aile ve din gibi kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen temel bağlara sahiptir. Toplumun ve toplumsal yaşamın içinde meydana gelen herhangi bir olumsuzluk karşısında her kurum kendi yapısı ve etki alanı gereği çözümler sunabilmektedir. Ancak ortaya çıkan olumsuzluğun etki alanına göre toplumsal kurumlar birlikte hareket edebilmektedirler. Koronavirüs salgını tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de milyonlarca insanı etkilediği için tüm toplumsal kurumlar ortak hareket etmektedir.

Fichter'a göre toplumsal kurumlar; sosyolojik açıdan kültürün vazgeçilmez bir parçası olan, kişilerin içinde buldukları toplumla paylaştıkları ve toplumsal yaşamın gereksinimlerinin karşılanması amacı taşıyan davranış bütünleri olarak tanımlamıştır (Fichter, 2019, s. 75).

Toplumsal yaşamın temelini ve ilk aşamasını oluşturan aile; fiziki ve biyolojik ihtiyaçların karşılanması dışında, toplumsal bağların kültürel olarak diğer kuşaklara aktarılmasında da önemli bir role sahiptir. Koronavirüs Bilim Kurulu ve Sağlık

Bakanlığının tavsiyesi ve hükümetin kararıyla salgının yayılım hızının azaltılması amacıyla sokağa çıkma kısıtlamaları getirilmiştir. Ancak uygulanan sokağa çıkma kısıtlamasından en çok etkilenen toplumsal kurum aile olmuştur. Salgının ortaya çıktığı ilk zamanlarda, sosyal yaşamın merkezinde bulunan 20 yaş altı genç grubun sokağa çıkmalarının kısıtlanması aile hayatı içinde görev ve sorumlulukların yeniden dağıtılması ve düzenlenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Koca, 2021, s. 23). Sokağa çıkma kısıtlamaları aile içinde iletişim eksikliği ve bireylerde oluşan bıkkınlık ve umursamazlık hali; zorlukların, bunalımların ve aile içi çatışmanın ortaya çıkmasını tetiklemiştir.

Toplumsal yaşamın aile kurumundan sonra en etkili kurumu konumunda olan eğitim kurumu, kişilerin okul öncesi eğitimden başlayarak yükseköğretime kadar olan süreçte toplumsallaşmalarını yani sosyalleşmelerini sağlamaktadır. Koronavirüs salgınının Türkiye’de görülmesinin ardından yayılımının azaltılması amacıyla okullar kapatılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı, dijital eğitim platformu olan EBA sistemini hayata geçirerek çevrimiçi ders sistemiyle eğitim faaliyetlerine devam etmiştir. Yükseköğretim Kurumu ise üniversite eğitimlerinin uzaktan ve çevrimiçi olarak yapılması kararı almıştır. Ancak dijital eğitim platformlarına her öğrencinin eşit imkânda erişimi mümkün olmamış ve sosyoekonomik etkenler öğrencilerin dijital eğitime erişimlerinin önünde engel oluşturmuştur (Kahraman, 2020, s. 48). Eğitimin uzaktan yapılması ve her öğrencinin eğitime erişebilme konusunda eşit imkânlarla sahip olamaması ile salgın sürecinde okullarına gidemeyen öğrencilerin hem oyun ve arkadaş ortamlarından uzak kalmaları hem de gerekli eğitimleri alamamaları sonucunda gelecek yaşantılarında büyük travmalar oluşturacağı tahmin edilmektedir.

Toplumsal yaşamda sosyalleşmenin sağlandığı başka bir alan olan çalışma hayatı, hem maddi kazanç sağlama açısından hem de sosyalleşme açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Koronavirüs salgınından kamu sektörü dâhil tüm sektörler büyük zararlar görmüş ve tüm dünyada duran ya da durma noktasına gelen ekonomik faaliyetler sonucunda birçok kişi maddi ve manevi kayıplar yaşamıştır. Salgınla birlikte birçok sektörde uygulanan uzaktan, esnek, dönüşümlü ya da kısmi çalışma uygulamaları çalışanların iş ortamlarından uzak kalmalarına ve çalışma düzenlerinin

bozulmasına neden olmuştur. Sonuç olarak salgınla birlikte işlerin azalması bireylerde gelecek kaygısının artmasına, birçok çalışanın işsiz kalmasına ve yine milyonlarca çalışanın salgından olumsuz etkilenmesine sebep olmuştur (Tuna & Türkmendağ, 2020, s. 3252). Yaşanan bu olumsuzlukların giderilmesi ve maddi kayıplarının önüne geçilebilmesi amacıyla başta Cumhurbaşkanlığı olmak üzere birçok kamu kurum ve kuruluşu ile çok sayıda sivil toplum örgütü işinde ve gelirinde azalma yaşayan vatandaşlara yardımlarda bulunulmuştur.

Din kurumu, gerek toplumsal ilişkileri düzenlemesi bakımından gerek topluma anlam katması bakımından gerekse içinde bulunduğu toplumun kültürüyle sürekli olarak etkileşim halinde olmasından dolayı bireylerin sosyalleşmelerini sağlayan ve ona değerler yükleyen bir kurumdur. Din kurumu toplumun ve bireyin her anında dil, simge, sembol ve kurumlarıyla bireyin yanında ve hayatın merkezinde yer almaktadır. İnanç yapıları toplumdan topluma farklılık gösterirken, içinde bulunulan toplumsal yapı ve dini kurumlar, bireyler arasında birincil ilişkinin oluşturulmasını istemektedirler (Fichter, 2019, s. 83).

Koronavirüs salgınıyla birlikte dünyanın neredeyse tüm devletlerinde toplu olarak ibadet yapılan cami, kilise, havra gibi yerler salgının yayılımını önlemek amacıyla geçici olarak kapatılmıştır. Türkiye’de umre ve hac ibadetleri durdurulmuş, yeni normal yaşama geçişe kadar camilerde toplu olarak yapılan ibadete ara verilmiştir. Koronavirüs salgınının tüm insanlığı etkisi altına almasıyla birlikte tüm semavi dinlerde olduğu gibi İslam dininde de dua etmenin toplumsal farkındalığı arttırdığı görülmüştür. Bu bağlamda vatandaşların moral seviyelerinin yüksek tutularak karamsarlığa kapılmalarının önüne geçilmesi, kamusal görünürlüğü artırılması ve Koronavirüs salgınının biran önce son bulması amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından başta dua olmak üzere birçok organizasyon düzenlenmiştir.

2.2. Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkisi

Türkçede sosyal kavramı kelime olarak “Toplumla ilgili” anlamına gelmektedir (sozluk.gov.tr, 2021). Kavramsal açıdan incelendiğinde ise bireye, içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesine; aile, akraba, arkadaşlık ve komşuluk ilişkilerinin

güçlenerek toplulukları oluşturmalarına ve tüm bunların sonucunda da ulusun bir parçası olduğunun bilincine varmasını sağlamaktadır. Dilmen ve Öğüt'e göre birey doğduğu andan itibaren sosyalleşmeye başlayan bir varlıktır. Aileyi ise onun sosyalleşmesine önyak olmasını sağlayan bir kurum olarak değerlendirmişlerdir. Sosyalleşme, bireylerin doğdukları andan itibaren ölümlerine kadar olan zaman diliminde içinde buldukları toplumun tamamlayıcı bir unsuru haline gelmesine ve toplumu canlı olarak geliştirdikleri bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Dilmen & Öğüt, 2010, s. 238).

Kişiler, içinde yaşadıkları toplumun sosyolojik ve kültürel yapısını benimseyerek toplumsal yaşama dâhil olmuşlardır. Bu bakımdan başta zaman ve mekân olmak üzere birçok konuda farklılık gösteren sosyalleşme, öğrenilen zamansal bir süreç olarak ifade edilmektedir (İşman, Buluş, & Yüzüncüyıl, 2016, s. 610). Bireylerin toplumun içine doğdukları an başlayan sosyalleşme Berger ve Luckmann'a göre, toplum ile birey arasında süreklilik arz ederek devamlılık sağlayan, toplumu inşa eden ve aynı şekilde ondan da etkilenen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Berger & Luckmann, 2015, s. 33). Toplumsal yapının bireyle olan bu karşılıklı etkileşimi toplumun kültürel yapısının şekillenmesine imkân sağlamaktadır. Teknolojik gelişmelerle doğru orantılı olarak toplumsal ve bireysel değerlerin sınırları genişlemiş, kültürler birbirine karışmış ve farklı dijital bir dünya ortaya çıkmıştır (Kardaş, 2018, s. 12).

İlk insandan günümüze kadar olan zaman diliminde insanların ve toplumların ihtiyaçları sürekli farklılık göstermesine rağmen sosyalleşme ihtiyacı aynı kalmıştır. Ancak, sosyalleşme eski dönemlerden farklı olarak içinde bulunduğumuz ve teknoloji ya da bilişim çağı olarak adlandırılan dönemde birçok değişikliğe uğramıştır. Sosyal paylaşım ağları, kitle iletişim araçları ve medya bireylerin herhangi bir çaba sarfetmeden ve sınırları belli olmayan bir ortamda sosyalleşmesine imkân sağlamaktadır. Bu sayede bireyin, gerek sosyal paylaşım ağları gerekse gelişen teknolojinin sunmuş olduğu imkânlardan yararlanarak içinde bulunduğu toplumda kendini tanımlamasına olanak sağlayan yeni bir ortam sunmuştur. İnternet teknolojisinde meydana gelen değişimlerle ortaya çıkan ve eskisinden tamamen farklı olan sosyalleşme alanları,

toplumsal alana yeni anlamlar yüklemiştir. Kişisel farklılıkların önemini kaybettiği bu yeni sosyalleşme alanlarında zaman ve mekân kavramı aşılmıştır. Eskisinden farklı olarak sosyalleşmenin gerçekleştiği alanlar olarak yaşantımıza giren sosyal medya araçları, bireyler arasında sosyalleşmenin sağlanmasına aracı olmasının yanında toplumsal bağları da zayıflattığı bilinmektedir. Zayıflayan toplumsal bağlar ile birlikte toplumsal ilişkilerde sosyal medya aracılığıyla kutuplaşmanın merkezi haline gelmekte ve bireysel mahremiyetin önemini kaybettiği alanlar oluşturmaktadır (Avcı Ö. , 2015, s. 254).

Koronavirüs salgını ile birlikte hayatımıza giren kavramlardan biri olan sosyal izolasyon, toplumsal izolasyon ya da diğer adıyla karantina, dünyanın birçok ülkesi tarafından salgının yayılım hızının azaltılması amacıyla uygulanmıştır. Ancak karantina uygulamalarının bireylerde meydana getirdiği ölüm korkusu, yalnızlık duygusu ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çatışma hali ve artan şiddet gibi olumsuzlukların sonucunda birçok devlet tarafından zorunlu haller dışında uygulanmaktan vazgeçilmiştir. Toplumsal karantinanın uygulandığı dönemde birçok insan Koronavirüs salgınıyla ilgili bilgileri ve haberleri sosyal medya kanallarından edinmişlerdir. Sosyal medya kullanıcılarının, salgınla ilgili olmayan ancak salgınla ilişkili gibi gösterilen yalan haberler, toplumda birçok bireyin artan vaka ve ölüm sayılarından etkilenerek normal olmayan davranışlar sergilemelerine neden olmuştur. Sergiledikleri anormal hareketler onları sorunlu bireylere dönüştürebilirken, salgının meydana getirdiği olumsuz ortamda bireyler; toplumsal yapının vazgeçilmez unsurları olan sağduyu, hoşgörü, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerleri bir kenara bırakarak sadece kendisini düşünen bencil bir tavır takınabilmektedirler. Bireylerde oluşan olumsuz ruh hali kısa sürede tüm topluma yayılarak salgının meydana getirmiş olduğu etkilerin toplumsal açıdan içinden çıkılmaz bir hale dönüşmesine neden olabileceği düşünülmektedir (Gökçe, Karantina insanları hasta eder mi?, 2020).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de salgınla mücadele kapsamında vatandaşları bilgilendirici; maske, mesafe, hijyen kurallarına uymaları ve aşılarnı yaptırmaları konusunda teşvik edici çalışmaları yapılmaktadır. Ancak bununla birlikte dönem dönem getirilen sosyal yaşamı kısıtlayan uygulamaların insanlarda; endişe,

kaygı, korku, huzursuzluk, çaresizlik ve sinirlilik hali gibi durumları arttırdığı gözlemlenmiştir (Kardeş, 2020, s. 162-163). Kişiler, yaşamlarının ve gelecek ile ilgili planlarının aniden değiştiğini fark ettiklerinde sosyal çevrelerinden ve ilişkilerinden kopuş yaşamışlardır. Sosyal yaşamlarında meydana gelen bu değişikliklere ek olarak karantina öncesi yaşantılarına duydukları özlem duygusu da bireylerde olumsuz psikolojik ve sosyal etkiler bırakmıştır. İzolasyon ya da karantina uygulanan insanların sevdiklerinin hastalanmalarına, acı çekmelerine ve hatta yaşamlarını kaybetmelerine şahit olmaları kişilerin gerek ruhsal gerek psikolojik gerekse sosyal açıdan büyük bir travma yaşamalarına ve sosyal çevrelerine karşı duyarsız hale gelmelerine yol açabilmektedir. İzolasyon ya da karantina uygulamalarının zamanla bireyler üzerinde meydana getirdiği sosyolojik ve psikolojik etkilerin kişinin şiddete meyilli hale gelmesine neden olmuştur. Özellikle 65 yaş üstü ve 18 yaş altı bireylerin sokağa çıkmaları yasaklanmasıyla toplumda sanki birer virüs taşıyıcısıymış gibi algılanarak toplumdan dışlanmalarına neden olduğu gözlemlenmiştir (Tükel, 2020, s. 621).

Bireylerin kendi iradelerinin dışında gelişen olgulardan dolayı içinde buldukları toplumdan dışlanmaları sonucu ortaya çıkan “Sosyal Dışlanma” kavramının genel olarak tanımlanması güç olmuştur. İlk olarak 1960’lı yıllarda Fransa’da ortaya çıkan sosyal dışlanma, paylaşılan ortak değerlerden meydana gelen toplumda dayanışma olgusunun ortadan kaybolmasıyla bireyler arasında kopuş ve uzaklaşma yaşanması olarak tanımlanmıştır (Tartanoğlu, 2010, s. 3). 1973 yılında dünyada yaşanan ekonomik kriz ile birlikte birçok toplumda sosyal güvencesi olmayan birey sayısının fazla oluşu ve gelir dağılımında yaşanan adaletsizlikler eğitim oranlarında düşüşün başlıca nedenleri olduğu bilinmektedir (Yılmaz & Kalkan, 2017, s. 183). 1990’lı yıllara gelindiğinde Avrupa’nın birçok ülkesinde toplumda dezavantajlı grupta yer alan; hasta ve bakıma muhtaç yaşlılar, fiziksel ve zihinsel engelliler, suçlular, madde bağımlıları, işsiz ve yoksullar sosyal uyumsuz olarak damgalanmışlar ve toplumdan dışlanmışlardır (Çakır, 2002, s. 88).

Fransa’da ortaya çıkan bu kavram zaman içinde tüm Kıta Avrupa’sına yayılmış ve özellikle İngiltere’de büyük bir önem kazanmıştır. Toplumda dezavantajlı kesimde yer alan insanların dışlanmasına neden olan konuların önüne geçilecek politikaların

belirlenmesi amacıyla başta İngiltere’de olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde gözlemleri kurulmuştur (Çiçek, 2020, s. 200).

Bunlara ek olarak sosyal dışlanma birçok noktadan ele alınabilir, buna göre sosyal dışlanma türleri incelendiğinde bunların; ekonomik dışlama, iş piyasasından dışlanma, sosyal ilişkilerin zayıflamasıyla birlikte ortaya çıkan eşitsizlik ve cinsiyet ağırlıklı dışlanmadır. Birçok batılı devlette toplumun dezavantajlı kesiminin sağlık hizmetlerine erişimi büyük sorunları da beraberinde getirmiştir (Çakır, 2002, s. 88). Koronavirüs salgınıyla birlikte birçok batılı ülkede bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi ekonomik durumları ve sosyal statüleriyle doğru orantılı olmuş, yoksul bireyler Koronavirüs testi ve tedavi hizmetlerinden mahrum kalmıştır. Örneğin ABD’de siyahi vatandaşlar arasında Koronavirüs salgınıyla bağlantılı ölümlerin daha fazla olduğu ve yoksulluk nedeniyle birçok vatandaşın sağlık hizmetlerine erişimlerinin zor olduğuyla ilgili birçok haber yapılmıştır (bbc.com, 2021).

Ancak sosyal dışlanmanın yaşanmadığı ve birçok tamamlayıcı sağlık hizmetlerinin vatandaşlara ücretsiz olarak sunulduğu Türkiye’de; Koronavirüs salgınının tedavisi ve buna bağlı olarak sunulan birçok hizmete erişimde toplumun dezavantajlı kesimine öncelik sağlandığı bilinmektedir.

21. yüzyılla birlikte internetin hayatımıza girmesi, iletişim araçlarının da dijital hale dönüşmesine neden olmuştur. Sosyalleşme ve sosyal yaşam, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişim ve değişimlere bağlı olarak zamanla değişiklik göstermiş ve sosyal alanı yeniden inşa etmiştir. Buna göre günümüz sosyalleşme alanı olan sosyal medya, toplumsal ilişkileri de yeniden şekillendirmiş ve ona yeni anlamlar yüklemiştir. Avcı’ya göre gelişen teknoloji, bilgi ve iletişim ağlarıyla toplumda yeni sosyal gruplar oluşturmuş ve bunun sonucunda toplumun birçok sosyal gruplardan oluşan parçalı bir yapı halini almasına neden olmuştur (Avcı Ö. , 2015, s. 254).

İçinde yaşadığımız dünyada toplumsal yapıyı oluşturan alanlar sayısal ölçülerle anlam kazanırken modernleşme süreciyle birlikte birey dijital ağlarla tüm bu alanlarda gücü elinde tutmuş, ancak diğer taraftan da toplumsal alanda güç kaybetmiştir. Bireyler, Koronavirüs salgınıyla birlikte sosyalleşmelerini devam ettirebilmeleri ve

sokağa çıkma yasağı gibi sosyal yaşamı kısıtlayıcı tedbirlerin meydana getirdiği kaygıları azaltmak amacıyla dijital ağları hiç olmadığı kadar fazla kullanmışlardır. Ancak bireylerin sosyal ya da dijital ağlara yönelmeleri bireyler arası ilişkileri azaltarak toplumsal ilişkileri zayıflatmıştır (Ölçekçi, 2020, s. 155).

Sokağa çıkma yasağı uygulamasının devam ettiği dönemde birçok insan Koronavirüs salgını ile ilgili haberleri sosyal medya kanallarından takip etmiştir. Ancak bireylerin sosyal medya kanallarını kullanarak edindikleri haberlerin birçoğu gerçeğe alakası olmayan ve insanlarda korku ve paniğe neden olan haber ya da paylaşımlardan oluşmaktadır (Soğukdere & Öztunç, 2020, s. 63). Dijital platformlarda ve sosyal medyada Koronavirüs salgınından daha hızlı bir şekilde yayılan asılsız ya da yanlış haberler kişilerde korku, endişe ve kaygıların artmasına neden olmuş ve toplum üzerinde oluşturduğu dezenformasyon, kaygı ve korku hali Koronavirüs salgınıyla mücadele sürecine büyük zararlar verdiği DSÖ tarafından ifade edilmiştir (Çelik, 2020, s. 18).

2.3. Siyasal Yaşam Üzerindeki Etkisi

20. yüzyıl, dünyada birçok değişimin yaşandığı yüzyıl olmuştur. Bu değişimler, siyasetten ekonomiye, sağlıktan eğitime birçok alanda yaşanmış ve başta ülkeler olmak üzere toplumları etkilemiştir. Meydana gelen dünya savaşları, 1929 ekonomik buhranı, 1973 petrol krizi gibi etkileri küresel olan krizler ülkelerin kamu hizmetlerinin sunulmasında ve ekonomiye müdahalesinde eksen kaymasına neden olmuştur.

1929 ekonomik buhranından önce liberal anlayış gereği olarak, ekonomik faaliyetlerin yasal çerçevesi çizilmiş ve ekonomik faaliyetlere devletin doğrudan müdahalesi engellenmiştir. Ancak liberal benimseyiş içinde bulunan ve ekonomik işleyişe karışmayan devlet anlayışı 1929 ekonomik buhranının yaşanmasıyla birlikte yerini müdahaleci devlet anlayışına bırakmıştır (Ezer, 2010, s. 429-432).

Ekonomik buhran (1929) ile birlikte meydana gelen olumsuzlukların giderilmesi için J. M. Keynes tarafından, devletin her alanda üretici olarak yer alması ve böylece krizin yıkıcı etkilerinin ortadan kaldırılacağı düşüncesi benimsenmiştir (Ezer, 2010, s. 429-432).

Keynes'in düşünceleriyle ortaya çıkmış olan refah devlet anlayışıyla birlikte müdahalesiz ve minimal devlet anlayışından uzaklaşarak her alana devlet konulmuştur. Refah devleti modeline göre; kalkınma, sosyal güvenlik, işsizlik, ekonomi gibi birçok alanda yapıcı bir model benimsenmiştir (Acar, 2007, s. 133-134).

J. M. Keynes'in müdahaleci ekonomi anlayışı, Max Weber'in bürokrasi modeli ve Fredirick Taylor'un bilimsel yönetim anlayışına dayanan Klasik Kamu Yönetimi anlayışı, bünyesinde katı hiyerarşiyi, bürokrasiyi ve merkeziyetçiliği barındırmaktadır. Özellikle bürokrasi ve merkeziyetçilik açısından eleştirilen Klasik Kamu Yönetimi anlayışı, 1973 yılında yaşanan dünya petrol kriziyle birlikte sorgulanmaya başlamış ve yerini Yeni Kamu Yönetimi anlayışına bırakmıştır (Eser, Memişoğlu, & Özdamar, 2011, s. 209-210). 1980'li yılların başlarından itibaren giderek ünlene Yeni Kamu Yönetimi anlayışı; Klasik Kamu Yönetimi anlayışının aksine; hiyerarşi, bürokrasi ve merkeziyetçilik kesin çizgilerle ayrılarak belirlenmemiştir. Yeni anlayışa göre daha yumuşak bir hiyerarşi, minimal devlet düşüncesi ile daha çok piyasa odaklı bir yapı benimsemesiyle de Klasik Kamu Yönetimi Anlayışından ayrılmaktadır (Çitçi, 2008, s. 14-15).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışıyla birlikte serbest piyasa ekonomisinin ve güçlü devletin savunulduğu yeni sağ düşünceye göre güçlü devletten kastedilen piyasa ekonomisinin önünde bulunan engellerin kaldırılıp çalışma koşullarının liberalleştirilmesi ve bu bağlamda refah devletinden neoliberal devlete geçiş sürecinde yapılması planlanan reformların hayata geçirilebilecek güce sahip olunmasıdır (Gökçe & Turan, Kamu yönetiminin dönüşümü ve dönüşümün temel unsurları, 2008, s. 193).

1980'li yılların başından itibaren Margaret Thatcher (İngiltere) ve Ronal Reagan (ABD) hükümetleri tarafından siyasi alana taşınan neoliberal düşünceye göre; tek temel özgürlük ekonomik özgürlüktür. Ayrıca bireysel ekonomik özgürlüğün gelişmesi amacıyla rekabete dayalı piyasa ekonomisinin benimsenmesi gerekliliği savunulmuştur. Ayrıca kamusal kaynakların kullanımında israfın çok büyük boyutlarda olduğu ve bu sebeple kamu yönetimi yapısının küçültülmesi ve daha disiplinli bir yapının oluşturulması gerekliliğini savunmaktadır (Özer, 2019, s. 24).

1990'lı yıllardan itibaren başta siyaset, ekonomi, ticaret, teknoloji ve ulaşım olmak üzere birçok alanda yaşanan gelişme küreselleşmenin hızlanmasını sağlamıştır. Küreselleşme ise fiziki sınırları ortadan kaldırarak dünyanın tek bir yapı haline dönüşmesine neden olmuş ve bunun sonucunda da toplumlar arasında; kültürel, ekonomik ve siyasal bir bütünleşme yaşanmıştır. Yaşanan bütünleşme, ulus-devlet yapısının zayıflamasına neden olmasının yanında, meydana gelen yerel ölçekli sorunların kısa sürede dünyanın birçok yerine yayılarak uluslararası bir sorun haline dönüşmesine ve ortaya çıkan bu sorunların birçok devleti olumsuz etkilenmesine neden olduğu görülmüştür (Aslan S. , 2009, s. 289).

Sözlük anlamıyla, dünya milletlerinin ekonomi, siyaset ve iletişim bakımından birbirlerine yakın ve bir bütün olarak görme (sozluk.gov.tr, 2021) şeklinde tanımlanan küreselleşme, üzerinde en çok tartışılan kavramların başında gelmektedir. Buna göre küreselleşme, yerel ölçekli olayların binlerce kilometre uzaklıktaki toplumlari şekillendirmesi ya da tüm dünyayı etkileyen bir duruma dönüşmesi olarak açıklanabilir. Ulus-devletleri derinden sarsılmasına neden olan bu dönüşümler zamanla devletlerin doğalarının ve rollerinin yeniden şekillenmesine neden olmuştur (Bakan & Tuncel, 2012, s. 57).

Küreselleşmenin en zirve noktasında olduğu 2019 yılında ortaya çıkan Koronavirüs salgını başlarda sadece sağlık alanında etkisini gösterirken ilerleyen süreçte siyasetten ekonomiye, ticaretten eğitime, kültürden teknolojiye kadar birçok alanda da etkisini göstermiş ve birçok devlet meydana gelen olumsuzluklara karşı gereken önlemleri zamanında alamamıştır (Yılmaz & Mutlu, 2020, s. 1969).

Koronavirüs salgınıyla birlikte meydana gelen olumsuzların en kısa sürede giderilmesi devletlerin almış oldukları tedbirler ile ilgili olmuştur (Asal & Macar, 2020, s. 230). Ayrıca, Fukuyama'ya göre devletin kapasitesi, sosyal güven ve güçlü liderin varlığı Koronavirüs salgınına karşı mücadeleyi belirleyen başlıca etkenleri oluşturmaktadır (Fukuyama, 2020). Bu bağlamda birçok ülkenin aksine Türkiye, ilk Koronavirüs vakasının görüldüğü tarih olan 11 Mart 2020 itibariyle başta sağlık olmak üzere, ekonomi, sosyal ve siyasal alanlarda gerekli birçok tedbiri almış ve uygulamıştır.

Koronavirüs salgını ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve siyasi sistemlerine göre etkisini değiştirmeyen küresel bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Ancak OECD tarafından Mart 2020’de hükümetlere yapılan çağrıda; ortaya çıkan küresel sorunun çözümünün ulusal politikalardan geçtiği belirtilmiştir. Bu çağrıda OECD Genel Sekreteri Angel Gurría; Koronavirüs salgınının meydana getirmiş olduğu ekonomik belirsizlikler geçmişte yaşanan siyasi ve ekonomik kökenli krizlerin aksine çok daha büyük bir olumsuz etki bırakacağını belirterek hükümetlere gerekli siyasi ve ekonomik tedbirlerin alınması tavsiyesinde bulunmuştur (Özdemir, Atak, & Hatıper, 2020, s. 186). Ancak salgının yayılımının önlenmesi amacıyla devletlerin her alanda müdahaleci bir politika benimseyerek almış oldukları tedbirler birçok tartışmayı da beraberinde getirmiştir (Yılmaz E. A., 2020, s. 2222).

Uluslararası siyasette küreselleşmenin etkileri sürerken, Koronavirüs salgınının popülist ve milliyetçi liderlerin iktidarda olduğu bir döneme denk gelmesi salgına karşı uluslararası işbirliğini sekteye uğratmıştır (Köse, 2020, s. 59). Bu dönemde tüm dünyada artan terör saldırıları, iç savaşlar ve ekonomik nedenlerden ötürü milyonlarca insanın daha güvenli gördükleri bölgelere göç etmeleri milliyetçiliği ve yabancı düşmanlığını da arttırmıştır (Sirkeci & Yüceşahin, 2020, s. 11). Buna karşın Türkiye, birçok devletin aksine almış olduğu ekonomik tedbirler ile salgının ekonomi üzerinde bırakması muhtemel olan olumsuzlukları asgari düzeyde tutmaya çalışırken, güçlü sağlık altyapısı ile de salgınla mücadelede büyük başarılar elde etmiştir. Elde edilen başarılarla ek olarak küresel bir aktör konumunda bulunan Türkiye, gerek siyasi gerekse ekonomik olarak dış yardımlara öncelik verilmiştir. Başta AB ülkeleri olmak üzere; İngiltere, ABD, Güney Asya, Afrika ülkeleri ile Orta Doğu’ya yapılan sağlık yardımlarıyla toplamda 135 ülkeye yardımda bulunulmuştur (Güreşçi, 2020, s. 63).

Koronavirüs salgınıyla birlikte birçok devlet küreselleşmenin çeşitli boyutlarından vazgeçerek devletlerarası siyasi, ekonomik ve toplumsal etkileşimin daha az olduğu yeni bir yapılanmayı benimsemiş durumdadır (Semercioğlu, 2020, s. 1033). Ülkelerin güçlü konumda bulunmaları ise kendi içlerindeki başarılarından geçtiği bilinmektedir. Ortaya çıkan bu durum ulus devlet yapısının tekrardan güçlenmesine olanak sağlamaktadır. Salgını ülkelerinde başarılı bir şekilde

yönetebilen ülkeler güçlenirken, başarısız bir yönetim sergileyen ülkeler ise bir yönetim krizi içinde bulunmaları yüksek ihtimaldir (Avcı M. G., 2021, s. 3793). Bunun dışında birçok gelişmiş ülkenin salgınla mücadelede başarısız olmasının bir başka nedeni ise etkili kurumlara sahip olmamalarıdır.

Birçok gelişmiş ülke, salgın döneminde en temel insani ihtiyaçlarını dahi karşılayamayıp çeşitli ülkelere yardım talep etmeleri ile küresel felakete karşı önemli bir rol oynaması beklenen uluslararası kuruluşların etkisiz kalarak kuruluş amaçlarından uzaklaşması bir kez daha ulus devletinin önemini ortaya koymuştur.

Türkiye'nin salgınla mücadelesi dünya ile karşılaştırıldığında ise birçok ülkeden daha başarılı olduğu ortadadır. Gerek sınırları içinde gerekse sınırları dışında ortaya koymuş olduğu; siyaset, ekonomi, sağlık, kültürel, sosyal ve toplumsal alanlarındaki başarısı salgınla mücadelede birçok ülkeyi geride bırakmıştır. Bu bağlamda Türkiye; güçlü sağlık alt yapısı sayesinde dünya üzerinde bulunan birçok ülke ile yakın ilişki kurarak o ülkelere çeşitli konularda yardım sağlamıştır. Bunun sonucunda ise yardım ettiği ülkelerdeki siyasi etkinliğini arttırmış ve birçok kazanım elde etmiştir.

2.4. Ekonomik Yaşam Üzerindeki Etkisi

Dünya ekonomisi, Çin'de ortaya çıkarak tüm dünyayı etkisi altına alan, milyonlarca insanın hastalanmasına ve yine milyonlarca insanın ise ölümüne yol açan Koronavirüs salgını dolayısıyla çok fazla ekonomik kayıp vermiştir. Bu kayıplara, Koronavirüs salgınının ortaya çıktığı ilk bir yılda birçok ülkede sağlıkla ilgili yapılan harcamaların bütçeye ek maliyetler getirmesi, azalan üretim faaliyetleri, dış ticaretin durması ya da durma noktasına gelmesi neden olmuştur. Bunlara ek olarak salgının ilerleyen dönemlerinde yayılımın düşürülmesi amacıyla; karantina, sosyal izolasyon, sokağa çıkma yasakları gibi sosyal yaşamı sınırlandıran kısıtlama kararlarının alınmış olması da işgücü piyasasını etkileyerek birçok ekonomi üzerinde olumsuz etki bırakmasının nedenleri arasında gösterilmektedir (Tosunoğlu & Kasal, 2020, s. 40). Salgınının yayılmasını önlemek amacıyla işyerleri kapatılan, işten çıkartılan ya da gelirlerinde azalma yaşayan bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri amacıyla birçok ülke tarafından kendi vatandaşlarına ekonomik destekler sağlanmıştır. Ancak,

sağlanan ekonomik destekler ve yardımlar birçok ülke ekonomisine de büyük maliyetler getirmiştir.

Çin’de sosyal yaşamı sınırlandıran tecrit ve izolasyon uygulamaları beraberinde birçok ülkede olduğu gibi üretim faaliyetlerinin durmasına ve ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ancak Çin hükümetinin almış olduğu katı tedbirler ile kısa bir süre sonra salgının kontrol altına alınmasını sağlamıştır. Çin hükümeti salgının ülke ekonomisi üzerinde bırakması muhtemel olan olumsuz etkilerin önüne geçmek ve üretim faaliyetlerini kesintisiz devam ettirebilmek amacıyla faaliyetlerinde azalma yaşayan şirketlere ve piyasaya finansal destek sağlamıştır. Alınan ekonomik önlemlerin ve üreticilere sağlanan desteklerin sonucunda Çin, OECD verilerine göre 2020 yılının son çeyreğinde %2,3 büyüyerek pozitif büyüme açıklayan iki ülkeden biri olmuştur (Şanlı, 2020, s. 610).

Dünyanın en büyük ekonomisine sahip olan Amerika Birleşik Devletleri Koronavirüs salgınının neden olduğu ekonomik kriz nedeniyle 2020 yılı GSYH’inde negatif büyüme göstererek resesyona girmiştir (Şanlı, 2020, s. 616). Salgını kontrol altına almak için alınan önlemlerin aralıklarla tekrarlanması ABD’de ekonomik belirsizliğin artmasına neden olmuştur. Ancak salgın nedeniyle ülkede yaşanan ekonomik olumsuzlukların önüne geçmek, ekonomide meydana gelen tahribatı en hızlı şekilde onarmak ve vatandaşlara mali destek sağlamak adına ABD kongresi işsizlik sigortası, ucuz teşvik kredileri, küçük ve orta büyüklükteki işletmelere yönelik ücret koruma programı gibi birçok alanda 900 milyar dolarlık ekonomik destek paketi hayat geçirilmiştir (Şenol, 2020, s. 103).

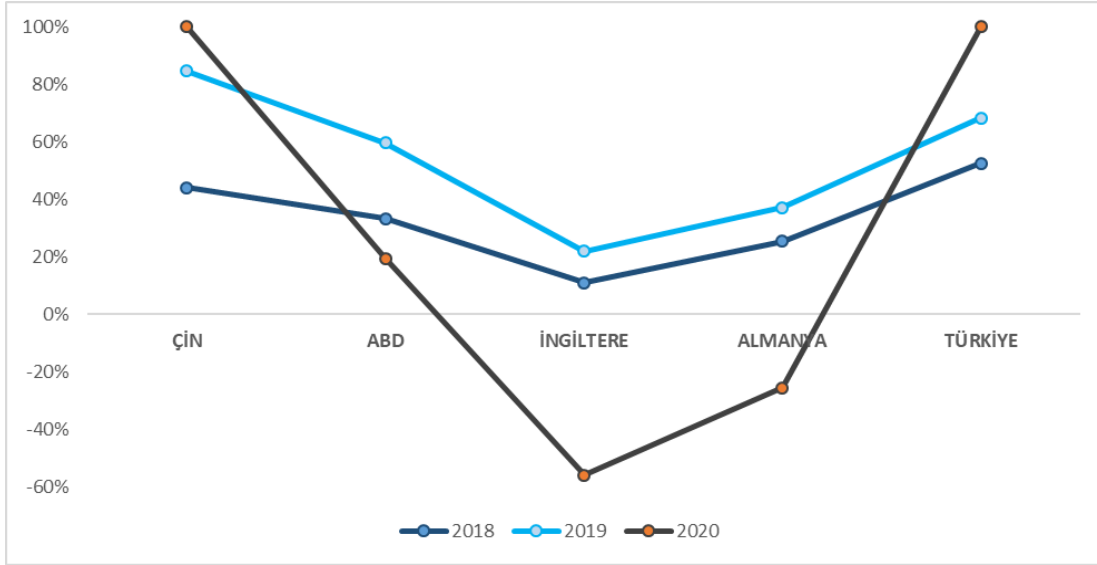
Dünyanın sayılı büyük ekonomilerinden biri olan Almanya’da ise Koronavirüs salgını nedeniyle başta büyüme ve istihdam olmak üzere birçok alanda ekonomik olumsuzluklar yaşanmaktadır. Ülkede ilk Koronavirüs vakasının görüldüğü tarihlerde alınan önlemlerin etkisiyle salgını kontrol altında tutabilmişken ilerleyen süreçte tedbirlerin gevşetilmesiyle birlikte kontrolden çıkmıştır. Bunun sonucunda daha önce alınan tedbirlerin daha da katı hale getirilerek uygulanmasına karar verilmiştir. Arttırılan tedbirler nedeniyle meydana gelen ekonomik olumsuzluklardan üreticilerin ve vatandaşların etkilenmemeleri amacıyla 800 milyar Euro tutarında ekonomik teşvik

paketi hazırlanmış ve birçok sektöre finansman sağlanmıştır (Özdemir, Atak, & Hatıper, 2020, s. 196).

İngiltere’de Koronavirüs salgınının meydana getirmiş olduğu ekonomik etkiler 2020 yılında ülke ekonomisinin %11 daralmasına neden olmuştur. Dünyanın hemen hemen her yerinde olduğu gibi İngiltere’de de Koronavirüs salgını birçok firmanın iflas etmesine, işsizliğin artmasına ve ekonomik daralmanın yaşanmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda meydana gelen ekonomik krizin ortaya çıkardığı olumsuzlukların giderilmesi amacıyla İngiliz hükümeti toplamda 280 milyar Sterlin tutarında destek paketi hazırlamış ve birçok kişi, kurum ve şirkete finansman sağlanmıştır (Nicola, ve diğerleri, 2020, s. 187).

21. yüzyılın en büyük felaketi olan Koronavirüs salgını geçmiş yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizlerin oluşturduğu olumsuz etkilerden çok daha yüksek düzeyde olumsuz etki meydana getirmiştir. Bu olumsuzluklar siyasetten kültüre, sağlıktan eğitim faaliyetlerine, teknolojiden tarıma kadar her alanda etkisini göstermiştir. Yaşanan bu süreçte birçok hükümet, krizin meydana getireceği uzun vadeli ekonomik etkilerin önüne geçebilmek amacıyla parasal ve mali önlemler almıştır. Salgınla birlikte birçok ülkede azalan üretim faaliyetlerine ek olarak artan sübvansiyon ve transfer harcamaları da dünyadaki birçok ekonominin zarar görmesine neden olmuştur (Soylu, 2020, s. 176-183).

Grafik 1: Seçilmiş 5 ülkenin 3 yıllık büyüme oranları

Kaynak: www.worldbank.org verileri kullanılarak oluşturulmuştur. Erişim Tarihi: 14.04.2021

Meydana gelen ekonomik olumsuzlukların tam olarak anlaşılması için salgından önceki ekonomik verileri incelemek daha doğru olacaktır. Bu amaçla grafik 1’de belirtilen; ABD, Çin, İngiltere, Almanya ve Türkiye gibi G20 ülkelerinin üç yıllık büyüme oranları incelenmiştir. Buna göre salgının tüm dünyayı etkilediği 2020 yılında Çin, ABD, Almanya, İngiltere ve Türkiye gibi G20 ülkelerinin büyüme hızlarının düştüğü görülmektedir. Buna rağmen Çin hükümetinin uygulamış olduğu kamu - özel sektör arasındaki yakın ilişki, agresif büyümeye odaklanma ve mevcut ucuz işgücü olanakları ile kamu destekleri sonucunda salgının ekonomik etkilerini en aza indirerek büyüme açıklayan iki ekonomiden biri olmuştur. Büyüme açıklayan bir diğer ülke olan Türkiye ise birçok sektöre gerekli olanaklar sağlayarak salgının ekonomik olumsuzlukların azaltılması hedeflenmiştir. ABD, İngiltere ve Almanya gibi negatif büyüme açıklayan G20 ülkelerinde ise artan işsizlik, azalan üretim ve tüketim faaliyetleri ile yaşanan belirsizlikler birçok ülke ekonomisinin daralmasına ve küçülmesine neden olmuştur (Şanlı, 2020, s. 606).

Tablo 4: G20 Ülkelerinin Yıllık Büyüme Hızları

Ülke	Önceki	Son	Referans	Birim
İngiltere	-6,1	22,2	2021-06	%
Türkiye	7,2	21,7	2021-06	%
Hindistan	1,6	20,1	2021-06	%
İspanya	-4,2	19,8	2021-06	%
Meksika	-3,6	19,6	2021-06	%
Güney Afrika	-2,6	19,3	2021-06	%
Fransa	1,5	18,7	2021-06	%
İtalya	-0,7	17,3	2021-06	%
Singapur	1,5	14,7	2021-06	%
Euro Bölgesinde	-1,2	14,3	2021-06	%
Kanada	0,3	12,7	2021-06	%
Brezilya	1	12,4	2021-06	%
ABD	0,5	12,2	2021-06	%
Rusya	-0,7	10,5	2021-06	%
Hollanda	-2,4	9,7	2021-06	%
Avustralya	1,3	9,6	2021-06	%
Almanya	-3,1	9,4	2021-06	%
Çin	18,3	7,9	2021-06	%
İsviçre	-0,7	7,7	2021-06	%
Japonya	-1,3	7,6	2021-06	%
Endonezya	-0,71	7,07	2021-06	%
Güney Kore	1,9	6,0	2021-06	%
Arjantin	-4,3	2,5	2021-03	%
Suudi Arabistan	-3	1,5	2021-06	%

Kaynak: www.tradingeconomics.com verileri kullanılarak oluşturulmuştur. Erişim Tarihi: 04.09.2021

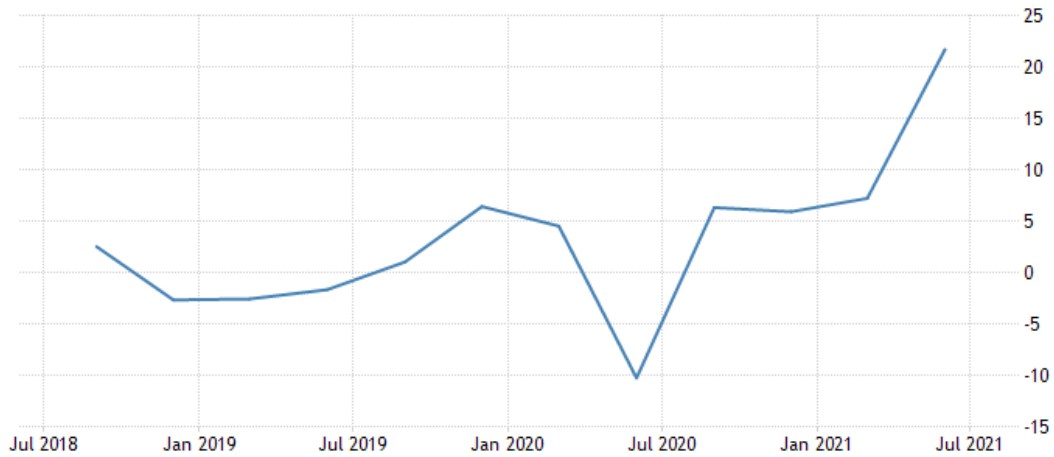
Dünyada Koronavirüs salgınının ekonomik etkilerinin görülmeye başlandığı dönemler olan 2020 yılının son çeyreği ve 2021 yılının ilk çeyreğinde birçok ülkenin aksine Türkiye ve Çin pozitif büyüme açıklayan ülkeler olmuştur. Bununla birlikte 2021 yılının ikinci çeyreğinde ise Türkiye % 21,7 oranında büyüme rakamı açıklayarak en fazla büyüme rakamına ulaşan ikinci ülke olmuştur. Başta Türkiye olmak üzere bazı gelişmiş ülkeler, salgının ekonomilerinde meydana getirebileceği olumsuzluklara karşı önceden aldıkları tedbirler sayesinde salgına bağlı olarak gelişen ekonomik olumsuzlukları az hasarla atlattırlardır.

Sosyal bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, salgının meydana getirebileceği ekonomik olumsuzlukların giderilmesi amacıyla birçok tedbir almıştır. Alınan tedbirlerden ilki 18 Mart 2020 tarihli "Ekonomide İstikrar Kalkan Programı" olmuştur. Bu programa göre salgın nedeniyle gelir kaybı yaşayan sektörler ile vatandaşlar için geliştirilen ve toplam 100 milyar TL tutarındaki program ile birçok

sektöre ve vatandaşa vergi, kredi ve istihdam teşvikleri ve nakdi destekler sağlanmıştır. 21 Mart 2020 tarihinde ise hâlihazırda sosyal yardımlardan yararlanan ailelere 1.000 TL tutarında nakdi destekler sağlanmıştır (Turan & Çelikyay, 2020, s. 19).

Salgının yayılımının düşürülmesi amacıyla faaliyetlerine ara verilen restoran, kafe, kuaför vb. işletmelerin gelirlerinde yaşadıkları kayıpların en aza indirilmesi amacıyla vergi indirim, vergi ödemelerinin ertelenmesi ve istihdamın teşviki için politikalar geliştirilmiş ve uygulanmıştır (Çalışkan & Dayıoğlu Erul, 2021, s. 47). Bunlara ek olarak istihdamın korunması amacıyla işten çıkarma; Koronavirüs Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yasaklanmış ve buna ek olarak kısa çalışma ödeneği yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 2020). 16 Nisan 2020 tarihinde yürürlüğe giren kanun, 30 Haziran 2021 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlükten kaldırılmıştır.

Grafik 2:Türkiye'nin 2018 – 2021 Arası 3 Yıllık GSYH Büyüme Hızı

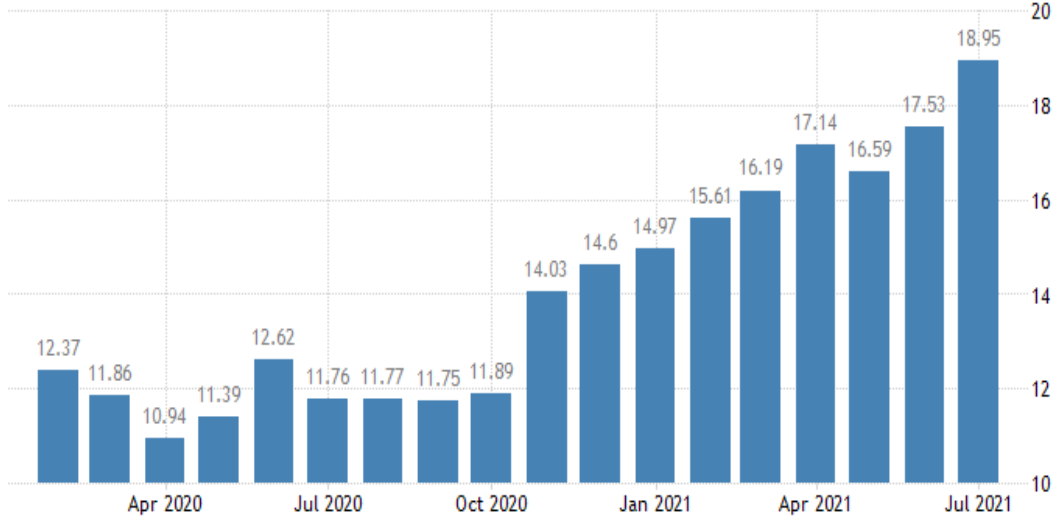

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr/> Erişim Tarihi: 25.07.2021

Grafik 2 incelendiğinde Türkiye ekonomisinin büyüme hızında dalgalı bir seyir yaşandığı görülmektedir. Ekonomik büyümede yaşanan bu dalgalı seyir Türkiye’de ilk Koronavirüs vakasının görülmesinin ardından 2020 yılının ikinci çeyreğinde % -10,3 küçülmesiyle dip yapmış, aynı yılın son çeyreğinde ise % 5,9 büyüme kaydetmiştir. Ekonomik tedbirlerin hızlı ve başarılı bir şekilde uygulanması sonucunda Türkiye

ekonomisi 2021 yılının ilk çeyreğinde % 7; ikinci çeyreğinde ise % 21,7 büyümüştür (tradingeconomics.com, 2021).

Grafik 3: Türkiye'nin Şubat 2020 - Temmuz 2021 Arası Tüketici Fiyat Endeksi

Kaynak: <https://www.tcmb.gov.tr> Erişim Tarihi: 14.08.2021

Grafik 3 incelendiğinde Türkiye'nin 2021 yılı enflasyon rakamları bir önceki yıl haziran ayında yıllık %12,62 ve aylık % 1,13 oranında gerçekleşmiştir. Yılsonu enflasyonu 2021 Temmuz ayı itibariyle aylık %1,80 artarak yıllık %18,95 oranına yükselmiştir. Gümüş'e göre enflasyonda yaşanan artış Türkiye'de Koronavirüs salgını ile beraber getirilen yasaklardan üretim sektörünün muaf tutulması ve herhangi bir kısıtlamanın getirilmemiş olması nedeniyle salgının etkisinin olmadığını göstermektedir (Gümüş, 2020, s. 553). Ancak Koronavirüs salgınıyla birlikte birçok ülke ekonomisi tarafından uygulanan parasal genişleme politikası Türkiye tarafından da uygulanmıştır. Uygulanan para arzı politikası dolar bazlı döviz kurlarının da yükselmesine neden olmuştur. Artan döviz kurlarına ek olarak salgın nedeniyle küresel tedarik zincirlerinde yaşanan aksamalar arz yönlü enflasyonunda artmasına neden olmuştur (Bölükbaş, 2020, s. 52-54).

Tablo 5: G20 Ülkelerindeki İşsizlik Oranları

Ülke	Son	Önceki	Referans	Birim
Güney Afrika	32.5	30.8	2021-01	%
İspanya	16.13	16.26	2021-01	%
Brezilya	14.2	13.9	2021-01	%
Türkiye	13.4	12.7	2021-02	%
Arjantin	11	11.7	2021-02	%
İtalya	10.2	10.3	2021-02	%
Euro Bölgesinde	8.3	8.3	2021-02	%
Fransa	8	9.1	2021-01	%
Kanada	7.5	8.2	2021-03	%
Suudi Arabistan	7.4	8.5	2021-02	%
Endonezya	7.07	4.99	2021-01	%
Hindistan	6.5	6.9	2021-01	%
ABD	6	6.2	2021-01	%
Avustralya	5.6	5.8	2021-01	%
Rusya	5.4	5.7	2021-01	%
Çin	5.3	5.5	2021-01	%
İngiltere	4.9	5	2021-02	%
Almanya	4.5	4.6	2021-02	%
Meksika	3.9	4.4	2021-01	%
Güney Kore	3.9	4	2021-02	%
Hollanda	3.5	3.6	2021-01	%
İsviçre	3.4	3.6	2021-01	%
Singapur	3.3	3.6	2021-02	%
Japonya	2.9	2.9	2021-02	%

Kaynak: www.tradingeconomics.com verileri kullanılarak oluşturulmuştur. Erişim Tarihi: 19.07. 2021

Koronavirüs salgını sonucunda ekonomilerde meydana gelen daralma birçok alanda olduğu gibi istihdamda da etkisini göstermektedir. Geçmişte yaşanan ekonomik krizlerden birçok yönden ayrılan Koronavirüs salgın krizinin başta ülke ekonomileri olmak üzere çalışma hayatını derinden etkilemiştir. Bu bağlamda tablo 5'te G20 ülkelerinin 2021 yılındaki işsizlik oranları gösterilmektedir (tradingeconomics.com, 2021). Birçok ülkenin aksine Türkiye'de hükümet salgın döneminde gerek üreticinin korunması gerekse çalışanların korunmasını amaçlayan uygulamalar geliştirmiş ve bu konuda birçok düzenleme yapmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de Koronavirüs salgını sürecinde istihdamın korunmasını amaçlayan, 16 Nisan 2020 tarihinde yürürlüğe

giren, 7244 sayılı “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile işten çıkarmalar yasaklanmış ve bu alanda düzenlemeler yapılmıştır (Resmi Gazete, 2020). Yapılan düzenlemelere rağmen Türkiye’de işsizlik 2021’in ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre % 0,7 artarak % 13,4 olmuş, ikinci çeyrekte ise 0,6 puanlık azalışla % 12,4 olarak gerçekleşmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORONAVİRÜS SALGINININ TOPLUMSAL VE BİREYSEL ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Bu çalışmada mevcut yaklaşımlar ve bulgular ışığında ülkemizin İç Anadolu Bölgesi'nde Koronavirüs salgınının toplumsal ve bireysel etkileri uygulamalı bir araştırma ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sebeple burada araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi söz konusudur. Veri analizine geçilmeden önce araştırmanın amacı, kapsam ve soruları, evreni ve örnekleme, araştırmanın kısıtları ile ilgili olarak bilgi verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs salgını üzerine yapılan çalışmalar salgının sağlık, siyaset ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerinin tam olarak bilinmemesi sebebiyle sınırlı sayıda olmuştur. Bununla birlikte salgının toplumsal ve bireysel etkilerinin bölgesel olarak ele alındığı bilimsel çalışmalar ise yok denecek kadar azdır. Bu nedenle bu çalışma, mevcut diğer çalışmaların aksine uygulama alanı açısından farklılık göstermektedir. Bu bakımdan, bireylerin Koronavirüs salgını ile birlikte meydana gelen değişikliklerden ne kadar etkilendikleri, sosyoekonomik ve kültürel farkların bireylerde salgının etki düzeyini azaltıp azaltmadığı, çevresel faktörlerin meydana gelen ya da gelmesi muhtemel olumsuzluklar üzerindeki etkileri ile bireylerin davranışlarında belirleyici faktörlerin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, salgının gelir düzeyi, sosyal statü, eğitim düzeyi ile hangi yaş grubunda olduğuna bakılmaksızın bireylerin salgından etkilenip etkilenmediklerinden daha çok sosyoekonomik farklılıkların bireylerin davranışlarında temel belirleyici faktörler olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple belirlenmiş bölgede yaşayan benzer siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel değerlere sahip bireylerde salgınla birlikte meydana gelen etkilerin her bireyde farklı bir tepkiye yol açması olağan bir durum olarak değerlendirilmektedir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmamızın evreni İç Anadolu Bölgesidir. Örneklem çevresi ise İç Anadolu Bölgesinde; Ankara, Konya, Kayseri, Eskişehir, Sivas, Kırıkkale, Aksaray, Karaman, Kırşehir, Niğde, Nevşehir, Yozgat ve Çankırı illeridir. İç Anadolu Bölgesi'nin etnik yapısı ve nüfusu nedeniyle bölgeye ilişkin genel bir fikir koyma niteliğine sahiptir. Örneklem oluşturulurken yaş, eğitim, gelir, medeni durum, yaşanan şehir, çalışma durumu ile birlikte yaşanan kişiler gibi veriler dikkate alınmıştır. Buna göre İç Anadolu Bölgesinde ikamet eden 206 kişi ile çevrimiçi anket çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Ankete katılan 206 kişi tüm soruları cevaplandırmıştır. Anket, 13 - 28 Nisan arasında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Kısıtları

Araştırma İç Anadolu Bölgesinin tamamında gerçekleştirilmiştir. Ancak bu çalışma İç Anadolu Bölgesinde bulunan tüm şehirlerde eşit sonuçlar vermesi zaman, mekân ve anket sorularına çevrimiçi ulaşmanın herkes tarafından eşit olmamasından kaynaklı olarak eşit katılım sağlanamamıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları İç Anadolu Bölgesi'ne genelleştirmek mümkündür. Bu çalışma bir tez çalışması olması nedeniyle bu durumun savunulabilir olduğu düşünülmektedir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, anket yöntem olarak kullanılmıştır. Araştırma soruları çerçevesinde hazırlanan anket formu (EK 1) İç Anadolu Bölgesi'nde çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler elektronik ortamda SPSS ile analiz edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Verileri ve Analizi

Anket formu sayesinde elde edilen veriler istatistikî olarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin istatistik analizine başlamadan önce veriler, güvenilirlik ve geçerlilik bakımından incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada etki ağırlıkları temel alınarak geçerlilik analizleri uygulanmıştır. Etki oranı düşük olan değişkenler ayrıştırılmış ve bu sayede çalışmanın geçerliliği arttırılmaya çalışılmıştır. Burada önce

anket formunda yer alan sorulara ilişkin verilerin dökümü yapılmış ve ardından da bu veriler birbirleriyle ilişkilendirilerek analizi yapılmıştır.

3.5.1. Genel İstatistikî Veriler

Aşağıda yaş, cinsiyet, çalışma durumu vb. gibi sorulara verilen cevapların dökümü sunulmaktadır.

3.5.2. İlişki Analizi

Aşağıda anket kapsamında elde edilen bazı veriler birbiriyle ilişkilendirilmektedir.

3.5.1. Genel İstatistikî Veriler

Tablo 6: Ankete Katılanların Sorulara Verdikleri Cevapların Dökümü

Statistics

		Cinsiyet	Med_Dur	Şehir	Yaş	Çal_Dur	Kiminle Yaşadığı	Öğr_Dur
N	Valid	206	206	206	206	201	206	206
	Missing	0	0	0	0	5	0	0

Statistics

		S1	S2	S3	S4	S5	S6	S6-1
N	Valid	206	206	203	206	206	206	206
	Missing	0	0	3	0	0	0	0

Statistics

		S6-2	S6-3	S6-4	S6-5	S6-6	S6-7	S6-8
N	Valid	206	206	206	206	206	206	206
	Missing	0	0	0	0	0	0	0

Statistics

		S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13
N	Valid	206	206	205	206	206	206	206
	Missing	0	0	1	0	0	0	0

Statistics

		S14	S15	S16	S17	S18	S19	S20
N	Valid	206	206	206	206	206	206	206
	Missing	0	0	0	0	0	0	0

Statistics

		S21	S22	S23	S24	S25
N	Valid	206	206	206	206	206
	Missing	0	0	0	0	0

Ankete katılan toplam 206 vatandaşın tamamı cinsiyet, medeni durum, ikamet edilen şehir, yaş ile birlikte yaşadığı kişiler ve öğrenim durumuna tam cevap vermiştir. Çalışma durumu sorusuna ise 201 katılımcı tam cevap vermiş, 5 katılımcı ise cevap vermek istemediğini belirtmiştir. Bununla birlikte aile içinden Koronavirüse yakalanma durumu ile ilgili konuda (S1), katılımcının Koronavirüse yakalanıp yakalanmadığı ile ilgili konuda (S2) katılımcıların tamamı tam cevap vermiştir. Salgın nedeniyle aile içinden veya sosyal çevreden vefat eden olup olmadığı ile ilgili soruya (S3) 203 katılımcı cevaplamış, 3 katılımcı ise cevap vermekten kaçınmıştır. Salgının nedeniyle sosyal yaşamı sınırlandıran tedbirlerin sosyal çevreyi nasıl etkilediği ile ilgili soruya (S4) ve salgının aile içi iletişime olan etkisi ile ilgili sorulara (S5) 206 katılımcının tamamı tam cevap vermiştir. Koronavirüs salgınının katılımcıların yaşamlarına olan etkileri ile ilgili olarak; ibadete yönelme (S6), ibadetten kaçınma (S6-1), insanlardan uzaklaşma (S6-2), aileyi keşfetme (S6-3), uyku bozukluğu (S6-4), korku ve endişe (S6-5), depresyon (S6-6), sigara tüketiminin artması (S6-7) ve alkol tüketiminin artması (S6-8) ile ilgili sorulara katılımcıların tamamı tam cevap vermiştir. Salgınla birlikte ortaya çıkan durumlardan hangisinin katılımcıları en çok etkilediği

sorusuna ise (S7) 206 kişi tam cevap vermiştir. Salgınla mücadele kapsamında getirilen kısıtlamaların zihinsel ve duygusal sağlık üzerine etkisinin sorulduğu (S8) soruya katılımcıların tamamı tam yanıt vermiştir. Yaşanılan şehirde salgınla birlikte meydana gelen hangi değişimin ya da değişimlerin katılımcıları daha çok etkilediği sorusuna (S9) ise 205 katılımcı cevap vermiş, 1 katılımcı ise yanıtlamaktan kaçınmıştır. Salgın sonrası yaşama dair beklentilerin sorulduğu (S10) soruya ve salgının içinde yaşanılan toplumu nasıl değiştirdiği (S11) sorularına ise katılımcıların tamamı tam yanıt vermiştir. Katılımcıların gelecek yaşamlarıyla ilgili salgının sosyal ve beşeri ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler bırakıp bırakamayacağı sorulduğu (S12) soru ile salgının mevcut siyasi tutum ve davranışlar üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla sorulan (S13) sorulara da tüm katılımcılar tam cevap vermiştir. Aynı şekilde salgınla mücadelede en başarılı ülke sorusuna (S14), Türkiye'nin salgını nasıl yönettiği sorusuna (S15) ve Türkiye'nin aşılama programının nasıl değerlendirildiği (S16) sorusuna da katılımcıların tamamı tam cevap vermiştir. Katılımcılara yönetilen Türkiye'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz (S17) sorusu ile kişisel gelirlerinin salgın sebebiyle etkilenip etkilenmediği (S18) sorularına tam cevap vermişlerdir. Koronavirüs salgınının nesiller arası ilişkileri nasıl etkilediği sorusuna (S19) ise yine tüm katılımcılar tam cevap vermişlerdir. Salgınla birlikte dijital iletişim araçlarının kullanımının nasıl değiştiği sorusuna (S20) ve artan dijital medya kullanımının katılımcıları nasıl etkilediği (S21) sorularına da tüm katılımcılar tam cevap vermiştir. Katılımcılara yönetilen; salgınla mücadele kapsamında getirilen kısıtlamalara ne derece uydukları (S22) sorusu, tedbirlere karşı yapılması gerekenleri (S23) soruları ile gelecekle ilgili beklentilerinin sorulduğu (S24) soruya ve salgınla ilgili haberleri nereden takip ettiklerinin sorulduğu (S25) sorulara katılımcıların tamamı tam cevaplamıştır.

Frequency Table

Tablo 7: Cinsiyet

Cinsiyet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erkek	101	49,0	49,0	49,0
	Kadın	105	51,0	51,0	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Ankete katılan katılımcıların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; katılımcıların %49'unun erkek (toplamda 101 kişi); %51'inin de kadın (toplamda 105 kişi) olduğu görülmektedir. Anket çalışmamızda her ne kadar erkeklerin oranı kadınların oranına göre biraz az olsa da, anketimize katılan katılımcıların neredeyse eşit olduğu; bu nedenle anket çalışmamızın İç Anadolu halkının katılımının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Medeni Durum

Medeni Durum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evli	116	56,3	56,3	56,3
	Bekâr	90	43,7	43,7	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

206 katılımcının 116 tanesi evli 90 tanesi bekârdır.

Tablo 9: Şehir

İkamet Edilen Şehir

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	26	12,6	12,6	12,6
2,00	121	58,7	58,7	71,4
3,00	7	3,4	3,4	74,8
4,00	5	2,4	2,4	77,2
5,00	14	6,8	6,8	84,0
6,00	5	2,4	2,4	86,4
7,00	4	1,9	1,9	88,3
8,00	4	1,9	1,9	90,3
9,00	3	1,5	1,5	91,7
10,00	3	1,5	1,5	93,2
11,00	6	2,9	2,9	96,1
12,00	5	2,4	2,4	98,5
13,00	3	1,5	1,5	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Bu çalışma ve çalışmadaki katılımcıların tamamı İç Anadolu bölgesi şehirleri baz alınarak çalışılmıştır.

Tablo 10: Yaş**Yaş**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-25	66	32,0	32,0	32,0
	26-35	72	35,0	35,0	67,0
	36-45	40	19,4	19,4	86,4
	46-55	18	8,7	8,7	95,1
	56 +	10	4,9	4,9	100,0
	Total		206	100,0	100,0

Ankete katılanların yaş grubuna göre dağılımına ilişkin olarak katılımcıların yaş grubuna göre dağılımı incelendiğinde 18 yaş ile 55 yaş arası katılımcıların dengeli dağıldığı görülmektedir. Ankete katılanların 66'sı 18-25 yaş grubunda; 72 kişi 26-35 yaş grubunda; 40 kişi 36-45 yaş grubunda; 18 kişi 46-55 yaş grubunda; 10 kişi ise 56 yaş ve üzeri grupta yer almaktadır.

Tablo 11: Çalışma Durumu**Çalışma Durumu**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	99	48,1	48,1	48,1
	2,00	80	38,8	38,8	86,9
	3,00	22	10,7	10,7	97,6
	4,00	5	2,4	2,4	100,0
	Total		206	100,0	100,0

206 katılımcıdan çalışma durumuna cevap verenlerin 99 tanesi çalışmadığını, 80 tanesi ücret karşılığında çalıştığını, 22 kişi kendi işinde çalıştığını ve 5 kişi ise cevaplamak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 12: Birlikte Yaşanılan Kişi**Kiminle Yaşadığı**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	17	8,3	8,3	8,3
2,00	139	67,5	67,5	75,7
3,00	25	12,1	12,1	87,9
4,00	5	2,4	2,4	90,3
5,00	20	9,7	9,7	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Ankete katılım sağlayan katılımcılara kiminle birlikte yaşadıkları sorusu sorulmuş ve 17 katılımcı yalnız yaşadığını; 139 katılımcı ailesi ile birlikte yaşadığını; 25 katılımcı ebeveynleri ile birlikte yaşadığını; 5 katılımcı arkadaşları ile birlikte yaşadığını; 20 katılımcı ise eş, çocuk ve ebeveynlerle birlikte yaşadığını belirtmiştir.

Tablo 13: Öğrenim Durumu**Öğrenim Durumu**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	0	0	0	0
2,00	12	5,8	5,8	5,8
3,00	38	18,4	18,4	24,3
4,00	34	16,5	16,5	40,8
5,00	95	46,1	46,1	86,9
6,00	27	13,1	13,1	100,0
Total	206	100,0	100,0	

206 katılımcının tamamı öğrenim durumunu bildirmiş ve katılımcılardan 12'si ilkokul mezunu, 38'i lise mezunu, 34'ü önlisans mezunu, 95'i lisans ve 27 katılımcı ise lisansüstü mezunudur.

Tablo 14: Yakın Çevrenin Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumu**S1**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	137	66,5	66,5	66,5
2,00	69	33,5	33,5	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Ankete katılanların ailelerinden Koronavirüse yakalananın olup olmadığını tespit edilebilmesi amacıyla yöneltilen soruya ilişkin olarak; 137 katılımcı ailesinden salgına yakalanan olduğunu belirtmiş ve 69 katılımcı ise ailesinden kimsenin salgına yakalanmadığını belirtmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumları**S2**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	88	42,8	42,8	42,8
2,00	118	57,2	57,2	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Ankete katılan katılımcıların Koronavirüse yakalanıp yakalanmadığının tespitini yapabilmek amacıyla yöneltilen soruya ilişkin olarak; 88 katılımcı salgına yakalandığını belirtmiş ve 118 katılımcı ise salgına yakalanmadığını belirtmiştir.

Tablo 16: Katılımcıların Yakın Çevrelerinden Salgın Sebebiyle Vefat Olup Olmadığı Bilgisi

S3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	131	63,6	63,6	63,6
	2,00	72	35,0	35,0	98,5
	3,00	3	1,5	1,5	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Anket çalışmasına katılanlara ailelerinden ya da sosyal çevresinden Koronavirüs nedeniyle vefat edenlerin olup olmadığı sorusu sorulmuştur. Buna göre 131 katılımcının yakınlarını salgın nedeniyle kaybettiği; 72 katılımcının herhangi bir yakınını kaybetmediği; 3 katılımcının ise soruyu cevaplandırmaktan kaçındığı görülmüştür.

Tablo 17: Sosyal Hayatı Sınırlandıran Tedbirlerin Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkisi

S4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	9,2	9,2	9,2
	2,00	27	13,1	13,1	22,3
	3,00	82	39,8	39,8	62,1
	4,00	78	37,9	37,9	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara yöneltilen Koronavirüs salgını ile birlikte sosyal yaşamı sınırlandıran tedbirlerin sizi ve çevrenizi ne derecede etkilediğinin belirlenmesi sorusuna; 19 katılımcı etkilenmediğini belirtirken; 27 katılımcı nötr olduğunu; 82 katılımcı orta derecede etkilediğini; 78 katılımcı ise çok etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 18: Aile içi iletişim

S5

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	42	20,4	20,4	20,4
2,00	102	49,5	49,5	69,9
3,00	62	30,1	30,1	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara Salgınla birlikte aile içi iletişimlerinin nasıl etkilendiği sorusuna 42 katılımcı olumlu etkilendiğini belirtirken; 102 katılımcı nötr olduğunu belirtmiş; 62 katılımcı ise olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Ankete katılanların dörtte biri salgın süresince aile içi iletişiminin olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir.

Tablo 19: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İbadete Yönelme

S6

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	39	18,9	18,9	18,9
2,00	66	32,0	32,0	51,0
3,00	85	41,3	41,3	92,2
4,00	16	7,8	7,8	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcıların ibadete yönelme üzerindeki etkisinin belirlenebilmesine yönelik sorulara; 206 katılımcının 39'u ibadete yönelme açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; 66'sının ne etkilediği ne de etkilenmediğini; 85'i çok etkilediğini; 16 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür.

Tablo 20: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İbadetten Kaçınma**S6-1**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	144	69,9	69,9	69,9
2,00	34	16,5	16,5	86,4
3,00	6	2,9	2,9	89,3
4,00	22	10,7	10,7	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcıların ibadetten kaçınma üzerindeki etkisinin belirlenebilmesine yönelik sorulan sorulara; 206 katılımcının 144'ü ibadetten kaçınma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; 34'ünün ne etkilediği ne de etkilenmediğini; 6'sının çok etkilediğini; 22 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde ibadetten kaçınma etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 21: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: İnsanlardan Uzaklaşma**S6-2**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	57	27,7	27,7	27,7
2,00	44	21,4	21,4	49,0
3,00	96	46,6	46,6	95,6
4,00	9	4,4	4,4	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcıların insanlardan uzaklaşma üzerindeki etkisinin belirlenebilmesine yönelik sorulan sorulara; 206 katılımcının 57'si insanlardan uzaklaşma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; 44'ü ne etkilediği ne de etkilenmediğini; 96'sının çok etkilediğini; 9 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde insanlardan uzaklaşma ya da mesafeli yaklaşma konusundaki etkisinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 22: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Aileyi Keşfetme**S6-3**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	58	28,2	28,2	28,2
	2,00	85	41,3	41,3	69,4
	3,00	49	23,8	23,8	93,2
	4,00	14	6,8	6,8	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcıların ailelerini keşfetme üzerindeki etkisinin belirlenebilmesine yönelik sorulan soruya; 206 katılımcının 58'i aileyi keşfetme açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; 85'inin ne etkilediği ne de etkilenmediğini; 49'unun çok etkilediğini; 14 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının aileyi yeniden keşfetme konusunda etkisinin önemli derecede yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 23: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Uyku Bozukluğu**S6-4**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	68	33,0	33,0	33,0
	2,00	61	29,6	29,6	62,6
	3,00	73	35,4	35,4	98,1
	4,00	4	1,9	1,9	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcılarda uyku bozukluğuna neden olup olmadığının belirlenebilmesine yönelik sorulan soruya; 206 katılımcının 68'i hiç uyku bozukluğu yaşamadığını; 61'inin ne yaşadığını ne de yaşamadığını; 73'ünün çok etkilediğini; 4 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde uyku bozukluğuna neden olma oranının yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 24: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Korku, Endişe**S6-5**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	62	30,1	30,1	30,1
	2,00	67	32,5	32,5	62,6
	3,00	69	33,5	33,5	96,1
	4,00	8	3,9	3,9	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcılarda korku ve endişeye neden olup olmadığının belirlenebilmesine yönelik sorulan soruya; 206 katılımcının 62'si hiç korku ve endişe yaşamadığını; 67'sinin ne yaşadığını ne de yaşamadığını; 69'unun çok etkilediğini; 8 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde korku ve endişeye neden olma oranının diğer oranlarla neredeyse eşit olduğu görülmüştür.

Tablo 25: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Depresyon**S6-6**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	54	26,2	26,2	26,2
	2,00	66	32,0	32,0	58,3
	3,00	78	37,9	37,9	96,1
	4,00	8	3,9	3,9	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcılarda depresyona neden olup olmadığının belirlenebilmesine yönelik sorulan soruya; 206 katılımcının 54'ü hiç depresyon yaşamadığını; 66'sının ne yaşadığını ne de yaşamadığını; 78'inin depresyon yaşadığını; 8 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde depresyona neden olma oranının diğer oranlardan az bir farkla önde olduğu görülmüştür.

Tablo 26: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Sigara Tüketiminin Artması**S6-7**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	90	43,7	43,7	43,7
2,00	24	11,7	11,7	55,3
3,00	72	35,0	35,0	90,3
4,00	20	9,7	9,7	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcılarda sigara tüketimini artmasına neden olup olmadığının belirlenebilmesine yönelik sorulara; 206 katılımcının 90'ı hiç etkili olmadığını; 24'ünün ne yaşadığını ne de yaşamadığını; 72'sinin sigara tüketiminin arttığı; 20 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde sigara tüketiminin artması üzerindeki etkinin neredeyse eşit olduğu görülmüştür.

Tablo 27: Salgının Bireysel Etkilerinin Ölçülmesi: Alkol Tüketiminin Artması**S6-8**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	131	63,6	63,6	63,6
2,00	29	14,1	14,1	77,7
3,00	20	9,7	9,7	87,4
4,00	26	12,6	12,6	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınının katılımcılarda alkol tüketimini artmasına neden olup olmadığının belirlenebilmesine yönelik sorulara; 206 katılımcının 131'i hiç etkili olmadığını; 29'unun ne yaşadığını ne de yaşamadığını; 20'sinin alkol tüketiminin arttığı; 26 katılımcının ise fikir beyanında bulunmadığı görülmüştür. Bu verilere göre salgının bireyler üzerinde alkol tüketimini arttırmasına neden olmadığı görülmüştür.

Tablo 28: Salgının Olumsuz Etkileri

S7

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	35	17,0	17,0	17,0
2,00	2	1,0	1,0	18,0
3,00	37	18,0	18,0	35,9
4,00	38	18,4	18,4	54,4
5,00	36	17,5	17,5	71,8
6,00	39	18,9	18,9	90,8
7,00	15	7,3	7,3	98,1
8,00	4	1,9	1,9	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara yöneltilen salgınla birlikte ortaya çıkan olguların hangisinin bireyler üzerinde etkisinin çok olduğunun belirlenebilmesine yönelik sorulan soruya; 206 katılımcının 35'i bazı iş yerlerinin faaliyetlerinin durdurulması ya da kısıtlanması; 2'si esnek/uzaktan çalışma uygulaması; 37'si iş veya gelirden meydana gelen azalma; 38'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; 36'sı aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek; 39'u sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçirememek; 15'i herkese açık olarak yapılan etkinliklerin durdurulması ya da yasaklanması; 4 katılımcı ise turizm amaçlı seyahat edemediği görülmüştür. Bu verilere göre sosyal, ekonomik ve eğitime getirilen kısıtlamaların katılımcılar üzerinde eşit oranda etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 29: Tedbirlerin Psikolojik Etkileri**S8**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	138	67,0	67,0	67,0
	2,00	56	27,2	27,2	94,2
	3,00	12	5,8	5,8	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Koronavirüs salgınıyla mücadele amacıyla alınan tedbir ve önlemlerin katılımcılar üzerindeki zihinsel ve duygusal sağlıklarının belirlenebilmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen soruya; 206 katılımcının 138'i zihinsel ve duygusal olarak olumsuz etkisinin olduğunu belirtmiş; 56'sı zihinsel ve duygusal olarak ne etkilendiği ne de etkilenmediğini belirtmiş; 12 katılımcı ise zihinsel ve duygusal olarak olumlu etkisinin olduğunu belirtmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların büyük çoğunluğu zihinsel ve duygusal olarak olumsuz etkilediği görülmüştür.

Tablo 30: Yaşanılan Şehirdeki Değişikliklerin Belirlenmesi

S9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	13	6,3	6,3	6,3
	2,00	67	32,5	32,7	39,0
	3,00	10	4,9	4,9	43,9
	4,00	35	17,0	17,1	61,0
	5,00	10	4,9	4,9	65,9
	6,00	28	13,6	13,7	79,5
	7,00	8	3,9	3,9	83,4
	8,00	18	8,7	8,8	92,2
	9,00	2	1,0	1,0	93,2
	10,00	14	6,8	6,8	100,0
	Total		205	99,5	100,0
Missing	System	1	,5		
Total		206	100,0		

Katılımcılara ikamet ettikleri şehirde kendilerini en çok etkileyen değişimlerin neler olduğu sorusuna 206 katılımcının 13'ü yaşamlarında meydana gelen olumsuzluklar olduğunu belirtmiş; 67'si sosyal yaşamda meydana gelen olumsuzluklar olduğunu belirtmiş; 10'u vatandaşların kurallara uymadığı; 35'i sokağa çıkma yasakları; 10'u maske kullanımı; 28'i gelirden ya da işlerde yaşanan azalma; 8'i siyasi etkiler; 18'i aksayan eğitim faaliyetleri üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. 14 katılımcı aile içi iletişimlerinin olumlu etkilendiğini belirtmiş ve ayrıca 14 katılımcının herhangi bir olumsuz etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 31: Salgın Sonrası Yaşamdan Beklentinin Ölçülmesi**S10**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	77	37,4	37,4	37,4
2,00	61	29,6	29,6	67,0
3,00	22	10,7	10,7	77,7
4,00	10	4,9	4,9	82,5
5,00	36	17,5	17,5	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Salgın sonrası yaşama dair beklentiler konusunda 206 katılımcının; 77'si salgın öncesi yaşama kesin dönüş cevabını; 61'i yeni normal yaşama uygun bir yaşam cevabını; 22'si salgın öncesi döneme göre daha fazla sosyalleşme cevabını; 10'u kişisel gelişimine daha fazla önem vereceğini belirtmiş ve 36 katılımcı ise tüm seçeneklere katıldığını belirtmiştir.

Tablo 32: Salgının Toplumsal Etkisinin Ölçülmesi**S11**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	35	17,0	17,0	17,0
2,00	9	4,4	4,4	21,4
3,00	1	,5	,5	21,8
4,00	72	35,0	35,0	56,8
5,00	89	43,2	43,2	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Salgının toplumumuzda meydana getirdiği / getirmiş olduğu değişiklikler konusunda 206 katılımcının 35'i krizin toplumdaki dezavantajlı grupların sorunlarını daha da artırdığını; 9'u aile içi şiddetin arttığını; 1'i salgına bağlı olarak boşanmaların arttığını; 72'si toplumda depresyon, korku ve kaygılar gibi psikolojik sorunların arttığını belirtmiş ve 89 katılımcı ise tüm seçenekleri seçmiştir.

Tablo 33: Salgının Sosyal ve Beşeri İlişkiler Üzerindeki Etkilerinin Ölçülmesi**S12**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	108	52,4	52,4	52,4
2,00	75	36,4	36,4	88,8
3,00	23	11,2	11,2	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara yöneltilen gelecek yaşamları ile ilgili olarak salgının sosyal ve beşeri ilişkiler üzerinde olumsuz kalıcı etkiler bırakıp bırakamayacağı sorusuna 206 katılımcıdan 108'i olumsuz etki bırakacağını belirtirken; 75 katılımcı bilmediğini ifade etmiş; 23 katılımcı ise salgının olumsuz etkiden ziyade olumlu bir etki bırakacağını ifade etmiştir.

Tablo 34: Salgının Siyasi Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Ölçülmesi**S13**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	106	51,5	51,5	51,5
2,00	57	27,7	27,7	79,1
3,00	43	20,9	20,9	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara, Koronavirüs salgını döneminde mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin meydana gelip gelmediği sorulmuş ve 206 katılımcıdan 106'sı siyasi düşüncelerinde herhangi bir değişikliğin olmadığını; 57'si soruya eşit mesafede olduğunu; 43'ü ise siyasi düşüncelerinin tamamen değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 35: Salgınla Mücadelede En Başarılı Ülke

S14

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	53	25,7	25,7	25,7
2,00	35	17,0	17,0	42,7
3,00	25	12,1	12,1	54,9
4,00	9	4,4	4,4	59,2
5,00	7	3,4	3,4	62,6
6,00	2	1,0	1,0	63,6
7,00	1	,5	,5	64,1
8,00	1	,5	,5	64,6
9,00	2	1,0	1,0	65,5
10,00	11	5,3	5,3	70,9
11,00	1	,5	,5	71,4
12,00	13	6,3	6,3	77,7
13,00	3	1,5	1,5	79,1
14,00	1	,5	,5	79,6
15,00	5	2,4	2,4	82,0
16,00	4	1,9	1,9	84,0
17,00	1	,5	,5	84,5
18,00	2	1,0	1,0	85,4
19,00	2	1,0	1,0	86,4
20,00	3	1,5	1,5	87,9
21,00	1	,5	,5	88,3
22,00	24	11,7	11,7	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Ankete katılan bireylere salgınla mücadelede en başarılı ülkenin hangisi olduğuna ilişkin soruya yönelik; 206 katılımcının; 53'ü Türkiye, 35'i Çin, 25'i İsrail, 9'u ABD, 7'si Yeni Zelanda, 2'si Kanada, 1'i İrlanda, 1'i Brezilya, 2'si Norveç, 11'i Güney Kore, 2'i Hollanda, 13'ü Almanya, 3'ü Avustralya, 1'i Danimarka, 5'i İngiltere, 4'ü Rusya, 1'i Tayland, 2'si Singapur, 2'si Finlandiya, 3'ü Japonya, 24'ü ise

bilmediğini belirtmiştir. Sonuçtan da anlaşılacağı üzere salgınla mücadelede en başarılı ülkeler arasında 53 kişi ile Türkiye birinci konumda yer almaktadır.

Tablo 36: Türkiye'nin Salgınla Mücadelede Başarısının Ölçülmesi

S15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	43	20,9	20,9	20,9
	2,00	99	48,1	48,1	68,9
	3,00	64	31,1	31,1	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Türkiye salgını nasıl yönetti sorusuna 206 katılımcının 43'ü çok başarılı bir şekilde yönettiğini belirtirken; 99'u kısmen başarılı bulmakta; 64 katılımcı ise başarısız bulunduğunu belirtmiştir.

Tablo 37: Türkiye'nin Aşılama Politikası

S16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	28	13,6	13,6	13,6
	2,00	73	35,4	35,4	49,0
	3,00	30	14,6	14,6	63,6
	4,00	75	36,4	36,4	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Türkiye'nin aşılama programını nasıl yönettiği sorusuna 206 katılımcıdan 28'i çok başarılı cevabını verirken; 73'ü kısmen başarılı; 30'u nötr; 75'i ise aşılama programını yetersiz bulunduğunu ifade etmiştir.

Tablo 38: Türkiye'nin Geleceği**S17**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	84	40,8	40,8	40,8
	2,00	51	24,8	24,8	65,5
	3,00	71	34,5	34,5	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara ülkemizin geleceğini hakkında sorulan soruya 206 katılımcıdan 84'ü Türkiye'nin geleceğinden umutlu olduğunu; 51'inin nötr; 71'inin ise Türkiye'nin geleceğinden umutlu olmadığını belirtmiştir.

Tablo 39: Salgının Kişisel Gelir Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi**S18**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	124	60,2	60,2	60,2
	2,00	82	39,8	39,8	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Kişisel gelirlerinin Koronavirüs salgınından etkilenip etkilenmediği sorusuna 206 katılımcıdan 124 evet derken 82 katılımcı ise etkilenmediğini ifade etmiştir.

Tablo 40: Nesiller Arası Sosyal İlişki**S19**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	96	46,6	46,6	46,6
	2,00	58	28,2	28,2	74,8
	3,00	20	9,7	9,7	84,5
	4,00	19	9,2	9,2	93,7
	5,00	13	6,3	6,3	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Salgının nesiller arasındaki ilişkileri nasıl etkilediği sorusuna 206 katılımcıdan 96'sı aile büyükleri ile gençler arasındaki ilişkilerin zorlaştığını; 58'si yalnızlığın yaşlılar için önemli bir hastalık unsuru olduğunu; 20'si toplumda yaşlılar ve gençler suçluymuş gibi bir algı oluştuğunu; 19'u birçok kişinin yaşlılardan uzak durmaya başladığını; 13'ü ise gelecekte yaşlıların yaşamlarının daha da zorlaşacağını belirttikleri görülmüştür.

Tablo 41: Salgın Süresince Sosyal Medya Kullanımı

S20

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	162	78,6	78,6	78,6
	2,00	42	20,4	20,4	99,0
	3,00	2	1,0	1,0	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara Koronavirüs salgınıyla birlikte dijital medya kullanımlarının artıp artmadığının sorulduğu soruya 206 katılımcıdan 162'si arttığını; 42'si ne arttığını ne de artmadığını; 2'si ise azaldığını belirtmiştir.

Tablo 42: Sosyal Medya Kullanımının Sosyal Çevreye Olan Etkisinin Ölçülmesi

S21

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	29	14,1	14,1	14,1
	2,00	105	51,0	51,0	65,0
	3,00	72	35,0	35,0	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Artan dijital medya kullanımının katılımcıların sosyal çevrelerini nasıl etkilediği sorusuna 206 katılımcıdan 29'u olumlu etkilediğini belirtmiş; 105'i ne olumlu ne olumsuz etkilediğini; 72'sinin ise olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir.

Tablo 43: Kısıtlamalara Uyma**S22**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	116	56,3	56,3	56,3
2,00	40	19,4	19,4	75,7
3,00	47	22,8	22,8	98,5
4,00	3	1,5	1,5	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara salgınla mücadele kapsamında getirilen kısıtlamalara uyup uymadıkları sorulmuş ve 206 katılımcıdan 116'sı getirilen tüm kısıtlamalara uyduğunu; 40'ı elinden geldiğince uyduğunu; 47'si ilk zamanlarda uyduğunu fakat daha sonraları dikkat etmediğini; 3'ü ise hiçbir kısıtlamaya uymadığını ifade etmiştir.

Tablo 44: Salgınla Mücadele Kapsamında Alınan Tedbirlere Karşı Tutumların Belirlenmesi**S23**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	67	32,5	32,5	32,5
2,00	90	43,7	43,7	76,2
3,00	33	16,0	16,0	92,2
4,00	16	7,8	7,8	100,0
Total	206	100,0	100,0	

Getirilen kısıtlamalara karşı neler yapılması gerektiği sorulan 206 katılımcıdan 67'si tedbirlerin daha da sıklaştırılması gerektiğini; 90'ı tedbirlerin gevşetilmesi gerektiğini; 33'ü alınan tedbirlerin yeterli olduğunu; 16'sının ise fikrinin olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 45: Gelecek Yaşama İlgili Beklentinin Ölçülmesi**S24**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	80	38,8	38,8	38,8
	2,00	66	32,0	32,0	70,9
	3,00	60	29,1	29,1	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Katılımcıların gelecekle ilgili beklentilerinin sorulduğu soruya 206 katılımcının 80'i geleceğinden umutlu olduğunu; 66'sının geleceğinden ne umutlu ne de umutsuz olduğunu; 60'ının ise gelecekte herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 46: Takip Edilen Haber Kaynağı**S25**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	42	20,4	20,4	20,4
	3,00	40	19,4	19,4	39,8
	4,00	30	14,6	14,6	54,4
	5,00	3	1,5	1,5	55,8
	6,00	91	44,2	44,2	100,0
	Total	206	100,0	100,0	

Katılımcılara salgınla ilgili haberleri nereden takip ettikleri sorulmuş ve 206 katılımcıdan 42'si Televizyon, 40'ı sosyal medya, 30'u internet medyası, 3'ü sosyal çevrelerinden, 91'i ise tüm haber kaynaklarını takip ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo 47: Cinsiyet ile Salgına Yakalanma İlişkisi**Cinsiyet ile Salgına Yakalanma İlişkisi**

			Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumu			
			1,00	2,00	3,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	53	46	2	101
		% within Cinsiyet	52,5%	45,5%	2,0%	100,0%
	Kadın	Count	32	72	1	105
		% within Cinsiyet	30,5%	68,6%	1,0%	100,0%
Total		Count	85	118	3	206
		% within Cinsiyet	41,3%	57,3%	1,5%	100,0%

*1,00- Evet 2,00- Hayır 3,00- Belirtmek istemiyorum

Erkek katılımcıların % 52,5'si Koronavirüse yakalandıklarını, % 45,5'i yakalanmadığını, % 2'si ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Kadın katılımcıların ise % 30,5'i salgına yakalandıklarını, % 68,6'sı salgına yakalanmadıklarını, % 1'i ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Buna göre ankete katılanların % 41,3'ü salgına yakalanırken % 57,3'ünün ise Koronavirüse yakalanmadıkları görülmüştür. Erkeklerin kadınlara göre salgına yakalanma oranları daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 48: Cinsiyet ile tedbirlerin olumsuz etkileri ilişkisi**Cinsiyet ile tedbirlerin olumsuz etkileri ilişkisi**

			Tedbirlerin Olumsuz Etkisi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	11	14	33	43	101
		% within Cinsiyet	10,9%	13,9%	32,7%	42,6%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	8	13	49	35	105
		% within Cinsiyet	7,6%	12,4%	46,7%	33,3%	100,0%
Total		Count	19	27	82	78	206
		% within Cinsiyet	9,2%	13,1%	39,8%	37,9%	100,0%

*1,00- Etkilenmedi 2,00- Nötr 3,00- Orta derecede etkilendi 4,00- Çok etkilendi

Erkek katılımcıların % 10,9'u getirilen kısıtlamalardan hiç etkilenmediğini, % 13,9'u Nötr, % 32,7'si orta derecede etkilendiğini, %42,6'sı ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Kadın katılımcılardan ise %7,6'sı getirilen kısıtlamalardan hiç etkilenmediğini, % 12,4'ü Nötr, % 46,7'si orta derecede etkilendiğini, %33,3'ü ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Buna göre tüm katılımcılardan salgına bağlı olarak getirilen kısıtlamalardan etkilenme oranı yüksek olduğu görülmüştür. Bu tabloda bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 49: Cinsiyet ile aile içi iletişim ilişkisi**Cinsiyet ile aile içi iletişim ilişkisi**

			Aile İçi İletişim Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	19	56	26	101
		% within Cinsiyet	18,8%	55,4%	25,7%	100,0%
	Kadın	Count	23	46	36	105
		% within Cinsiyet	21,9%	43,8%	34,3%	100,0%
Total		Count	42	102	62	206
		% within Cinsiyet	20,4%	49,5%	30,1%	100,0%

*1,00- Olumlu 2,00- Nötr 3,00- Olumsuz

Koronavirüs salgınının aile içi iletişime olan etkisinin cinsiyet bazında dağılımına bakıldığında erkek katılımcıların % 18,8'i aile içi iletişimlerinin olumlu yönde etkilendiğini; % 55,4'ü ne olumlu ne de olumsuz etkilendiğini; % 25,7'si ise aile içi iletişimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Kadın katılımcılarda ise % 21,9'u aile içi iletişimlerinin olumlu yönde etkilendiğini; % 43,8'i ne olumlu ne de olumsuz etkilendiğini; % 34,3'ü ise aile içi iletişimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Genel oranlara bakıldığında toplam erkek kadın dağılımında katılımcıların % 45,5'i aile içi iletişimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Ancak aile içi iletişimlerinin salgınlar birlikte olumsuz yönde etkilendiğini ifade edenlerin sayısı ise azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 50: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadete Yönelme” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadete Yönelme” ilişkisi**

			İbadete Yönelme Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	18	33	41	9	101
		% within Cinsiyet	17,8%	32,7%	40,6%	8,9%	100,0%
Kadın	Kadın	Count	21	33	44	7	105
		% within Cinsiyet	20,0%	31,4%	41,9%	6,7%	100,0%
Total		Count	39	66	85	16	206
		% within Cinsiyet	18,9%	32,0%	41,3%	7,8%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcıların ibadete yönelmeleri üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 17,8’i ibadete yönelme açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 32,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 40,6’sı ibadete yönelme açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 8,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 20’si ibadete yönelme açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 31,4’ü ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 41,9’u ibadete yönelme açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 6,7’si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Genel oranlar incelendiğinde salgının katılımcıların ibadete yönelmeleri üzerindeki etkisinin fazla olduğu ve katılımcıların % 41,3’ünün salgınla birlikte ibadete daha çok önem verdikleri görülmüştür.

Tablo 51: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadetten Kaçınma” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “İbadetten Kaçınma” ilişkisi**

			İbadetten Kaçınma Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	72	17	3	9	101
		% within Cinsiyet	71,3%	16,8%	3,0%	8,9%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	72	17	3	13	105
		% within Cinsiyet	68,6%	16,2%	2,9%	12,4%	100,0%
Total		Count	144	34	6	22	206
		% within Cinsiyet	69,9%	16,5%	2,9%	10,7%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcıların ibadetten kaçınma üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 71,3’ü ibadetten kaçınma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 16,8’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 3’ü ibadetten kaçınma açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 8,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 68,6’sı ibadetten kaçınma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 16,2’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 12,4’ü ibadetten kaçınma açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 12,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Genel oranlar incelendiğinde salgının katılımcıların ibadetten kaçınmaları üzerindeki etkisinin çok az olduğu ve katılımcıların % 69,9’unun salgınla birlikte ibadetten kaçınma üzerinde salgının hiçbir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Tablo 52: Cinsiyet ile Salgına bağlı “İnsanlardan Uzaklaşma” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “İnsanlardan Uzaklaşma” ilişkisi**

			İnsanlardan Uzaklaşma Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	39	21	34	7	101
		% within Cinsiyet	38,6%	20,8%	33,7%	6,9%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	18	23	62	2	105
		% within Cinsiyet	17,1%	21,9%	59,0%	1,9%	100,0%
Total		Count	57	44	96	9	206
		% within Cinsiyet	27,7%	21,4%	46,6%	4,4%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcıların insanlardan uzaklaşma üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 38,6’sı insanlardan uzaklaşma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 20,8’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 33,7’si insanlardan uzaklaşma açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 6,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 17,1’i insanlardan uzaklaşma açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 21,9’u ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 59’u insanlardan uzaklaşma açısından salgının kendisini çok etkilendiğini; % 1,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Genel oranlar incelendiğinde salgının katılımcıların insanlardan uzaklaşma üzerindeki etkisinin çok az olduğu ve katılımcıların % 46,6’sının salgınla birlikte insanlardan uzaklaşma üzerinde salgının büyük bir etkisinin olduğu görülmüştür.

Tablo 53: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Aileyi Keşfetme” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Aileyi Keşfetme” ilişkisi**

			Aileyi Keşfetme Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	27	48	20	6	101
		% within Cinsiyet	26,7%	47,5%	19,8%	5,9%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	31	37	29	8	105
		% within Cinsiyet	29,5%	35,2%	27,6%	7,6%	100,0%
Total		Count	58	85	49	14	206
		% within Cinsiyet	28,2%	41,3%	23,8%	6,8%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcıların aileyi keşfetme üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 26,7’si aileyi keşfetme üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 47,5’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 19,8’si aileyi keşfetme üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 5,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 29,5’i aileyi keşfetme üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 35,2’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 27,6’sı aileyi keşfetme üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 7,6’sı ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Genel oranlar incelendiğinde salgının aileyi keşfetme üzerindeki etkisinin pek fazla olmadığı görülmüştür. Ayrıca ailenin keşfi üzerinde olumlu ve olumsuz yönde etkisinin eşit olduğu da görülmektedir.

Tablo 54: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Uyku Bozukluğu” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Uyku Bozukluğu” ilişkisi**

			Uyku Bozukluğu Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	39	29	30	3	101
		% within Cinsiyet	38,6%	28,7%	29,7%	3,0%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	29	32	43	1	105
		% within Cinsiyet	27,6%	30,5%	41,0%	1,0%	100,0%
Total		Count	68	61	73	4	206
		% within Cinsiyet	33,0%	29,6%	35,4%	1,9%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcılarda uyku bozukluğu meydana getirip getirmediği üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 38,6’sı uyku bozukluğu üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 28,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 29,7’si uyku bozukluğu üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 3’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 27,6’sı uyku bozukluğu üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 30,5’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 41’i uyku bozukluğu üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 1’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde salgının katılımcılarda uyku bozukluğu açısından etkilerinin eşit oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 55: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Korku Endişe” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Korku Endişe” ilişkisi**

			Korku ve Endişe Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	40	31	25	5	101
		% within Cinsiyet	39,6%	30,7%	24,8%	5,0%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	22	36	44	3	105
		% within Cinsiyet	21,0%	34,3%	41,9%	2,9%	100,0%
Total		Count	62	67	69	8	206
		% within Cinsiyet	30,1%	32,5%	33,5%	3,9%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcılarda korku ve endişeye neden olma durumu incelendiğinde erkek katılımcıların % 39,6’sı korku ve endişe açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; % 30,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 24,8’i salgına bağlı olarak korku ve endişe duygusunun arttığını; % 5’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 21’i korku ve endişe açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; % 34,3’ü ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 41,9’u salgına bağlı olarak korku ve endişe duygusunun arttığını; % 2,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde salgının katılımcılarda korku ve endişe neden olması açısından etkilerinin eşit oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 56: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Depresyon” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Depresyon” ilişkisi**

			Depresyon Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	27	28	42	4	101
		% within Cinsiyet	26,7%	27,7%	41,6%	4,0%	100,0%
Kadın	Kadın	Count	27	38	36	4	105
		% within Cinsiyet	25,7%	36,2%	34,3%	3,8%	100,0%
Total	Total	Count	54	66	78	8	206
		% within Cinsiyet	26,2%	32,0%	37,9%	3,9%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınının katılımcılarda depresyona neden olma durumu incelendiğinde erkek katılımcıların % 26,7’si depresyon açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; % 27,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 41,6’sı salgına bağlı olarak kendilerinde depresyon duygusunun arttığını; % 4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 25,7’si depresyon açısından salgının kendisini hiç etkilemediğini; % 36,2’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 34,3’ü salgına bağlı olarak depresyon duygusunun arttığını; % 3,8’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde salgının katılımcılarda depresyona neden olması açısından etkilerinin eşit oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 57: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Sigara tüketiminin artması” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Sigara tüketiminin artması” ilişkisi**

			Sigara Tüketiminin Artması Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	23	18	58	2	101
		% within Cinsiyet	22,8%	17,8%	57,4%	2,0%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	67	6	14	18	105
		% within Cinsiyet	63,8%	5,7%	13,3%	17,1%	100,0%
Total		Count	90	24	72	20	206
		% within Cinsiyet	43,7%	11,7%	35,0%	9,7%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınıyla birlikte katılımcıların sigara tüketimlerinin artması üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 22,8’i sigara tüketimi üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 17,8’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 57,4’ü sigara tüketimi üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 2’si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 63,8’i sigara tüketimi üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 5,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 13,3’ü sigara tüketimi üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 17,1’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar erkek katılımcılarda salgının sigara tüketimi üzerinde artışa neden olduğu; kadın katılımcılarda ise erkek katılımcıların aksine salgının sigara tüketimi üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 58: Cinsiyet ile Salgına bağlı “Alkol tüketiminin artması” ilişkisi**Cinsiyet ile Salgına bağlı “Alkol tüketiminin artması” ilişkisi**

			Alkol Tüketiminin Artması Düzeyi				
			1	2	3	4	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	54	23	15	9	101
		% within Cinsiyet	53,5%	22,8%	14,9%	8,9%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	77	6	5	17	105
		% within Cinsiyet	73,3%	5,7%	4,8%	16,2%	100,0%
Total		Count	131	29	20	26	206
		% within Cinsiyet	63,6%	14,1%	9,7%	12,6%	100,0%

*1,00- Hiç etkilenmedi 2,00- Ne etkilendi ne de etkilenmedi 3,00 Çok etkilendi 4,00- Fikrim yok

Koronavirüs salgınıyla birlikte katılımcıların alkol tüketimlerinin artması üzerindeki etkisinin cinsiyet bağlamında incelenmesi sonucunda erkek katılımcıların % 53,5’i alkol tüketimi üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 22,8’i ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 14,9’u alkol tüketimi üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 8,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların % 73,3’ü alkol tüketimi üzerinde salgının kendisini hiç etkilemediğini ifade etmiş; % 5,7’si ne etkilediğini ne de etkilemediğini; % 4,8’i alkol tüketimi üzerinde salgının kendisini çok etkilendiğini; % 16,2’si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar erkek ve kadın katılımcılarda salgının alkol tüketimi üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 59: Cinsiyet ile salgının olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi

		Cinsiyet ile salgının etkileri ilişkisi								
		Koronavirüs Salgınından Etkilenme Düzeyi								
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	Total
Cinsiyet Erkek	Count	20	1	27	11	12	21	7	2	101
	% within Cinsiyet	19,8%	1,0%	26,7%	10,9%	11,9%	20,8%	6,9%	2,0%	100,0%
Kadın	Count	15	1	10	27	24	18	8	2	105
	% within Cinsiyet	14,3%	1,0%	9,5%	25,7%	22,9%	17,1%	7,6%	1,9%	100,0%
Total	Count	35	2	37	38	36	39	15	4	206
	% within Cinsiyet	17,0%	1,0%	18,0%	18,4%	17,5%	18,9%	7,3%	1,9%	100,0%

*1,00- Salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması

2,00- Salgının yayılımını önlemek amacıyla uzaktan çalışma yönteminin uygulanması

3,00- Salgın nedeniyle iş veya gelirlerin azalması

4,00- Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi

5,00- Aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek

6,00- Sosyal çevre ya da arkadaşlarla vakit geçirememek

7,00- Herkese açık olarak yapılan Spor/Tiyatro/Sinema gibi etkinliklere katılmamak

8,00- Turizm amaçlı seyahat edememek

Koronavirüs salgınıyla birlikte ortaya çıkan etkilerin incelenmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen soruya erkek katılımcıların % 19,8'i salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 1'i uzaktan çalışma uygulamaları; % 26,7'si iş veya gelirlerin azalması; % 10,9'u okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 11,9'u aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek; % 20,8'i sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçirememek; % 6,9'u spor/tyatro/sinema gibi etkinliklerin iptal edilmesi; % 2'si ise turizm amaçlı seyahat edememek olduğunu belirtmiştir. Kadın katılımcılardan ise % 14,3'ü salgının

yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 1'i uzaktan çalışma uygulamaları; % 9,5'i iş veya gelirlerin azalması; % 25,7'si okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 22,9'u aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek; % 17,1'i sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçirememek; % 7,6'sı spor/teyatro/sinema gibi etkinliklerin iptal edilmesi; % 1,9'u ise turizm amaçlı seyahat edememek olduğunu belirtmiştir. Buna göre sosyal faaliyetlerin durdurulması katılımcıları daha çok etkilediği görülmüştür. Bu tabloda bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 60: Cinsiyet ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi

Cinsiyet ile tedbirlerin etkisi ilişkisi

			Salgın Tedbirlerinin Etkileri			
			1,00	2,00	3,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	68	28	5	101
		% within Cinsiyet	67,3%	27,7%	5,0%	100,0%
	Kadın	Count	70	28	7	105
		% within Cinsiyet	66,7%	26,7%	6,7%	100,0%
Total	Count		138	56	12	206
	% within Cinsiyet		67,0%	27,2%	5,8%	100,0%

*1,00- Olumsuz etkisi oldu 2,00- Nötr 3,00- Olumlu etkisi oldu

Erkek katılımcıların % 67,3'ü getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 27,7'si herhangi bir etkisinin olmadığını; % 5'i getirilen tedbirlerin olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Kadın katılımcıların ise % 66,7'si tedbirlerden olumsuz etkilendiğini; % 26,7'si herhangi bir etkisinin olmadığını, % 6,7'si ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Buna göre koronavirüs salgınının yayılımının önlenmesi amacıyla getirilen kısıtlamalardan olumsuz yönde etkilenenlerin oranı % 67 olduğu görülmektedir. Tabloda bulunan verilerde bu durumu doğrular niteliktedir.

Tablo 61: Cinsiyet ile salgının toplumsal etkileri arasındaki ilişki**Cinsiyet ile salgının toplumsal etkisi arasındaki ilişki**

			Salgının Toplumsal Etki Düzeyi					
			1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	17	4	1	32	47	101
		% within Cinsiyet	16,8%	4,0%	1,0%	31,7%	46,5%	100,0%
Cinsiyet	Kadın	Count	18	5	0	40	42	105
		% within Cinsiyet	17,1%	4,8%	0,0%	38,1%	40,0%	100,0%
Total		Count	35	9	1	72	89	206
		% within Cinsiyet	17,0%	4,4%	0,5%	35,0%	43,2%	100,0%

***1,00-** Kriz toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarını daha da ağırlaştırmıştır **2,00-** Aile içi şiddet artmıştır **3,00-** Boşanmalar artmıştır **4,00-** Toplumda depresyon, korku, endişe gibi psikolojik sorunlar giderek artmaya başlamıştır **5,00-** Hepsi

Koronavirüs salgınının toplumsal etkilerinin belirlenebilmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen soruya; erkek katılımcıların % 16,8'i salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 4'ü aile içi şiddetin arttığını; % 1'i boşanmaların arttığını; % 31,7'si toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 46,5'i ise tüm seçeneklere katıldığını ifade etmiştir. Kadın katılımcılarda ise % 17,1'i salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 4,8'i aile içi şiddetin arttığını; % 38,1'i toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 40'ının ise tüm seçeneklere katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 62: Cinsiyet ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki**Cinsiyet ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki**

			Siyasi Tutum ve Davranış Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	54	25	22	101
		% within Cinsiyet	53,5%	24,8%	21,8%	100,0%
	Kadın	Count	52	32	21	105
		% within Cinsiyet	49,5%	30,5%	20,0%	100,0%
Total	Count		106	57	43	206
	% within Cinsiyet		51,5%	27,7%	20,9%	100,0%

*1,00- Siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişiklik olmadı 2,00- Nötr 3,00- Mevcut siyasi tutum ve davranışlarım tamamen değişti

Cinsiyet ile salgına bağlı olarak katılımcıların siyasi tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yöneltilen soruya erkek katılımcıların % 53,5'i siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 24,8'i Nötr; % 21,8'i mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların ise % 49,5'i siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 30,5'i Nötr; % 20'si mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Buna göre katılımcıların yarısından fazlası siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere salgına bağlı olarak katılımcılardan beşte biri siyasi tutum ve davranışlarının değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 63: Cinsiyet ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişkisi**Cinsiyet ile salgına bağlı kişisel gelir ilişkisi**

			Salgına Bağlı Kişisel Gelir Düzeyi		
			1,00	2,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	63	38	101
		% within Cinsiyet	62,4%	37,6%	100,0%
	Kadın	Count	61	44	105
		% within Cinsiyet	58,1%	41,9%	100,0%
Total		Count	124	82	206
		% within Cinsiyet	60,2%	39,8%	100,0%

*1,00- Evet 2,00- Hayır

Cinsiyet ile gelir arasındaki etkinin belirlenebilmesi amacıyla erkek katılımcıların % 62,4'ü kişisel gelirinin etkilendiğini; % 37,6'sı gelirinin etkilendiğini ifade etmiştir. Kadın katılımcıların ise % 58,1'i gelirinin olumsuz etkilendiğini; % 41,9'u gelirinin etkilendiğini ifade etmiştir. Buna göre katılımcıların % 60,2'sinin salgından kaynaklı olarak gelirlerinde azalma yaşamışlardır.

Tablo 64: Cinsiyet ile nesiller arası sosyal ilişki

Cinsiyet ile nesiller arasındaki ilişki

			Nesiller Arası İlişki Düzeyi					
			1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	49	27	9	9	7	101
		% within Cinsiyet	48,5%	26,7%	8,9%	8,9%	6,9%	100,0%
Kadın	Count	47	31	11	10	6	105	
	% within Cinsiyet	44,8%	29,5%	10,5%	9,5%	5,7%	100,0%	
Total	Count	96	58	20	19	13	206	
	% within Cinsiyet	46,6%	28,2%	9,7%	9,2%	6,3%	100,0%	

*1,00- Aile büyükleri ile gençler arasında ilişkiler zorlaşmıştır 2,00- Yaşlılar için yalnızlık önemli bir hastalık unsurudur 3,00- Toplumda yaşlılar ve gençler suçluymuş gibi bir algı oluşmuştur 4,00- Birçok kişi yaşlılardan uzak durmaya başladı 5,00- Gelecekte yaşlıların yaşamı daha da zorlaşacak

Erkek katılımcıların % 48,5'i aile büyükleri ile gençler arasındaki ilişkilerin zorlaştığını; % 26,7'si yaşlılar için yalnızlığın önemli bir hastalık olduğunu; % 8,9'u toplumda yaşlılar ve gençler suçluymuş gibi bir algı oluştuğunu; % 8,9'u birçok kişinin yaşlılardan uzak durmaya başladığını; % 6,9'u ise gelecekte yaşlıların yaşamının daha da zorlaşacağını ifade etmiştir. Kadın katılımcıların ise % 44,8'i aile büyükleri ile gençler arasındaki ilişkilerin zorlaştığını; % 29,5'i yaşlılar için yalnızlığın önemli bir hastalık olduğunu; % 10,5'i toplumda yaşlılar ve gençler suçluymuş gibi bir algı oluştuğunu; % 9,5'i birçok kişinin yaşlılardan uzak durmaya başladığını; % 5,7'si ise gelecekte yaşlıların yaşamının daha da zorlaşacağını ifade etmiştir.

Tablo 65: Cinsiyet ile kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki**Cinsiyet ile salgınla mücadele amacıyla getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki**

			Getirilen Kısıtlamalara Uyma Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	39	24	35	3	101
		% within Cinsiyet	38,6%	23,8%	34,7%	3,0%	100,0%
Kadın	Kadın	Count	77	16	12	0	105
		% within Cinsiyet	73,3%	15,2%	11,4%	0,0%	100,0%
Total		Count	116	40	47	3	206
		% within Cinsiyet	56,3%	19,4%	22,8%	1,5%	100,0%

*1,00- Getirilen tüm kısıtlamalara tamamen uydum 2,00- Getirilen kısıtlamalara tam olarak uydüğüm söylenemez 3,00- Kısıtlamalara ilk zamanlarda uyuyordum ancak sonradan uymamaya başladım 4,00- Getirilen kısıtlamaların hiçbirine uymadım

Cinsiyet ile salgına bağlı olarak getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yöneltilen soruya erkek katılımcıların % 38,6'sı getirilen tüm kısıtlamalara uydüğünü; % 23,8'i getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 34,7'si kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uydüğünü ancak daha sonraları dikkat etmediğini; % 3'ü getirilen tüm kısıtlamalara uymadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların ise % 73,3'ü getirilen tüm kısıtlamalara uydüğünü; % 15,2'si getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 11,4'ü kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uydüğünü ancak daha sonraları dikkat etmediğini belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası getirilen kısıtlamalara tamamen uydüğünü belirtmiştir.

Tablo 66: Cinsiyet ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişki**Cinsiyet ile gelecekte beklenen beklenti ilişkisi**

			Gelecek Yaşamdan Beklenti Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Cinsiyet	Erkek	Count	40	29	32	101
		% within Cinsiyet	39,6%	28,7%	31,7%	100,0%
	Kadın	Count	40	37	28	105
		% within Cinsiyet	38,1%	35,2%	26,7%	100,0%
Total	Count		80	66	60	206
	% within Cinsiyet		38,8%	32,0%	29,1%	100,0%

*1,00- Geleceğimden umutluyum 2,00- Nötr 3,00- Gelecek yaşamımdan herhangi bir beklentim yok

Katılımcılara gelecekte beklenen beklentileri ile ilgili yöneltilen soruya erkek katılımcıların % 39,6'sı gelecekte yaşantısından umutlu olduğunu; % 28,7'si nötr; %31,7'si ise gelecekte yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların ise % 38,1'i gelecekte yaşantısından umutlu olduğunu; % 35,2'si nötr; % 26,7'si ise gelecekte yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların hemen hemen eşit oranda cevap verdikleri, ancak az bir farkla katılımcıların % 38'8'inin gelecekte yaşamlarından umutlu olduğu görülmüştür.

Tablo 67: Öğrenim durumu ile salgına yakalanma arasındaki ilişkisi**Öğrenim Durumu ile Salgına Yakalanma İlişkisi**

			Koronavirüs Salgınına Yakalanma Durumu			
			1,00	2,00	3,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	6	6	0	12
		% within Öğrenim Durumu	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	3	Count	18	19	1	38
		% within Öğrenim Durumu	47,4%	50,0%	2,6%	100,0%
	4	Count	14	19	1	34
		% within Öğrenim Durumu	41,2%	55,9%	2,9%	100,0%
	5	Count	31	63	1	95
		% within Öğrenim Durumu	32,6%	66,3%	1,1%	100,0%
	6	Count	16	11	0	27
		% within Öğrenim Durumu	59,3%	40,7%	0,0%	100,0%
Total		Count	85	118	3	206
		% within Öğrenim Durumu	41,3%	57,3%	1,5%	100,0%

*1,00- Evet 2,00- Hayır 3,00- Belirtmek istemiyorum

İlkokul mezunu katılımcıların % 50'si Koronavirüse yakalandıklarını; % 50'si yakalanmadığını belirtmişlerdir. Lise mezunu katılımcıların % 47,4'ü Koronavirüse yakalandıklarını; % 50'si yakalanmadığını; % 2,6'sı ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Önlisans mezunu katılımcıların % 41,2'si Koronavirüse yakalandıklarını; % 55,9'u yakalanmadığını; % 2,9'u ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Lisans mezunu katılımcıların % 32,62'si Koronavirüse yakalandıklarını; % 66,3'ü yakalanmadığını; % 1,1'i ise cevaplamaktan kaçınmıştır. Lisansüstü mezunu katılımcıların % 59,3'ü Koronavirüse yakalandıklarını; % 40,7'si yakalanmadığını belirtmiştir. Buna göre Lisansüstü mezunlarının Koronavirüse yakalanma oranı diğer öğrenim durumlarına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 68: Öğrenim durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi

Öğrenim Durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri ilişkisi

			Tedbirlerin Olumsuz Etkisi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	1	0	9	2	12
		% within Öğrenim Durumu	8,3%	0,0%	75,0%	16,7%	100,0%
	3	Count	5	8	8	17	38
		% within Öğrenim Durumu	13,2%	21,1%	21,1%	44,7%	100,0%
	4	Count	2	5	10	17	34
		% within Öğrenim Durumu	5,9%	14,7%	29,4%	50,0%	100,0%
	5	Count	10	11	43	31	95
		% within Öğrenim Durumu	10,5%	11,6%	45,3%	32,6%	100,0%
	6	Count	1	3	12	11	27
		% within Öğrenim Durumu	3,7%	11,1%	44,4%	40,7%	100,0%
Total		Count	19	27	82	78	206
		% within Öğrenim Durumu	9,2%	13,1%	39,8%	37,9%	100,0%

*1,00- Etkilenmedi 2,00- Nötr 3,00- Orta derecede etkilendi 4,00- Çok etkilendi

İlkokul mezunu katılımcıların % 8,3'ü getirilen kısıtlamalardan hiç etkilendiğini; % 75'i orta derecede etkilendiğini, % 16,7'si ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Lise mezunu katılımcılardan % 13,2'si getirilen kısıtlamalardan hiç etkilendiğini, % 21,1'i Nötr, % 21,1'i orta derecede etkilendiğini, % 44,7'si ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Önlisans mezunu katılımcılardan % 5,9'u getirilen kısıtlamalardan hiç etkilendiğini, % 14,7'si Nötr, % 29,4'ü orta derecede etkilendiğini, % 50'si ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcılardan % 10,5'i getirilen kısıtlamalardan hiç etkilendiğini, % 11,6'sı Nötr, % 45,3'ü orta derecede etkilendiğini, % 32,6'sı ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun olan katılımcılardan ise % 3,7'si getirilen kısıtlamalardan hiç etkilendiğini, % 11,1'i Nötr, % 44,4'ü orta derecede etkilendiğini, % 40,7'si ise

çok etkilendiğini belirtmiştir. Buna göre tüm öğrenim kademelerindeki katılımcıların salgına bağlı olarak getirilen kısıtlamalardan etkilenme oranı eşit ve yüksek olduğu görülmüştür. Bu tabloda bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 69: Öğrenim durumu ile salgının etkileri arasındaki ilişkisi

			Koronavirüs Salgınından Etkilenme Düzeyi								
			1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	1	0	1	3	5	2	0	0	12
		% within Öğrenim Durumu	8,3%	0,0%	8,3%	25,0%	41,7%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%
3	Count	9	0	7	12	6	4	0	0	38	
	% within Öğrenim Durumu	23,7%	0,0%	18,4%	31,6%	15,8%	10,5%	0,0%	0,0%	100,0%	
4	Count	4	1	14	2	7	3	2	1	34	
	% within Öğrenim Durumu	11,8%	2,9%	41,2%	5,9%	20,6%	8,8%	5,9%	2,9%	100,0%	
5	Count	14	1	14	15	18	24	6	3	95	
	% within Öğrenim Durumu	14,7%	1,1%	14,7%	15,8%	18,9%	25,3%	6,3%	3,2%	100,0%	
6	Count	7	0	1	6	0	6	7	0	27	
	% within Öğrenim Durumu	25,9%	0,0%	3,7%	22,2%	0,0%	22,2%	25,9%	0,0%	100,0%	
Total	Count	35	2	37	38	36	39	15	4	206	
	% within Öğrenim Durumu	17,0%	1,0%	18,0%	18,4%	17,5%	18,9%	7,3%	1,9%	100,0%	

*1,00- Salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması

2,00- Salgının yayılımını önlemek amacıyla uzaktan çalışma yönteminin uygulanması

3,00- Salgın nedeniyle iş veya gelirlerin azalması

4,00- Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi

5,00- Aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek

6,00- Sosyal çevre ya da arkadaşlarla vakit geçirememek

7,00- Herkese açık olarak yapılan Spor/Tiyatro/Sinema gibi etkinliklere katılmamak

8,00- Turizm amaçlı seyahat edememek

Koronavirüs salgınıyla birlikte ortaya çıkan etkilerin incelenmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen soruya ilkökul mezunu katılımcıların % 8,3'ü salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 8,3'ü iş veya gelirlerin azalması; % 25'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 41,7'si aile ve yakın akrabalarla vakit geçiremediği; % 16,7'si sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçiremediğini belirtmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 23,7'si salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 15,8'i iş veya gelirlerin azalması; % 10,5'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesinden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir. Önlisans mezunu katılımcıların % 11,8'i salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 2,9'u uzaktan çalışma yönteminin uygulanması; % 41,2'si iş veya gelirlerin azalması; % 5,9'u okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 20,6'sı aile ve yakın akrabalarla vakit geçiremediği; % 8,8'si sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçiremediği; % 5,9'u spor/tyatro/sinema gibi etkinliklerin iptal edilmesi; belirtmiştir. % 2,9'u ise turizm amaçlı seyahat edemediği için olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 14,7'si salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 1,1'i uzaktan çalışma yönteminin uygulanması; % 14,7'si iş veya gelirlerin azalması; % 15,8'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 18,9'u aile ve yakın akrabalarla vakit geçiremediği; % 25,3'ü sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçiremediği; % 6,3'ü spor/tyatro/sinema gibi etkinliklerin iptal edilmesi; belirtmiştir. % 3,2'ü ise turizm amaçlı seyahat edemediği için olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun katılımcıların % 25,9'u salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması; % 3,7'si iş veya gelirlerin azalması; % 22,2'si okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 22,2'si sosyal çevre ve arkadaşlarla vakit geçiremediği; % 25,9'u spor/tyatro/sinema

gibi etkinliklerin iptal edilmesinin kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Buna göre sosyal faaliyetlerin durdurulması katılımcıları daha çok etkilediği görülmüştür. Bu tabloda bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 70: Öğrenim durumu ile tedbirlerin olumsuz etkisi arasındaki ilişkisi

Öğrenim Durumu ile tedbirlerin etkisi ilişkisi

		Salgın Tedbirlerinin Etkileri			
		1,00	2,00	3,00	Total
Öğrenim Durumu 2	Count	7	4	1	12
	% within Öğrenim Durumu	58,3%	33,3%	8,3%	100,0%
3	Count	25	10	3	38
	% within Öğrenim Durumu	65,8%	26,3%	7,9%	100,0%
4	Count	25	8	1	34
	% within Öğrenim Durumu	73,5%	23,5%	2,9%	100,0%
5	Count	58	30	7	95
	% within Öğrenim Durumu	61,1%	31,6%	7,4%	100,0%
6	Count	23	4	0	27
	% within Öğrenim Durumu	85,2%	14,8%	0,0%	100,0%
Total	Count	138	56	12	206
	% within Öğrenim Durumu	67,0%	27,2%	5,8%	100,0%

*1,00- Olumsuz etkisi oldu 2,00- Nötr 3,00- Olumlu etkisi oldu

İlkokul mezunu katılımcıların % 58,3'ü getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 33,3'ü herhangi bir etkisinin olmadığını; % 8,3'ü getirilen tedbirlerin olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 65,8'i getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 26,3'ü herhangi bir etkisinin olmadığını; % 7,9'u getirilen tedbirlerin olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 73,5'i getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 23,5'i herhangi bir etkisinin olmadığını; % 2,9'u getirilen tedbirlerin olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 61,1'i getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 31,6'sı herhangi bir etkisinin olmadığını; % 7,4'ü getirilen tedbirlerin olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun katılımcıların % 85,2'si getirilen tedbirlerin olumsuz etkisinin olduğunu; % 14,8'i herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Buna göre koronavirüs salgınının yayılımının önlenmesi amacıyla getirilen kısıtlamalardan olumsuz yönde etkilenenlerin oranı % 67 olduğu görülmektedir. Tabloda bulunan verilerde bu durumu doğrular niteliktedir.

Tablo 71: Öğrenim Durumu ile salgının toplumsal etkileri arasındaki ilişkisi

Öğrenim Durumu ile salgının toplumsal etkisi arasındaki ilişkisi

			Salgının Toplumsal Etki Düzeyi					
			1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	2	1	0	6	3	12
		% within Öğrenim Durumu	16,7%	8,3%	0,0%	50,0%	25,0%	100,0%
	3	Count	5	3	0	12	18	38
		% within Öğrenim Durumu	13,2%	7,9%	0,0%	31,6%	47,4%	100,0%
	4	Count	6	2	0	12	14	34
		% within Öğrenim Durumu	17,6%	5,9%	0,0%	35,3%	41,2%	100,0%
	5	Count	18	3	1	37	36	95
		% within Öğrenim Durumu	18,9%	3,2%	1,1%	38,9%	37,9%	100,0%
	6	Count	4	0	0	5	18	27
		% within Öğrenim Durumu	14,8%	0,0%	0,0%	18,5%	66,7%	100,0%
Total		Count	35	9	1	72	89	206
		% within Öğrenim Durumu	17,0%	4,4%	0,5%	35,0%	43,2%	100,0%

*1,00- Kriz toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarını daha da ağırlaştırmıştır 2,00- Aile içi şiddet artmıştır 3,00- Boşanmalar artmıştır 4,00- Toplumda depresyon, korku, endişe gibi psikolojik sorunlar giderek artmaya başlamıştır 5,00- Hepsi

Koronavirüs salgınının toplumsal etkilerinin belirlenebilmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen soruya; ilkokul mezunu katılımcıların % 16,7'si salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 8,3'ü aile içi şiddetin arttığını; % 50'si toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 25'i ise tüm seçeneklere katıldığını ifade etmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 13,2'si salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 7,9'u aile içi şiddetin arttığını; % 31,6'sı toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 47,4'ü ise tüm seçeneklere katıldığını belirtmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 17,6'sı salgına bağlı olarak meydana

gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 5,9'u aile içi şiddetin arttığını; % 35,3'ü toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 41,2'si ise tüm seçeneklere katıldığını belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 19,9'u salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 3,2'si aile içi şiddetin arttığını; % 1,1'i boşanmaların arttığını; % 38,9'u toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 37,9'u ise tüm seçeneklere katıldığını belirtmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun olan katılımcıların % 14,8'i salgına bağlı olarak meydana gelen krizin toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarının daha da arttığını; % 18,5'i toplumda psikolojik sorunların arttığını; % 66,7'si ise tüm seçeneklere katıldığını belirtmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde tüm seçeneklere katıldığını belirten katılımcıların oranı diğer seçeneklerden daha çok olduğu görülmektedir.

Tablo 72: Öğrenim durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki

Öğrenim Durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki

			Siyasi Tutum ve Davranış Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	11	0	1	12
		% within Öğrenim Durumu	91,7%	0,0%	8,3%	100,0%
	3	Count	18	7	13	38
		% within Öğrenim Durumu	47,4%	18,4%	34,2%	100,0%
	4	Count	17	9	8	34
		% within Öğrenim Durumu	50,0%	26,5%	23,5%	100,0%
	5	Count	52	29	14	95
		% within Öğrenim Durumu	54,7%	30,5%	14,7%	100,0%
	6	Count	8	12	7	27
		% within Öğrenim Durumu	29,6%	44,4%	25,9%	100,0%
Total		Count	106	57	43	206
		% within Öğrenim Durumu	51,5%	27,7%	20,9%	100,0%

*1,00- Siyasi tutum ve davranışlarımda herhangi bir değişiklik olmadı 2,00- Nötr 3,00- Mevcut siyasi tutum ve davranışlarım tamamen değişti

Öğrenim durumu ile salgına bağlı olarak katılımcıların siyasi tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yöneltilen soruya ilkokul mezunu katılımcıların % 91,7'si siyasi düşüncesinde bir değişiklik olmadığını; % 8,3'ü ise siyasi tutumlarının tamamen değiştiğini ifade etmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 47,4'ü siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 18,4'ü Nötr; % 34,2'si mevcut siyasi tutum ve davranışlarının tamamen değiştiğini belirtmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 50'si siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 26,5'i Nötr; % 23,5'i mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 54,7'si siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 30,5'i Nötr; % 14,7'si mevcut siyasi tutum ve

davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını ifade etmiştir. Lisansüstü alanlardan mezun katılımcıların ise % 29,6'sı siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 44,4'ü Nötr; % 25,9'u mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını ifade etmişlerdir.

Buna göre katılımcıların yarısından fazlası siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere salgına bağlı olarak katılımcılardan beşte biri siyasi tutum ve davranışlarının değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 73: Öğrenim durumu ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişki

			Salgına Bağlı Kişisel Gelir Düzeyi		
			1,00	2,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	7	5	12
		% within Öğrenim Durumu	58,3%	41,7%	100,0%
	3	Count	27	11	38
		% within Öğrenim Durumu	71,1%	28,9%	100,0%
	4	Count	27	7	34
		% within Öğrenim Durumu	79,4%	20,6%	100,0%
	5	Count	49	46	95
		% within Öğrenim Durumu	51,6%	48,4%	100,0%
	6	Count	14	13	27
		% within Öğrenim Durumu	51,9%	48,1%	100,0%
Total		Count	124	82	206
		% within Öğrenim Durumu	60,2%	39,8%	100,0%

*1,00- Evet 2,00- Hayır

Öğrenim durumu ile gelir arasındaki etkinin belirlenebilmesi amacıyla yönetilen soruya ilkökul mezunu katılımcıların % 58,3'ü kişisel gelirinin etkilendiğini; % 41,7'si gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 71,1'i kişisel gelirinin etkilendiğini; % 28,9'u gelirinin etkilenmediğini belirtmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 79,4'ü kişisel gelirinin etkilendiğini; % 20,6'sı gelirinin etkilenmediğini belirtmişlerdir. Lisans mezunu katılımcıların % 51,6'sı kişisel gelirinin etkilendiğini; % 48,4'ü gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun olan katılımcıların %

51,9'u kişisel gelirinin etkilendiğini; % 48,1'i gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Buna göre katılımcıların % 60,2'sinin salgından kaynaklı olarak gelirlerinde azalma yaşamışlardır.

Tablo 74: Öğrenim durumu ile salgınla mücadele amacıyla getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki

Öğrenim Durumu ile salgınla mücadele amacıyla getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişki

			Getirilen Kısıtlamalara Uyma Düzeyi				
			1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	9	1	1	1	12
		% within Öğrenim Durumu	75,0%	8,3%	8,3%	8,3%	100,0%
	3	Count	21	11	6	0	38
		% within Öğrenim Durumu	55,3%	28,9%	15,8%	0,0%	100,0%
	4	Count	17	10	7	0	34
		% within Öğrenim Durumu	50,0%	29,4%	20,6%	0,0%	100,0%
	5	Count	55	13	25	2	95
		% within Öğrenim Durumu	57,9%	13,7%	26,3%	2,1%	100,0%
	6	Count	14	5	8	0	27
		% within Öğrenim Durumu	51,9%	18,5%	29,6%	0,0%	100,0%
Total		Count	116	40	47	3	206
		% within Öğrenim Durumu	56,3%	19,4%	22,8%	1,5%	100,0%

*1,00- Getirilen tüm kısıtlamalara tamamen uydum 2,00- Getirilen kısıtlamalara tam olarak uyduğum söylenemez 3,00- Kısıtlamalara ilk zamanlarda uyuyordum ancak sonradan uymamaya başladım 4,00- Getirilen kısıtlamaların hiçbirine uymadım

Öğrenim durumu ile salgına bağlı olarak getirilen kısıtlamalara uyma arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yöneltilen soruya ilköğretim mezunu katılımcıların % 75'i getirilen tüm kısıtlamalara uyduğunu; % 83'ü getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 8,3'ü kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uyduğunu ancak daha sonraları dikkat etmediğini; % 8,3'ü getirilen tüm kısıtlamalara uymadığını belirtmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 55,3'ü getirilen tüm kısıtlamalara

uyduğunu; % 28,9'u getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 15,8'i kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uyduğunu ancak daha sonraları dikkat etmediğini ifade etmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 50'si getirilen tüm kısıtlamalara uyduğunu; % 29,4'ü getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 20,6'sı kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uyduğunu ancak daha sonraları dikkat etmediğini belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 57,9'u getirilen tüm kısıtlamalara uyduğunu; % 13,7'si getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 26,3'ü kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uyduğunu ancak daha sonraları dikkat etmediğini; % 2,1'i getirilen tüm kısıtlamalara uymadığını ifade etmiştir. Lisansüstü bölümlerden mezun katılımcıların % 51,9'u getirilen tüm kısıtlamalara uyduğunu; % 18,5'i getirilen kısıtlamalara tam olarak uymadığını; % 29,6'sı kısıtlamaların ilk başladığı tarihlerde uyduğunu ancak daha sonraları dikkat etmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 75: Öğrenim durumu ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişki

Öğrenim Durumu ile gelecekte beklenen beklenti ilişkisi

			Gelecek Yaşamdan Beklenti Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Öğrenim Durumu	2	Count	9	2	1	12
		% within Öğrenim Durumu	75,0%	16,7%	8,3%	100,0%
	3	Count	12	13	13	38
		% within Öğrenim Durumu	31,6%	34,2%	34,2%	100,0%
	4	Count	12	10	12	34
		% within Öğrenim Durumu	35,3%	29,4%	35,3%	100,0%
	5	Count	38	31	26	95
		% within Öğrenim Durumu	40,0%	32,6%	27,4%	100,0%
	6	Count	9	10	8	27
		% within Öğrenim Durumu	33,3%	37,0%	29,6%	100,0%
Total		Count	80	66	60	206
		% within Öğrenim Durumu	38,8%	32,0%	29,1%	100,0%

*1,00- Geleceğimden umutluyum 2,00- Nötr 3,00- Gelecek yaşamımdan herhangi bir beklentim yok

Katılımcılara gelecekte beklenen beklentileri ile ilgili yöneltilen soruya ilköğretim mezunu katılımcıların % 75'i gelecekteki yaşamından umutlu olduğunu; % 16,7'si nötr; % 8,3'ü ise gelecekteki yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Lise mezunu katılımcıların % 31,6'sı gelecekteki yaşamından umutlu olduğunu; % 34,2'si nötr; % 34,2'si ise gelecekteki yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Önlisans mezunu katılımcıların % 35,3'ü gelecekteki yaşamından umutlu olduğunu; % 29,4'ü nötr; % 35,3'ü ise gelecekteki yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Lisans mezunu katılımcıların % 40'ı gelecekteki yaşamından umutlu olduğunu; % 32,6'sı nötr; % 27,4'ü ise gelecekteki yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını ifade etmiştir. Lisansüstü alanlardan mezun olan katılımcıların % 33,3'ü gelecekteki yaşamından umutlu olduğunu; % 37'si nötr; %

29,6'sı ise gelecek yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Sonuçlar incelendiğinde tüm eğitim kademelerinde geleceğinden umutlu olduğunu belirtenlerin oranları daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 76: Çalışma durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri arasındaki ilişkisi

Çalışma Durumu ile tedbirlerin olumsuz etkileri ilişkisi

		Tedbirlerin Olumsuz Etkisi				
		1,00	2,00	3,00	4,00	Total
Çalışma Durumu 1	Count	11	14	46	28	99
	% within Çalışma Durumu	11,1%	14,1%	46,5%	28,3%	100,0%
2	Count	7	10	30	33	80
	% within Çalışma Durumu	8,8%	12,5%	37,5%	41,3%	100,0%
3	Count	1	1	4	16	22
	% within Çalışma Durumu	4,5%	4,5%	18,2%	72,7%	100,0%
4	Count	0	2	2	1	5
	% within Çalışma Durumu	0,0%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Total	Count	19	27	82	78	206
	% within Çalışma Durumu	9,2%	13,1%	39,8%	37,9%	100,0%

*1,00- Etkilenmedi 2,00- Nötr 3,00- Orta derecede etkilendi 4,00- Çok etkilendi

Genel tablo incelendiğinde çalışmadığını belirtenlerden % 11,1'i tedbirlerden etkilendiğini; % 14,1'i ne etkilendi nede etkilenmedi; % 46,5'i orta derecede etkilendiğini; % 28,3'ü ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Ücretli çalıştığını ifade eden katılımcılardan % 8,8'i tedbirlerden etkilendiğini; % 12,5'i ne etkilendi nede etkilenmedi; % 37,5'i orta derecede etkilendiğini; % 41,3'ü ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Kendi işinde çalıştığını ifade eden katılımcılardan % 4,5'i tedbirlerden etkilendiğini; % 4,5'i ne etkilendi nede etkilenmedi; % 18,2'si orta derecede etkilendiğini; % 72,7'si ise çok etkilendiğini belirtmiştir. Tabloya göre salgına bağlı

olarak getirilen kısıtlamaların daha çok kendi işinde çalışanları etkilediği görülmektedir. Tabloda bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 77: Çalışma durumu ile aile içi iletişim arasındaki ilişkisi

			Çalışma Durumu ile aile içi iletişim ilişkisi			
			Aile İçi İletişim Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Çalışma Durumu 1	Count		21	48	30	99
	% within Çalışma Durumu		21,2%	48,5%	30,3%	100,0%
2	Count		17	40	23	80
	% within Çalışma Durumu		21,3%	50,0%	28,8%	100,0%
3	Count		3	13	6	22
	% within Çalışma Durumu		13,6%	59,1%	27,3%	100,0%
4	Count		1	1	3	5
	% within Çalışma Durumu		20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
Total	Count		42	102	62	206
	% within Çalışma Durumu		20,4%	49,5%	30,1%	100,0%

*1,00- Olumlu 2,00- Nötr 3,00- Olumsuz

Çalışma durumu ile aile içi iletişim arasındaki ilişkinin Koronavirüs salgınıyla olan etkisinin belirlenebilmesi amacıyla çalışmadığını belirtenlerden % 21,2'si aile içi iletişiminin olumlu yönde etkilendiğini; % 48,5'i ne etkilendi nede etkilenmedi; % 30,3'ü orta derecede etkilendiğini belirtmiştir. Ücretli çalıştığını belirtenlerden % 21,3'ü aile içi iletişiminin olumlu yönde etkilendiğini; % 50'si ne etkilendi nede etkilenmedi; % 28,8'i orta derecede etkilendiğini belirtmiştir. Kendi işinde çalıştığını belirtenlerden % 13,6'sı aile içi iletişiminin olumlu yönde etkilendiğini; % 59,1'i ne etkilendi nede etkilenmedi; % 27,3'ü orta derecede etkilendiğini belirtmiştir. Buna göre aile içi iletişimin çalışma durumu ile olan ilişkisi incelendiğinde katılımcıların yarısı ne olumlu ne de olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir.

Tablo 78: Çalışma durumu ile salgının etkileri arasındaki ilişkisi

			Koronavirüs Salgınından Etkilenme Düzeyi							Total	
			1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00		8,00
Çalışma Durumu	1	Count	12	0	9	28	21	22	5	2	99
		% within Çalışma Durumu	12,1%	0,0%	9,1%	28,3%	21,2%	22,2%	5,1%	2,0%	100,0%
	2	Count	13	1	17	7	14	17	9	2	80
		% within Çalışma Durumu	16,3%	1,3%	21,3%	8,8%	17,5%	21,3%	11,3%	2,5%	100,0%
	3	Count	8	1	10	2	1	0	0	0	22
		% within Çalışma Durumu	36,4%	4,5%	45,5%	9,1%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	4	Count	2	0	1	1	0	0	1	0	5
		% within Çalışma Durumu	40,0%	0,0%	20,0%	20,0%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	35	2	37	38	36	39	15	4	206
		% within Çalışma Durumu	17,0%	1,0%	18,0%	18,4%	17,5%	18,9%	7,3%	1,9%	100,0%

*1,00- Salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması

2,00- Salgının yayılımını önlemek amacıyla uzaktan çalışma yönteminin uygulanması

3,00- Salgın nedeniyle iş veya gelirlerin azalması

4,00- Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi

5,00- Aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek

6,00- Sosyal çevre ya da arkadaşlarla vakit geçirememek

7,00- Herkese açık olarak yapılan Spor/Tiyatro/Sinema gibi etkinliklere katılamamak

8,00- Turizm amaçlı seyahat edememek

Çalışma durumu ile salgın sonucu ortaya çıkan durumların katılımcılar üzerindeki etkisinin belirlenebilmesi amacıyla çalışmadığını belirtenlerden % 12,1'i bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 9,1'i gelir ya da iş kaybı; % 28,3'ü okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 21,2'si aile ile vakit geçiremediğini; % 22,2'si sosyal çevre ile vakit geçirmedeğini; % 5,1'i herkese açık etkinliklerin durdurulması; % 2'si turizm amaçlı seyahat edemediğini belirtmiştir. Ücretli çalıştığını belirtenlerden % 16,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 1,3'ü uzaktan çalışma yönteminin uygulanması; % 21,3'ü gelir ya

da iş kaybı; % 8,8'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 17,5'i aile ile vakit geçiremediğini; % 21,3'ü sosyal çevre ile vakit geçirmediklerini; % 11,3'ü herkese açık etkinliklerin durdurulması; % 2,5'i turizm amaçlı seyahat edemediklerini belirtmiştir. Kendi işinde çalıştığını belirtenlerden % 36,4'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 4,5'i uzaktan çalışma yönteminin uygulanması; % 45,5'i gelir ya da iş kaybı; % 9,1'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 4,5'i aile ile vakit geçiremediklerini belirtmiştir.

Tablo 79: Çalışma durumu ile tedbirler arasındaki etki

			Çalışma Durumu ile tedbirlerin etkisi ilişkisi			
			Salgın Tedbirlerinin Etkileri			
			1,00	2,00	3,00	Total
Çalışma Durumu	1	Count	70	22	7	99
		% within Çalışma Durumu	70,7%	22,2%	7,1%	100,0%
	2	Count	50	26	4	80
		% within Çalışma Durumu	62,5%	32,5%	5,0%	100,0%
	3	Count	14	8	0	22
		% within Çalışma Durumu	63,6%	36,4%	0,0%	100,0%
	4	Count	4	0	1	5
		% within Çalışma Durumu	80,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Total		Count	138	56	12	206
		% within Çalışma Durumu	67,0%	27,2%	5,8%	100,0%

*1,00- Olumsuz etkisi oldu 2,00- Nötr 3,00- Olumlu etkisi oldu

Çalışma durumu ile getirilen tedbirler arasındaki belirlenebilmesi amacıyla çalışmadığını belirtenlerden % 70,7'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 22,2'si ne etkilendi nede etkilenmediğini; % 7,1'i ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Ücretli çalıştığını belirtenlerden % 62,5'i getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 32,5'i ne etkilendi nede etkilenmediğini; % 5'i ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Kendi işinde çalıştığını belirtenlerden % 63,6'sı getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 36,4'ü ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 80: Çalışma durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki

Çalışma Durumu ile siyasi tutum ve davranışlar arasındaki ilişki

			Siyasi Tutum ve Davranış Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Çalışma Durumu	1	Count	51	29	19	99
		% within Çalışma Durumu	51,5%	29,3%	19,2%	100,0%
	2	Count	45	19	16	80
		% within Çalışma Durumu	56,3%	23,8%	20,0%	100,0%
	3	Count	8	6	8	22
		% within Çalışma Durumu	36,4%	27,3%	36,4%	100,0%
	4	Count	2	3	0	5
		% within Çalışma Durumu	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	106	57	43	206
		% within Çalışma Durumu	51,5%	27,7%	20,9%	100,0%

*1,00- Siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişiklik olmadı 2,00- Nötr 3,00- Mevcut siyasi tutum ve davranışların tamamen değişti

Çalışma durumu ile salgına bağlı olarak katılımcıların siyasi tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yöneltilen soruya çalışmayan katılımcıların % 51,5'i siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 29,3'ü Nötr; % 19,2'si mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Ücretli çalışan katılımcıların % 56,3'ü siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 23,8'i Nötr; % 20'si mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Kendi içinde çalışan katılımcıların % 36,4'ü siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını; % 27,3'ü Nötr; % 36,4'ü mevcut siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir.

Buna göre katılımcıların yarısından fazlası siyasi tutum ve davranışlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere salgına bağlı olarak katılımcılardan beşte biri siyasi tutum ve davranışlarının değiştiğini belirtmiştir.

Tablo 81: Çalışma durumu ile salgına bağlı kişisel gelir arasındaki ilişki

			Salgına Bağlı Kişisel Gelir Düzeyi		
			1,00	2,00	Total
Çalışma Durumu	1	Count	58	41	99
		% within Çalışma Durumu	58,6%	41,4%	100,0%
	2	Count	44	36	80
		% within Çalışma Durumu	55,0%	45,0%	100,0%
	3	Count	18	4	22
		% within Çalışma Durumu	81,8%	18,2%	100,0%
	4	Count	4	1	5
		% within Çalışma Durumu	80,0%	20,0%	100,0%
Total		Count	124	82	206
		% within Çalışma Durumu	60,2%	39,8%	100,0%

*1,00- Evet 2,00- Hayır

Çalışma durumu ile gelir arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla çalışmayan katılımcıların % 58,6'sı kişisel gelirinin etkilendiğini; % 41,4'ü gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Ücretli çalışan katılımcıların % 55'i gelirinin olumsuz etkilendiğini; % 45'i gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Kendi işinde çalışan katılımcıların % 81,8'i gelirinin olumsuz etkilendiğini; % 18,2'si gelirinin etkilenmediğini ifade etmiştir. Buna göre toplam katılımcıların % 60,2'si kişisel gelirin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmiştir. Kendi işinde çalıştığını belirten katılımcıların diğer katılımcılara göre daha çok etkilendiği görülmektedir.

Tablo 82: Çalışma durumu ile gelecekte beklenen beklenti arasındaki ilişki

			Gelecek Yaşamdan Beklenti Düzeyi			
			1,00	2,00	3,00	Total
Çalışma Durumu 1	Count		38	27	34	99
	% within Çalışma Durumu		38,4%	27,3%	34,3%	100,0%
2	Count		33	30	17	80
	% within Çalışma Durumu		41,3%	37,5%	21,3%	100,0%
3	Count		7	7	8	22
	% within Çalışma Durumu		31,8%	31,8%	36,4%	100,0%
4	Count		2	2	1	5
	% within Çalışma Durumu		40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Total	Count		80	66	60	206
	% within Çalışma Durumu		38,8%	32,0%	29,1%	100,0%

*1,00- Geleceğimden umutluyum 2,00- Nötr 3,00- Gelecek yaşamımdan herhangi bir beklentim yok

Katılımcılara gelecekte beklenen beklentileri ile ilgili yöneltilen soruya çalışmayan katılımcıların % 38,4'ü gelecek yaşantısından umutlu olduğunu; % 27,3'ü nötr; %34,3'ü ise gelecek yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Ücretli çalıştığını belirten katılımcıların % 41,3'ü gelecek yaşantısından umutlu olduğunu; % 37,5'i nötr; % 21,3'si ise gelecek yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Kendi işinde çalıştığını belirten katılımcıların % 31,8'i gelecek yaşantısından umutlu olduğunu; % 31,8'i nötr; % 36,4'ü ise gelecek yaşamından herhangi bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların hemen hemen eşit oranda cevap verdikleri, ancak az bir farkla katılımcıların % 38'8'inin gelecek yaşamlarından umutlu olduğu görülmüştür.

Tablo 83: Yaşanılan şehir ile salgın sonucu etkilenilen durumlar arası ilişki

Yaşanılan şehir ile salgın sonucu etkilenilen durumlar arası ilişki

		Koronavirüs Salgımından Etkilenme Düzeyi								
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	Total
Yaşanılan şehir	1 Count	6	1	8	0	1	7	3	0	26
	% within Yaşanılan şehir	23,1%	3,8%	30,8%	0,0%	3,8%	26,9%	11,5%	0,0%	100,0%
2	Count	17	1	17	25	25	24	9	3	121
	% within Yaşanılan şehir	14,0%	0,8%	14,0%	20,7%	20,7%	19,8%	7,4%	2,5%	100,0%
3	Count	1	0	2	2	1	0	0	1	7
	% within Yaşanılan şehir	14,3%	0,0%	28,6%	28,6%	14,3%	0,0%	0,0%	14,3%	100,0%
4	Count	2	0	0	0	1	1	1	0	5
	% within Yaşanılan şehir	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	20,0%	20,0%	0,0%	100,0%
5	Count	1	0	0	2	5	4	2	0	14
	% within Yaşanılan şehir	7,1%	0,0%	0,0%	14,3%	35,7%	28,6%	14,3%	0,0%	100,0%
6	Count	0	0	1	3	0	1	0	0	5
	% within Yaşanılan şehir	0,0%	0,0%	20,0%	60,0%	0,0%	20,0%	0,0%	0,0%	100,0%
7	Count	2	0	2	0	0	0	0	0	4
	% within Yaşanılan şehir	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
8	Count	0	0	0	3	1	0	0	0	4
	% within Yaşanılan şehir	0,0%	0,0%	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
9	Count	1	0	2	0	0	0	0	0	3
	% within Yaşanılan şehir	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
10	Count	1	0	1	0	0	1	0	0	3
	% within Yaşanılan şehir	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
11	Count	2	0	0	2	1	1	0	0	6

	% within	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	16,7%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	Yaşanılan şehir									%
12	Count	1	0	3	1	0	0	0	0	5
	% within	20,0%	0,0%	60,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Yaşanılan şehir									%
13	Count	1	0	1	0	1	0	0	0	3
	% within	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Yaşanılan şehir									%
Total	Count	35	2	37	38	36	39	15	4	206
	% within	17,0%	1,0%	18,0%	18,4%	17,5%	18,9%	7,3%	1,9%	100,0%
	Yaşanılan şehir									%

*1,00- Salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması/kısıtlanması/kapatılması

2,00- Salgının yayılımını önlemek amacıyla uzaktan çalışma yönteminin uygulanması

3,00- Salgın nedeniyle iş veya gelirlerin azalması

4,00- Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi

5,00- Aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek

6,00- Sosyal çevre ya da arkadaşlarla vakit geçirememek

7,00- Herkese açık olarak yapılan Spor/Tiyatro/Sinema gibi etkinliklere katılamamak

8,00- Turizm amaçlı seyahat edememek

İkamet edilen şehir ile salgın sonucu ortaya çıkan durumların katılımcılar üzerindeki etkisinin belirlenebilmesi amacıyla Ankara'da ikamet eden katılımcıların % 23,1'i bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 3,8'i gelir ya da iş kaybı; % 38,8'i uzaktan çalışma yöntemine geçilmesi; % 3,8'i aile ile vakit geçiremediğini; % 26,9'u sosyal çevre ile vakit geçirmedeğini; % 11,5'i herkese açık etkinliklerin durdurulmasından kaynaklı etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Konya'da ikamet eden katılımcıların % 14'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 0,8'i uzaktan çalışma yönteminin uygulanması; % 14'ü gelir ya da iş kaybı; % 20,7'si okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 20,7'si aile ile vakit geçiremediğini; % 19,8'i sosyal çevre ile vakit geçirmedeğini; % 7,4'ü herkese açık etkinliklerin durdurulması; % 2,5'i turizm amaçlı seyahat edemediğini belirtmiştir.

Kayseri'de ikamet eden katılımcıların % 14,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 28,6'sı gelir ya da iş kaybı; % 28,6'sı okulların kapatılması ve

uzaktan eğitime geçilmesi; % 14,3'ü aile ile vakit geçiremediğini; % 14,3'ü ise turizm amaçlı seyahat edemediğini belirtmiştir.

Eskişehir'de ikamet eden katılımcıların % 40'ı bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 20'si aile ile vakit geçiremediğini; % 20'si sosyal çevre ile vakit geçirmediğini; % 20'si herkese açık etkinliklerin durdurulmasının kendisini etkilediğini belirtmiştir.

Sivas'ta ikamet eden katılımcıların % 7,1'i bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 14,3'ü okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 35,7'si aile ile vakit geçiremediğini; % 28,6'sı sosyal çevre ile vakit geçirmediğini; % 14,3'ü herkese açık etkinliklerin durdurulmasının kendisini etkilediğini belirtmiştir.

Kırıkkale'de ikamet eden katılımcıların % 20'si gelir ya da iş kaybı; % 60'ı okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 20'si sosyal çevre ile vakit geçirmediği ve bu sebeple etkilendiğini belirtmiştir.

Aksaray'da ikamet eden katılımcıların % 50'si bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 50'si gelir ya da iş kaybından kaynaklı olarak olumsuz etkilendiğini belirtmiştir.

Karaman'da ikamet eden katılımcıların % 75'i okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi, % 25'i ise aile ile vakit geçiremediğini ve bu sebeple etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Kırşehir'de ikamet eden katılımcıların % 33,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması, % 66,7'si gelir ya da iş kaybından kaynaklı olarak olumsuz etkilendiklerini belirtmiştir.

Niğde'de ikamet eden katılımcıların % 33,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 33,3'ü gelir ya da iş kaybı; % 33,3'ü okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesinden kaynaklı olarak etkilendiklerini belirtmiştir.

Nevşehir'de ikamet eden katılımcıların % 33,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 33,3'ü okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi; % 16,7'si

aile ile vakit geçiremediğini; % 16,7'si sosyal çevre ile vakit geçirmediğini belirtmiştir.

Yozgat'ta ikamet eden katılımcıların % 20'si bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 60'ı gelir ya da iş kaybı; % 20'si okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesinden kaynaklı etkilendiklerini belirtmiştir.

Çankırı'da ikamet eden katılımcıların % 33,3'ü bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması; % 33,3'ü gelir ya da iş kaybı; % 33,3'ü ise aile ile vakit geçiremediğini ve bu yüzden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmiştir.

Tablo 84: Yaşanılan şehir ile tedbirlerin etkisi arasındaki ilişki

Yaşanılan şehir ile tedbirlerin etkisi ilişkisi

			Salgın Tedbirlerinin Etkileri			
			1,00	2,00	3,00	Total
Yaşanılan şehir	1	Count	18	7	1	26
		% within Yaşanılan şehir	69,2%	26,9%	3,8%	100,0%
	2	Count	75	37	9	121
		% within Yaşanılan şehir	62,0%	30,6%	7,4%	100,0%
	3	Count	6	1	0	7
		% within Yaşanılan şehir	85,7%	14,3%	0,0%	100,0%
	4	Count	5	0	0	5
		% within Yaşanılan şehir	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	5	Count	9	5	0	14
		% within Yaşanılan şehir	64,3%	35,7%	0,0%	100,0%
	6	Count	4	1	0	5
		% within Yaşanılan şehir	80,0%	20,0%	0,0%	100,0%
	7	Count	4	0	0	4
		% within Yaşanılan şehir	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	8	Count	2	2	0	4
		% within Yaşanılan şehir	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	9	Count	2	1	0	3
		% within Yaşanılan şehir	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
	10	Count	3	0	0	3
		% within Yaşanılan şehir	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	11	Count	5	1	0	6
		% within Yaşanılan şehir	83,3%	16,7%	0,0%	100,0%
	12	Count	3	0	2	5
		% within Yaşanılan şehir	60,0%	0,0%	40,0%	100,0%
	13	Count	2	1	0	3
		% within Yaşanılan şehir	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
Total		Count	138	56	12	206
		% within Yaşanılan şehir	67,0%	27,2%	5,8%	100,0%

*1,00- Olumsuz etkisi oldu 2,00- Nötr 3,00- Olumlu etkisi oldu

İkamet edilen şehir ile getirilen tedbirler arasındaki belirlenebilmesi amacıyla Ankara'da ikamet eden vatandaşların % 69,2'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 26,9'u ne etkilendi nede etkilenmediğini; % 3,8'i ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Konya'da ikamet eden vatandaşların % 62'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 30,6'sı ne etkilendi nede etkilenmediğini; % 7,4'ü ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Kayseri'de ikamet eden vatandaşların % 85,7'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 14,3'ü ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Eskişehir'de ikamet eden vatandaşların tamamı getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Sivas'ta ikamet eden vatandaşların % 64,3'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 35,7'si ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Kırıkkale'de ikamet eden vatandaşların % 80'i getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 20'si ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Aksaray'da ikamet eden vatandaşların tamamı getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Karaman'da ikamet eden vatandaşların % 50'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 50'si ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Kırşehir'de ikamet eden vatandaşların % 66,7'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 33,3'ü ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Niğde'de ikamet eden vatandaşların tamamı getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Nevşehir'de ikamet eden vatandaşların % 83,3'ü getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 16,7'si ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

Yozgat'ta ikamet eden vatandaşların % 60'ı getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu ve % 40'ı ise olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Çankırı'da ikamet eden vatandaşların % 66,7'si getirilen tedbirlerden olumsuz yönde etkisi olduğunu; % 33,3'ü ne etkilendi nede etkilenmediğini belirtmişlerdir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tüm dünyanın hazırlıksız yakalandığı Koronavirüs salgını daha önce benzeri yaşanmamış büyüklükteki bir krizin başlamasına neden olmuştur. Süper güç olarak bilinen birçok devletin, sağlıktan ekonomiye, siyasetten eğitime, kültürden teknolojiye birçok alanda aciz kaldığı bilinmektedir. Türkiye'nin salgının ortaya çıktığı ilk andan itibaren gerekli tüm önlemleri almış olması ve başarılı kriz yönetimi sayesinde birçok devletin önüne geçerek, sosyal devlet olmanın tüm gereklerini sağlamıştır. Ancak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Koronavirüs salgınıyla birlikte hayatımıza giren sokağa çıkma kısıtlamaları, kapatılan iş yerleri, faaliyetlerine ara verilen kuruluşlar, yüz yüze eğitimin yerine çevrimiçi ders uygulamaları, sosyalleşmenin sağlandığı alanlara erişimin sadece dijital ortamda sağlanması ve buna benzer birçok kısıtlayıcı kararlar alınmıştır. Uygulanan kararların sonucunda birçok toplumsal, sosyal, siyasal ve ekonomik kurum olumsuz etkilenmiştir. Bu çalışmada da salgınla birlikte meydana gelen toplumsal, sosyal, siyasal ve ekonomik etkiler araştırılarak incelenmeye çalışılmıştır.

Birey davranışlarını etkileyen faktörler sosyolojik ve psikolojik faktörler olarak sınıflandırılabilir. Etnik köken, sosyal çevre, din, kültür, eğitim, cinsiyet, salgının toplumsal etkileri gibi faktörler sosyolojik faktörleri meydana getirirken; salgının bireysel tutum ve davranışlar üzerindeki etkileri ise psikolojik faktörler olarak sınıflandırılabilir. Yapılan araştırmalar sonucunda hem sosyolojik faktörlerin hem de psikolojik faktörlerin birey davranışlarında önemli bir etkisi olduğu açıktır. Ancak birey davranışlarına etki eden faktörler ile bu faktörlerin etki düzeyleri zaman, mekân, ekonomik durum ve sosyal statüye göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Salgın öncesi dönemin aksine devletlerin, ekonomi ve sağlık gibi alanlarda ağırlığının daha da artacağı ve daha korumacı bir politika benimseyeceği tahmin edilmektedir. Bu korumacı politika sonucunda devletlerin daha çok ulus ölçekli bir yapıya bürünecekleri, başka ülkelere karşı daha pasif kalabilecekleri tahmin edilmektedir.

18 – 55 yaş arası erkeklerin kısıtlamalardan kadınlara göre maddi olarak daha çok etkilendikleri ve buna bağlı olarak aynı yaş grubundaki kadınların ise erkeklere göre psikolojik olarak daha çok yıprandıkları görülmektedir. Çarkoğlu ve Şimşek'in yapmış oldukları çalışmada bunu doğrular niteliktedir. Buna göre salgın ile birlikte gelirlerinde, işlerinde ya da sosyal yaşantılarında azalma yaşayan erkekler ile daha fazla rol üstlenmesi beklenen kadınların psikolojik olarak yıprandıkları görülmüştür (Çarkoğlu & Şimşek, s. 76). Aynı zamanda Koronavirüs salgınının toplumsal ve bireysel etkilerinin getirilen kısıtlamalarla doğru orantılı olduğu, tedbirler arttırıldıkça ilk olarak az gelişmiş şehirlerde yaşayanlar olmak üzere bireylerin tamamına yakınının kısıtlamalardan olumsuz etkilendikleri gözlemlenmiştir.

Salgınla birlikte getirilen kısıtlamalarla, eğitim ve ekonomik durum arasında bağlantı bulunmaktadır. Buna göre eğitim seviyesi ve ekonomik refah düzeyi arttıkça salgınla birlikte ortaya çıkan olumsuzluklardan etkilenme düzeyinin daha minimal olduğu görülmektedir.

İç Anadolu Bölgesinde ikamet eden bireylerin salgından etkilenme düzeyleri Türkiye genelinden çok farklılaşmamaktadır. Bu durumu, Koronavirüs salgınının bireylerde bırakmış olduğu olumsuz etkilere ek olarak tüm ülke genelinde getirilmiş olan kısıtlamaların her bireyde ortalama bir etkiye sahip olması gösterilebilir. Ancak araştırmada elde edilen bulguların Tüm Türkiye'yi temsil etme hâkimiyeti söz konusu değildir. Elde edilen veriler sadece İç Anadolu Bölgesi için ipuçları sunmaktadır. Bu yönde daha çok kapsamlı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bizim çalışmamız bu yönde atılmış bir ilk adım niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, M. (2007). Keynesyen İktisat ve Refah Devletinin Sonu. *Demokrasi Platformu*, 3(9), 131-152.
- Afacan, E., & Avcı, N. (2020). Koronavirüs (Covid-19) örneği üzerinden salgın hastalıklara sosyolojik bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları*, 7(5), 3-5.
- Ak, T. (2020). Covid-19 salgınına yönelik mücadelenin iç güvenlik açısından yönetimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 273.
- Alfani, G., & Percoco, M. (2019). Plague and long-term development: the lasting effects of the 1629–30 epidemic on the Italian cities. *The Economic History Review*, 72(4), 1177.
- Altınkaya, Z. (2020). Koronavirüs pandemisinde Avrupa Birliği sağlık politikaları ve neoliberalizm: İtalya örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 24.
- Asal, U. Y., & Macar, O. D. (2020). Covid-19 İle Uluslararası İlişkileri Yeniden Düşünmek: Tarih, Ekonomi ve Siyaset Ekseninde Bir Değerlendirme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 222-239.
- Aslan, F. G., & Altındış, M. (2016). Güncel viral etkenler; ZİKA, CHİKUNGUNYA, EBOLA, ENTEROVİRUS D68, MERS Cov, İnfluenza. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 12-14.
- Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85), 37-38.
- Aslan, S. (2009, 12). Küreselleşmenin ulus devletlere etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(25), 289-292.
- Aşkın, R. (2020). Pandemide yol almak. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 1-5.
- Avcı, M. G. (2021, Nisan). Zaman-Mekan Sıkışması, Küreselleşen Salgın ve Toplumsal Sonuçları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(Pandemi Özel Sayısı).
- Avcı, Ö. (2015). Dijital yaşamın dijital özne(l)leri: herkes ya da hiç kimse. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 254.
- Bakan, S., & Tuncel, G. (2012). Küreselleşmenin Ulus Devlet Üzerindeki Etkisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 51-66.

- Bayraklı, E., & Güngörmez, O. (2020, 4 7). *5 Soru: Koronavirüs ve Avrupa Birliği'nin Geleceği*. 2 9, 2021 tarihinde [www.setav.org: https://www.setav.org/5-soru-koronavirus-ve-avrupa-birliginin-gelecegi/](https://www.setav.org/5-soru-koronavirus-ve-avrupa-birliginin-gelecegi/) adresinden alındı
- bbc.com. (2020, Mart 2020). *Koronavirüs (Covid-19): Salgına karşı hangi ülke, ne tür önlemler aldı?* 1 8, 2021 tarihinde [www.bbc.com: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51864424](https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51864424) adresinden alındı
- bbc.com. (2021). *Koronavirüs (Covid-19): Salgına karşı hangi ülke, ne tür önlemler aldı?* Bbc Türkçe: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51864424> adresinden alındı
- Beck, U. (2019). *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru* (3. b.). (K. Özdoğan, & B. Doğan, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.
- Berger, P., & Luckmann, T. (2015). *Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi*. (M. D. Dereli, Çev.) Ankara: Heretik Yayınları.
- Bölükbaş, M. (2020). Türkiye ekonomisinde enflasyon ve faiz oranı Covid-19 salgınından etkilendi mi? *Bankacılar Dergisi*(115), 52-54. 4 25, 2021 tarihinde alındı
- Burgess, A., Wardman, J., & Mythen, G. (2018). Considering risk: placing the work of Ulrich Beck in context. *Journal of Risk Research*, 21(1), 1-5. doi:<https://doi.org/10.1080/13669877.2017.1383075>
- Buzgan, T., & Güner, Ö. (2020). Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemilerdeki etkinliği ve post-pandemik dönemdeki geleceği. M. Şeker, A. Özer, & C. Korkut içinde, *Küresel Salgının Anatomisi İnsan ve Toplumun Geleceği* (s. 141). Ankara, Türkiye: TDV Yayın . 2021 tarihinde alındı
- covid19.saglik.gov.tr. (2020). *COVID-19 Bilgilendirme Platformu*. T.C. Sağlık Bakanlığı: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66935/genel-koronavirus-tablosu.html> adresinden alındı
- Çakır, Ö. (2002). Sosyal dışlanma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 88.
- Çalışkan, A., & Dayıoğlu Erul, R. (2021). Koronavirüs krizinden çıkışta Türkiye'de alınan ekonomik önlemler ve kamu politikalarının önemi. *Vergi Raporu*(256), 47.
- Çarkoğlu, A., & Şimşek, M. L. (tarih yok). COVID-19 Salgın Sürecinde Öznel Esenliği Koruyucu Bireysel, Ailesel ve Sosyal Faktörlerin İncelenmesi. *Covid-19 ve Toplum*, 76.
- Çelik, R. (2020). Tık odaklı habercilikte “tık yemi” taktiği: koronavirüs (Kovid-19) örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(2), 18.

- Çiçek, B. (2020). Organizasyonları aşındırıcı unsurlar olarak sosyal dışlanma ve sanal kaytarma ilişkisi ve bu ilişkide etik iklimin rolü. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 200-201.
- Çitçi, O. (2008). Yeni Siyaset: Neoliberalizm ve Post-Modernizmin Siyasal Projesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 1-32.
- Çuhacı, A. (2007). Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı. *Sosyoloji Dergisi*, 3(14), 129-157.
- Demirel, D. (2006). Küresel Eksende Devletin Yeni Kimliği: "Etkin Devlet". *Sayıştay Dergisi*(60), 107.
- Dilmen, N. E., & Öğüt, S. (2010). Sosyalleşmenin yeni yüzü: sosyal paylaşım ağları. *Marmara Üniversitesi Yeni Medya ve Etkileşim Konferansı Bildiri Kitapçığı*, (s. 238). İstanbul. <http://www.sertacogut.com/blog/wp-content/uploads/2010/05/Ogut-Dilmen-Sosyalle%C5%9Fmenin-Yeni-Y%C3%BCz%C3%BC-Sosyal-Payla%C5%9F%C4%B1m-A%C4%9Flar%C4%B1.pdf> adresinden alındı
- Doko, E. (2020). Koronavirüs Salgını Sonrası Dünya. *Lacivert*(68), 76-80. 2021 tarihinde alındı
- Eser, B., Memişoğlu, D., & Özdamar, G. (2011). Sosyal Siyasetin Üretilmesi Sürecinde Refah Devletinden Neo-Liberal Devlete Geçiş: Devletin Kamu Hizmeti Sunma İşlevinin Değişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 201-217.
- Ezer, F. (2010). 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin Türkiye'ye Etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 427-442.
- Fichter, J. (2019). *Sosyoloji nedir?* (4 b.). (N. Çelebi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık. 2021 tarihinde alındı
- Fukuyama, F. (2020, 6). The Pandemic and Political Order. *Foreign Affairs*, 99(4). <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/fora99&div=97&id=&page=> adresinden alındı
- Geddes, A. M. (2006). The history of smallpox. *Clinics In Dermatology*, 24(3), 153.
- Genç, C., & Akyürek, S. S. (2020). Covid-19: kaçınılmaz değişim alarmı! ya insan ya da insan! 2(1), 50-57.
- Giddens, A. (2014). *Modernliğin Sonuçları* (9. b.). (E. Kuşdil, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gökçe, O. (2016). *Siyaset Sosyolojisi*. Konya: Çizgi Kitabevi.

- Gökçe, O. (2020, Ekim 1). *Karantina insanları hasta eder mi?* Haziran 15, 2021 tarihinde BBN Haber: <https://www.bbnhaber.com.tr/karantina-insanlari-hasta-eder-mi> adresinden alındı
- Gökçe, O., & Turan, E. (2008, 6 1). Kamu yönetiminin dönüşümü ve dönüşümün temel unsurları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(15), 175-200.
- Gümüş, A. (2020). Covid-19'un Türkiye Ekonomisine Bazı Etkileri. *Şehir ve Medeniyet*, 553. <https://www.sehirmedeniyetdergisi.org/wp-content/uploads/2021/02/2-Arif-G%C3%BCm%C3%BC%C5%9F-546-560.pdf> adresinden alındı
- Güreşçi, M. (2020). Covid-19 Salgınında Türkiye'de Kriz Yönetimi İletişimi: T.C. Sağlık Bakanlığı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 53-65.
- Gürlevik Laçın, S. (2020). Koronavirüsler ve yeni Koronavirüs SARS-CoV-2. *Çocuk Enfeksiyon Dergisi*, 14(1), 47-48.
- <https://corona.cbddo.gov.tr>. (2021). *Koronavirüs Covid-19 dünya haritası*. <https://corona.cbddo.gov.tr> adresinden alındı
- İşman, A., Buluş, B., & Yüzüncüyıl, K. S. (2016). Sosyalleşmenin dijital dönüşümü ve dijital benliğin sunumu. *Trt Akademi*, 1(2), 610.
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 Salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 48.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 salgınının çok boyutlu sosyolojisi ve yeni normal meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(1), 548-561.
- Karakuş, O. S. (2018). Doğu'dan gelen ölüm: Antoninus Vebası. *Toplumsal Tarih Dergisi*(296), 39-40.
- Karataş, Z. (2020). Pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 6-10.
- Kardaş, S. (2018). Dijital sosyoloji ya da yeni toplumsallıklar. *Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, 12. 11 9, 2020 tarihinde alındı
- Kardeş, V. Ç. (2020). Pandemi süreci ve sonrası ruhsal ve davranışsal değerlendirme. *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*, 4(2), 162-163.
- Keeling, M., & Gilligan, C. (2000). Metapopulation dynamics of bubonic plague. *Nature*, 407, 905.
- Koca, Ş. N. (2021). Covid-19 salgınının Türk aile yapısına etkileri. *Journal of Bitlis Eren University Humanities and Social Sciences*, 1(1), 23.

- Koçak, H., & Memiş, K. (2017). Ulrich Beck'in Risk Toplum Teorisi Bağlamında Güvenlik ve Özgürlük İkilemi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 254.
- Koronavirüs (Covid-19) Küresel Salgını Dolayısıyla Türkiye ve Bazı Gelişmiş Ülkelerde Alınan Ekonomik ve Mali Tedbirler. (2020). *Vergi Raporu*.
- Köse, T. (2020). Dünya Siyasetinde Yerelleşme ve Milliyetçiliğin Yükselişi. *Kriter*, 5(46), 58-61.
- Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Losifidis, C., . . . Agha, R. (2020). The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): a review. *International Journal of Surgery*(78), 187.
- Ölçekçi, H. (2020). Dijital iletişim ve küresel kültürel etkileşimin homojenleşme, kutuplaşma ve melezleşme süreçleri. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*(50), 155.
- Özdemir, G. (2020, 4). Koronavirüs ve ABD: bir süper güç nasıl başarısız oldu. *Seta Perspektif*(272), 2. <https://setav.org/assets/uploads/2020/04/P272.pdf> adresinden alındı
- Özdemir, H., Atak, O., & Hatıper, Z. (2020). Koronavirüs (Covid-19) küresel salgını dolayısıyla Türkiye ve bazı gelişmiş ülkelerde alınan ekonomik ve mali tedbirler. *Vergi raporu*, 248, 196.
- Özden, K., & Özmat, M. (2014). Salgın ve kent: 1347 veba salgınının Avrupa'da sosyal, politik ve ekonomik sonuçları. *İdealkent*, 5(12), 63.
- Özer, M. A. (2019, Nisan). Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim ve Yeni Sağ Politikalar. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 8(20), 11-42.
- Poyraz, M. (2020). Koronavirüs salgınıyla sarsılan dünyada ortaya çıkan bazı yeni toplumsal durumlar: Fransa ve Türkiye örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 285.
- Resmi Gazete. (2020, 4 17). işten çıkarma; Koronavirüs Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *T.C. Resmi Gazete*(31102). 2 1, 2021 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200417-2.htm> adresinden alındı
- Retief, F., & Louise, C. (2006). Causes of death among the caesars (27 BC-AD 476). *Acta Theologica*, 26(2), 90-91.
- Sammanasu, R. (2020). Tracking the chronology of epidemics and pandemics. *Journal of Natural Remedies*, 21(3), 102.

- Semercioğlu, H. (2020, Aralık). Küresel Salgın Sonrası Uluslararası İlişkilerde Yeni Normal: Küreselleşmeden Neo Orta Çağ'a mı? *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(4), 1016-1036.
- Sirkeci, İ., & Yüceşahin, M. (2020). Göç ve Koronavirüs: Nüfus Hareketliliği Verileri Üzerinden KOVİD-19 Salgınının Analizi. *Göç Dergisi*, 7(1), 9-34.
- Soğukdere, Ş., & Öztunç, M. (2020). Sosyal medyada koronavirüs dezenformasyonu. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*(5), 63.
- Soylu, Ö. B. (2020). Türkiye Ekonomisinde Covid-19'un Sektörel Etkileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 169-185.
- sozluk.gov.tr. (2021, 4 29). *sozluk.gov.tr/küreselleşmek*. 4 29, 2021 tarihinde [www.https://sozluk.gov.tr](https://sozluk.gov.tr): <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- sozluk.gov.tr. (2021). *www.sozluk.gov.tr/sosyal*. 1 21, 2021 tarihinde [www.sozluk.gov.tr/](https://sozluk.gov.tr/): <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Şanlı, O. (2020). Keynesyen model bağlamında Covid-19 pandemisinin küresel ekonomiye muhtemel etkileri ABD ve Çin ekonomileri üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 606-610.
- Şenol, Z. (2020). Covid-19 krizi ve finansal piyasalar. N. Toğuş içinde, *Para ve Finans*. Ankara: İksad . 1 15, 2021 tarihinde alındı
- Tartanoğlu, Ş. (2010). Sosyal dışlanma: küreselleşme perspektifinden bir kavramsallaştırma çabası. *Sosyoloji Konferansları*(42), 3.
- Timur, K. (2017). Ulrich Beck: Risk Toplumu - Başka Bir Modernliğe Doğru Kitap İncelemesi. *Intermedia International e-Journal*, 4(6), 188-192. doi:10.21645/intermedia.2017.31
- Tosunoğlu, Ş., & Kasal, S. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) salgını ve sağlıklı küresel ekonomi için politika uygulamaları: IMF'nin rolü. *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 40.
- tradingeconomics.com. (2021, 3 5). *www.tradingeconomics.com/country-list/unemployment*. 4 19, 2021 tarihinde [www.tradingeconomics.com/https://tradingeconomics.com/country-list/unemployment-rate?continent=g20](https://tradingeconomics.com/country-list/unemployment-rate?continent=g20) adresinden alındı
- tradingeconomics.com. (2021, 4 15). *www.tradingeconomics.com/turkey/gdp*. 4 18, 2021 tarihinde [www.tradingeconomics.com/https://tr.tradingeconomics.com/turkey/gdp](https://tr.tradingeconomics.com/turkey/gdp) adresinden alındı
- trthaber.com. (2020). *Türkiye'de ilk koronavirüs vakası tespit edildi*. Trt Haber: <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html> adresinden alındı

- Tuna, A. A., & Türkmendağ, Z. (2020). Covid-19 pandemi döneminde uzaktan çalışma uygulamaları ve çalışma motivasyonunu etkileyen faktörler. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 3252.
- Tunç, A., & Atıcı, F. Z. (2020). Dünyada ve Türkiye’de pandemilerle mücadele: risk ve kriz yönetimi bağlamında bir değerlendirme. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 351.
- Turan, A., & Çelikyay, H. H. (2020). Türkiye’de KOVİD-19 ile mücadele: politikalar ve aktörler. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 19.
- Tükel, R. (2020). *Pandemi sürecinde ruh sağlığı*. Türk Tabipler Birliği, Altıncı Ay Değerlendirme Raporu. Türk Tabipler Birliği. 9 28, 2020 tarihinde https://www.ttb.org.tr/yayin_goster.php?Guid=42ee49a2-fb2d-11ea-abf2-539a0e741e38 adresinden alındı
- Uyar, Y., & Akçalı, A. (2006). Biyolojik silah olarak viral ajanlar. *Türk Hijyen Biyoloji Dergisi*, 63(1), 73.
- WHO. (2020, 1 22). www.who.int/director-general/speeches/detail. 1 11, 2021 tarihinde www.who.int: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-statement-on-ihr-emergency-committee-on-novel-coronavirus> adresinden alındı
- WHO. (2021, 3). www.who.int/emergencies. 3 30, 2021 tarihinde www.who.int: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/covid-19-vaccines> adresinden alındı
- WHO. (2021, 3 15). www.who.int/emergencies. 4 1, 2021 tarihinde www.who.int: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports> adresinden alındı
- Yılmaz, A. Y., & Mutlu, İ. S. (2020). Salgın Sonrası Dünyada, Küreselleşme ve Ulus Devlet Tartışmaları. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(3), 1965-1976.
- Yılmaz, E. A. (2020). Koronavirüs Sonrası Küreselleşme Hareketleri ve Ulus Devletlerin Konumu. *Turkish Studies-Social*, 15(4), 2219-2232.
- Yılmaz, S., & Kalkan, D. (2017). Enerji güvenliği kavramı: 1973 petrol krizi ışığında bir tartışma. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 183.

EKLER**Ek 1: Anket Formu****KORONAVİRÜS SALGINININ ETKİ DÜZEYİ ANKET
ARAŞTIRMASI****Değerli Katılımcı;**

Araştırmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınmış olup, her türlü yükümlülük özenle yerine getirilecektir. Bu anket, bilimsel araştırma için veri toplayarak işlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçla uygulanacaktır.

Bu anket, 2019 yılının son çeyreğinde Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan ve SARS-CoV-2 olarak adlandırılan salgın hastalığın toplumumuzda meydana getirmiş olduğu sosyolojik etkilerinin araştırılması amacıyla hazırlanmıştır. Anketin yürütülüşü ve değerlendirilişi, tamamen bilimsel kriterler çerçevesinde kalacak, **anketi cevaplayanların kimlikleri bilinmeyecek ve cevapları gizli tutulacaktır.** Katılımınız için teşekkür ederim.

Mustafa ÖZER**Selçuk Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi****Cinsiyetiniz** : 1()Erkek 2()Kadın**Medeni Durumunuz** : 1()Evli 2()Bekar**Doğum yeriniz ve yaşadığınız şehir** :**Yaşınız** : 1()18-25 2()26-35 3()36-45 4()46-55 5()56 +**Çalışma durumunuz**: 1()Çalışmıyor 2()Ücretli çalışıyor 3()Kendi işinde çalışıyor**Kiminle yaşıyorsunuz?**1()Yalnız 2()Ailele birlikte 3()Ebeveynlerle birlikte
4()Arkadaşlarıyla birlikte 5() Eş, çocuk ve ebeveynlerle birlikte**Öğrenim durumunuz:**1()Hiçbir okuldan mezun değilim 2()İlkokul 3()Lise
4()Önlisans 5()Lisans 6()Lisansüstü**Ailenizden (Anne, Baba, Eş, Kardeş vb.) Koronavirüse yakalanan oldu mu?**

1()Evet 2()Hayır

Siz Koronavirüse yakalandınız mı? : 1()Evet 2()Hayır

Ailenizden ya da sosyal çevrenizden Koronavirüs nedeniyle vefat eden oldu mu?

1()Evet 2()Hayır 3()Belirtmek istemiyorum

Koronavirüs salgınıyla birlikte sosyal yaşamı sınırlandıran tedbirlerin alınması sizi, ailenizi ve sosyal çevrenizi ne derecede etkiledi?

1()Etkilemedi 2()Nötr 3()Orta derecede etkiledi 4()Çok etkiledi

Koronavirüs salgınıyla birlikte aile içi iletişiminiz nasıl etkilenmiştir?

1()Olumlu 2()Nötr 3()Olumsuz

Koronavirüs salgınının sizin yaşamınıza etkisi nedir?

İbadete yönelme	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
İbadetten kaçınma	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
İnsanlardan uzaklaşma	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Aileyi keşfetme	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Uyku bozukluğu	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Korku, endişe	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Depresyon	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Sigara tüketiminin artması	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok
Alkol tüketiminin artması	1() Hiç etkilenmedi	2() Ne etkilendi ne de etkilenmedi	3() Çok etkilendi	4() Fikrim yok

Koronavirüs salgını sonucunda ortaya çıkan durumlardan hangisi sizi daha çok etkilemiştir?

- 1() Salgının yayılımını önlemek için bazı işyerlerinin faaliyetlerinin durdurulması / kısıtlanması / kapatılması
- 2() Salgının yayılımını önlemek amacıyla uzaktan çalışma yönteminin uygulanması
- 3() Salgın nedeniyle iş veya gelirlerin azalması
- 4() Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi
- 5() Aile ve yakın akrabalarla vakit geçirememek

- 6() Sosyal çevre ya da arkadaşlarla vakit geçirememek
 7() Herkese açık olarak yapılan Spor/Tiyatro/Sinema gibi etkinliklere katılamamak
 8() Turizm amaçlı seyahat edememek

Salgınla mücadele kapsamında alınan tedbir ve önlemlerin zihinsel ve duygusal sağlığınız üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?

- 1() Olumsuz etkisi oldu 2() Nötr 3() Olumlu etkisi oldu

Bulduğunuz ilde Koronavirüs salgınıyla birlikte sizi en çok etkileyen değişim ya da değişimler nelerdir?

- 1() Olumsuz yaşam 2() Olumsuz sosyal yaşam 3() İnsanların kurallara uymamaları
 4() Sokağa çıkma yasağı 5() Maske vb. kullanmak 6() Gelir/iş kaybı 7() Siyasi etkiler
 8() Aksayan eğitim faaliyetleri 9() Aile içi iletişimim olumlu etkiledi
 10() Herhangi bir etkisi yok

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi Koronavirüs salgını sonrası yaşama dair beklentilerinizi açıklar?

- 1() Salgın öncesi yaşama kesin dönüş
 2() Salgınla birlikte hayatımıza giren sosyal mesafe gibi uygulamaları devam ettirerek yeni normal bir yaşam
 3() Salgın öncesi döneme göre daha fazla sosyalleşme
 4() Kişisel gelişime daha fazla önem
 5() Hepsi

Koronavirüs salgını toplumumuzu nasıl değiştirmiştir?

- 1() Kriz toplumdaki eşitsizliği görünür kılarak dezavantajlı toplumsal grupların sorunlarını daha da ağırlaştırmıştır
 2() Aile içi şiddet artmıştır
 3() Boşanmalar artmıştır
 4() Toplumda depresyon, korku, endişe gibi psikolojik sorunlar giderek artmaya başlamıştır
 5() Hepsi

Gelecek yaşamınızla ilgili olarak Koronavirüs salgını sosyal ve beşeri ilişkileriniz üzerinde olumsuz kalıcı etkiler bırakabilir mi?

- 1() Evet 2() Bilmiyorum 3() Hayır, aksine daha olumlu bir etki bırakacağını düşünüyorum

Koronavirüs salgını mevcut siyasi tutum ve davranışlarınızda nasıl bir değişim meydana getirmiştir?

- 1() Siyasi tutum ve davranışlarımda herhangi bir değişiklik olmadı
 2() Nötr
 3() Mevcut siyasi tutum ve davranışlarım tamamen değişti

Sizce Koronavirüs salgınıyla mücadelede en başarılı ülke hangisidir?

.....

Diğer ülkelerle kıyasladığınızda Türkiye salgını nasıl yönetiyor?

- 1() Çok başarılı bir şekilde yönetti/yönetiyor
 2() Kısmen başarılı
 3() Başarısız

Türkiye'nin aşılama programını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- 1() Çok başarılı bir aşılama programı var ve bu aşılama programını yeterli buluyorum
 2() Kısmen başarılı
 3() Nötr
 4() Mevcut aşılama programını başarısız/yetersiz buluyorum

Türkiye'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

- 1() Ülkemin geleceğinden umutluyum
 2() Nötr
 3() Ülkemin geleceğinden umutlu değilim

Kişisel geliriniz Koronavirüs salgınından etkilendi mi?

- 1() Evet 2() Hayır

Koronavirüs salgını nesiller arasındaki ilişkileri nasıl etkilemiştir?

- 1() Aile büyükleri ile gençler arasında ilişkiler zorlaşmıştır
 2() Yaşlılar için yalnızlık önemli bir hastalık unsurudur
 3() Toplumda yaşlılar ve gençler suçluymuş gibi bir algı oluşmuştur
 4() Birçok kişi yaşlılardan uzak durmaya başladı
 5() Gelecekte yaşlıların yaşamı daha da zorlaşacak

Koronavirüs salgınıyla birlikte dijital iletişim araçları (sosyal medya ağları, blog/forum siteleri, çevrimiçi sohbet uygulamaları vb.) kullanımınız nasıl değişmiştir?

- 1() Arttı 2() Nötr 3() Azaldı

Koronavirüs salgını ile birlikte artan dijital medya kullanımı sizi ve sosyal çevrenizi nasıl etkilemiştir?

1() Olumlu 2() Nötr 3() Olumsuz

Koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında getirilen kısıtlamalara ne derecede uydunuz?

- 1() Getirilen tüm kısıtlamalara tamamen uydum
2() Getirilen kısıtlamalara tam olarak uydüğüm söylenemez
3() Kısıtlamalara ilk zamanlarda uyuyordum ancak sonradan uymamaya başladım
4() Getirilen kısıtlamaların hiçbirine uymadım

Sizce Koronavirüsle mücadele kapsamında alınan tedbirlere karşı hangisi yapılmalıdır?

- 1() Koronavirüs tedbirlerinin daha da sıklaştırılması gerekir
2() Tedbirlerin gevşetilmesi gerekir
3() Alınan önlemler yeterlidir
4() Fikrim yok

Gelecek yaşamınızla ilgili nasıl bir beklenti içindedesiniz?

- 1() Geleceğimden umutluyum
2() Nötr
3() Gelecek yaşamımdan herhangi bir beklentim yok

Salgınla ilgili haberleri nereden takip ediyorsunuz?

- 1() Televizyon 2() Gazete 3() Sosyal Medya 4() İnternet medyası
5() Sosyal çevre/Aile/Arkadaş 6() Hepsi